

5046

తెలుగు స్వతంత్ర విషయసూచిక

తెలుగు విశ్వవిద్యాలయ

గ్రంథాలయం

సంపుటి 1. సంచిక 44

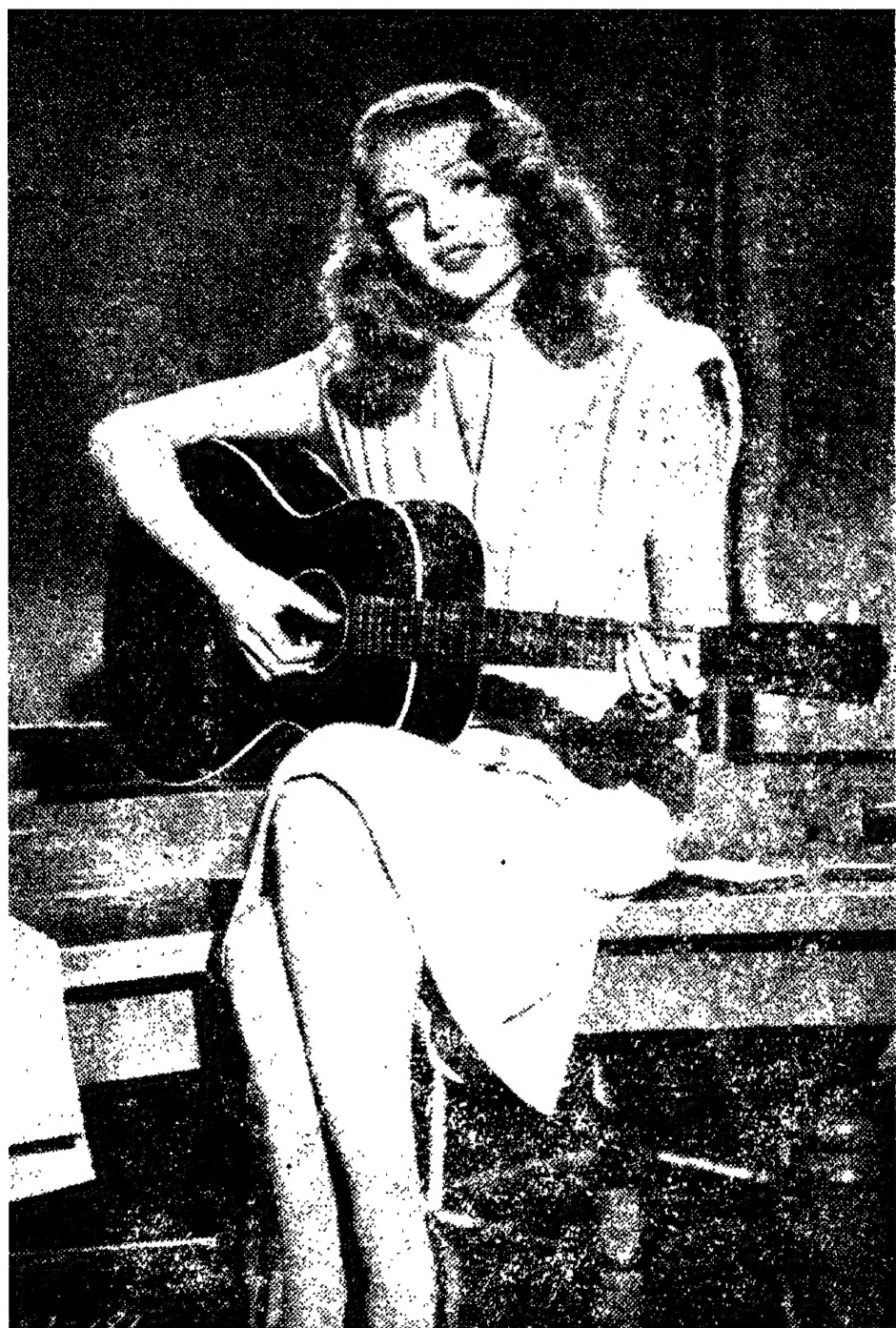
శుక్రవారం, జూన్ 3, 1949

వహేదు సంఖ్య.....

తేది.....

ముఖచిత్రం—సీసీ తార కుమారి	
సంపాదకీయం	3
విశ్వవిద్యాలయం: వ్యావహారికభాష—	
గుంటూరులో రాధాకృష్ణమూర్తి	3
గిరిశంపెట్టిన ఒకపట్ల—	
సో. సోమేశ్వరరావు	8
ఆభ్యుదయ వ్యవసాయానికి ఆప్తవిధ	
సూత్రాలు—తాడిమళ్ళ జగన్నాథరావు	9
మార్క్సిజంపై జైల్లానిక చాచమా?—	
"సామ్యుడు"	11
పారిపోయిన కుక్క—అంగర వెంకట	
స్పృహారావు	15
విజయనగర సామ్రాజ్యము (చరిత్ర)—	
డా. నేలయూరి వేంకటరమణయ్య	17
చెల్లుపెట్టిన బాకీ (కథానిక)—	
"హతశి"	23
ఆధ్యాత్మిక రోధనలా ఇప్పుడు	
కావలసింది? యస్.యస్. నారాయణ	26
పరబ్రహ్మం తత్వం (కథానిక)—	
"మామ్య"	29
హైరా (కథానిక)—	
న్నీచాలతా సేన్	32
చరమాచ్ఛాసనం—ప్రేమ్చంద్	36
యజ్ఞశకువు (కథానిక) మా. గోఖలే...	41
కాలప్రభావం—పెనుమాక రాధా	
కృష్ణమూర్తి	45
జననాకృతి	46

బిగ్ మ్ ఆల్బమ్ (రిటా హేవర్స్)

ప్రఖ్యాత సంగీత నిర్మాత సివిమానటి రిటా హేవర్స్ యొక్క
ఆల్బమ్లు (ఆగాథాన్ కుమారుడు) వివాహం చేసుకున్నది.

జానపద స్వతంత్ర

సంపుటి-1
సంచిక-44

జూన్ 3, 1949

ప్రచురణ:
ప్రతి శుక్రవారం

దిగుమతులు : అధికచలామణి

దేశంలో ప్రబలంగా క్రమ్ముకున్న అధిక చలామణికి ఒక ముఖ్య కారణం ఇండియా పేరిట ఇంగ్లండు లో ఉన్న స్ట్రెలింగు నిలువలని కేంద్ర ప్రభుత్వ కర్తవ్యాల ఆధిపత్యం. గడచిన యుద్ధ కాలంలో మన దేశం నుండి ఎగుమతి అయిన వస్తువులకు బ్రిటన్ బంగారం రూపంలో ఖరీదు యిచ్చియుండ వలసింది. కాని ఆవిధంగా జరిగియుండలేదు. తత్ఫలితంగా అప్పటి ఇండియా ప్రభుత్వం కాగితపు కరెన్సీని వివరీతంగా పెంచివేసింది. పెండి బంగారం కూడా హద్దీ మారి ఎగుమతి అయ్యాయి. రెండు విధాలా భారతదేశం అపారనష్టం అనుభవించింది.

అందువల్ల నేడు ఇంగ్లండు నుండి భారీ యెత్తున విలాసవస్తువులు ఇండియాకు దిగుమతి అవుతున్నాయి. ఇండియా పేరిట అక్కడ ఉన్న స్ట్రెలింగు నిలువల నుండి అవి కొనబడుతున్నాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ దిగుమతులను అరికట్టడానికి బదులు ప్రోత్సహిస్తూ, అధిక చలామణి తగ్గించడానికి అదోక మార్గమని వివరించింది. క్లిష్టతరమూ, దుర్భరమూ అయిన ఏదేశపు ఆర్థిక వ్యవస్థ అయినా, విదేశాల నుండి ముమ్మరంగా వస్తువులు దిగుమతి చేసుకొనడం వల్ల చక్కబడదు. ఇండియాకు స్ట్రెలింగు నిలువలే

లేనినాడు, యీ దిగుమతి విధాన ఫలితంగా దేశంలోని అధికధనం విదేశాలకు ప్రవహించి వుండవలసింది. ఆర్థిక వ్యవస్థకు అంతకంటే ప్రమాదకరమైనది ఇంకొకటి లేదు.

విదేశాల నుండి దిగుమతి అయిన ఈ విలాసవస్తువులు, తయారీ వస్తువులు దేశపు మార్కెటులన్నీ నిండి, యే పరిణామాలకు దారితీస్తాయి? ఆ ప్రశ్నకు సమాధానం అటువంటి వస్తువులు ఏ తరగతికి చెందినవారి అవసరం తీరుస్తాయన్న విషయంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. యుద్ధానికి పూర్వం, ధనిక వర్గానికి చెందినవారు, ఉన్నత వేతనాలను అనుభవించే ప్రభుత్వోద్యోగులు - వీరే సాధారణంగా దిగుమతి వస్తువులను ఆదరించేవారు. నేడు విదేశ వస్తువుల చలామణి ఎన్నో రెట్లు పెరిగింది. దాని అర్థం సామాన్య ప్రజానీకానికి వాటిని కొనగలిగిన శక్తి లభించినదని కాదు. యుద్ధ కాలంలో వ్యాపారం వల్ల అధిక లాభాలు గడించిన కొత్త ధనిక వర్గం ఒకటి దేశంలో ఉద్భవించింది. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత, వేలకొద్దీ కొత్త ఉద్యోగాలు సృష్టించబడ్డాయి. అందులో అధికభాగం ఉన్నత వేతనాలు కలవే. ఈ ఉద్యోగ

గాలు ఎంతవరకూ సక్రమ పరిపాలనకు అత్యవసర మనేది అప్రస్తుత విషయం. విదేశ వస్తువులను ఆదరించే సరికొత్త తరగతి మొలకలెత్తించని నిరూపించడానికే. అది కాక, కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు స్వయంగా అనేక పరిశ్రమలు ప్రారంభించాయి. ఈ పరిశ్రమల నిర్వహణను కంట్రాక్టు తీసుకున్న సంస్థలూ, వ్యక్తులూ అపారమైన లాభాలు ఆర్జిస్తున్నారు. ఈ రకంగా కొనుగోలు శక్తి కొన్ని వర్గాలలో విపరీతంగా పెరిగింది. వీరి విదేశ వస్తువుల ఆదరణ దేశంలోని అధిక చలామణి అరికట్టాలనే మహదాశయంవల్ల జనించినదిమాత్రం కాదు.

ప్రభుత్వవాదన అంగీకరిస్తే, దిగుమతి దారుల జేబులు నింపడంవల్లా, విదేశ పారిశ్రామికుల లాభాలు అధికం చెయ్యడంవల్లా, స్థానికమైన అధిక చలామణి ఎలాతగ్గుతుందో ఊహించ అలవికానిది. ఉన్నత వేతనాల ఉద్యోగులూ, తదితర ధనికవర్గం, వీరి కొనుగోలు శక్తిలో ఏమాత్రం మార్పురాదు. కాక, సుదూరంలో ధనిక వర్గాలపై ప్రభుత్వం పన్నులు పెంచిస్తుందనే ఆశపైతం లేదు.

స్టేర్లింగు నిలువలు నిజానికి భారత దేశపు బీదప్రజానీకానికి చెందినవి. యుద్ధకాలంలోని మిత్రరాజ్యాలు విజయం పొంది ప్రజాస్వామికం నిలబెట్టే నిమిత్తం, భారతీయ ప్రజానీకం అర్థవగ్గుంగా, పూర్తి ఆకలితో ప్రాణాలు గడుపుకుని, మిత్రరాజ్య పైన్యాలకు ఆహారం, వస్త్రాలు మొదలుకొని సమస్త వస్తువులూ సరఫరా చెయ్యడానికి

తోడ్పడ్డారు. ఈనాడు విదేశ విలాస వస్తువులను ఆదరించి అనుభవిస్తున్న ధనిక వర్గాలవారు ఆనాడు స్టేర్లింగు నిలువలు అధికం చెయ్యడానికి చేసిన త్యాగం ఏమీలేదు. తక్కిన ప్రజానీకం యుద్ధకాలపు కష్టనష్టాలను ఎదుర్కొని, ఇండియా జాతీయఋణాన్ని తీర్చివేసి, స్టేర్లింగుద్వారా ఇంగ్లండు దేశమే ఇండియాకు ఋణపడేటట్టు చేశారు. ఈనత్యం దృష్టిలో ఉంచుకునే, స్టేర్లింగు నిలువలను భారీయంత్రాల దిగుమతికోసం వినియోగించడానికి ఆదిలో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఉద్దేశించింది. భారీయంత్రాల దిగుమతిద్వారా దేశంలో ఉత్పత్తి అధికం చేసి, తయారీ వస్తువులు అందరికీ అందుబాటులో ఉండేపరిధి కల్పిస్తే ఆర్థిక వ్యవస్థ చక్కబడుతుంది. ఆలాకాకుండా విలాసవస్తువుల దిగుమతికోసం స్టేర్లింగు నిలువలను వ్యయపరుస్తే, అది ధనికవర్గాలకూ, దిగుమతిదారులకూ మాత్రమే లాభకరంగా పరిణమిస్తుంది.

కేంద్ర ప్రభుత్వపు వాణిజ్య శాఖ అనిర్వచనీయమైన ప్రమత్తతవల్ల యీ విదేశ విలాస వస్తువుల దిగుమతి ప్రోత్సహిస్తూ, మీదుమిక్కిలి అధిక చలామణి తద్వారా తగ్గుతుందనే సాకుచెప్పడం సాహసకరం. కొన్నివర్గాలకు మాత్రమే ఉపకరించే ఆర్థిక ప్రణాళికలూ విధానాలూ వీటిని అనుసరించడానికి నేడు ప్రభుత్వం ఎన్నిసాక్షయినా విసుగులేకుండా ఒకే ఒక కారణం వివరిస్తున్నది - అధిక చలామణి. ద్రవ్యం కంటే యీ సంజాయిషీయే నేడధికంగా చలామణి అవుతున్నది.

విశ్వవిద్యాలయం : వ్యావహారిక భాష

గుంటుపల్లి రాధాకృష్ణమూర్తి

కాలగమనంగా ప్రతిభాషా కొద్దిగానో గొప్పగానో మారిపోతుంది. మార్పు సృష్టికే వైజం. ఆవిధంగానే తెలుగుభాషనూడా నానాటికి మార్పుచెంది, వివిధపరిణామాలను పొందింది. ఈ మార్పు ఒక ప్రత్యేక ప్రస్ఫుటాకారాన్ని చేకూర్చుకున్నది, దాదాపు ఒక శతాబ్దంనుంచే. ఇది ముఖ్యంగా సంస్కృత నాటక కావ్యాలను ఆనువదించ బూనిన ఆంధ్రీకర్తలను ఆధునికీకరించింది.

అప్పటికి భాషానానివి విన్నవైతూ మూడు పావులై ప్రవహించింది: (1) శుద్ధగ్రాంథికము, (2) శిష్టవ్యావహారికము, (3) కేవల గ్రామ్యము. ఈ మూడింటికి సంస్కృత వృత్త కావ్యాలే ప్రాతిపదికలని చెప్పవచ్చు. గీర్వానా నాటకాలలో చెడు స్పష్టమైన భాషలు ఉపయోగించబడి ఉన్నాయి. అవి (1) గ్రాంథికము, (2) ప్రాకృతము సంస్కృతాలంకారికులు ఉత్తమపాత్రలను గ్రాంథికాన్ని, మధ్యమచపాత్రలను ప్రాకృతాన్ని నియమించారు. ఈ భాషా విభేదాలు పాత్రాచిత్యపరిపూర్ణతలో దృశ్యమైతే.

పదేశ్య క్రితం నేటి సంఖ్యలో సగపాలున్నారో లేదో వ్యావహారిక వాడుకలు.

అయినా, ఇప్పటికీ కవులు, గ్రంథకర్తలు అనేకులు గ్రాంథికవాదులే. అయినప్పటికీ, వీరు గ్రామ్యాన్ని దూషించరు. నిజానికి, నిశ్శబ్దవిశేషాలైనా ఆప్తమైన దేశభాషను వాడకుండా ఎవ్వరూ ఉండరు. ఇది అలవాటి శ్రీకొక్కొండ వారి కొక్కరికే ఆస్వయంచదను కంటాను. అయితే, పండిత చర్చలలోనూ సాహిత్య గోష్ఠులలోనూ, గ్రంథ రచనలోనూ ఎక్కడలేని గ్రాంథిక భాషాగరిమా పండితము తుంది. అలాగని గ్రాంథికాన్ని దూషించను. గ్రాంథికం ఎలానూ మధ్యమ-ఎదుకంటే అది కవుల రచనానిరణి కాబట్టి, అది తెలుగు సాహిత్య సాధానికి పురాదిరాయి కాబట్టి. అయితే, ఈ తెలుగుభాషా కొద్దిమార్పులతో

అవకరిస్తే, ఎదుకు దూష్యం ఆవుతుందో బోధపడదు.

దేనా, ఈ వాదవివాదాలు విశ్వవిద్యాలయం దాకా రాలేదు. ఒకానొక మిత్రులన్నట్టు ప్రపంచం ఎంత ఆభ్యుదయాన్ని పొందినప్పటికీ ప్రపంచపౌర శిక్షణాలయం- విశ్వవిద్యాలయం మాత్రం ఇంకా కాస్త సమాజ సాదస్త్యంతోనే వ్యవహరిస్తుంది. ఇది సామాన్యవాక్యమే అయినప్పటికీ, నిజమే. పాశ్చాత్యభాషాప్రయోగం గల తెలుగునాటకాలూ, నవలలూ విశ్వవిద్యాలయ సింహద్వారాన్ని చేరగూనిన ఎన్నో తిప్పల పాలవుతున్నాయి నేటి దీనికి తార్కాణం. సమాజసంఘటితులైనా దేశ్యాన్ని ఆమోదించిన ఘట్టాల ఉదాహరణ ఘంటామేమో గాని, విశ్వవిద్యాలయం మాత్రం దీని నామోదించే సూచనలు మనకా సూడా కనుపించవు.

నిజానికి గ్రాంథికానికి, వ్యావహారికానికి సమాజములు భయపడేటంత దూరం ఉన్నదా? రెండూ తెలుగుభాష భాగాలే. అయితే, గ్రాంథికం వ్యాకరణ సూత్రబద్ధమై, సమాసాలకార నియమబద్ధమై విలక్షణలక్షితమై ఉంటుంది. కానీ, వ్యావహారికానికి ఇన్ని కట్టుబాట్లు లేవు. వీరులకు విందుగా సోకే వాక్య నిచయసంచాలనం శిష్టమైనదనే వాదం మిన ఇది అల్లబడుతుంది. అయితే సాహిత్య పరిషత్తువారు శిష్టవ్యావహారికమనే పేర దేశ్యాన్ని ఆమోదించారు. నేననేది-ఇటువంటి ప్రత్యేక లక్షణ లక్షితమైన శిష్టవ్యావహారికాన్ని గురించే. అలాగించిమాస్తే, ఈ రెండింటి మధ్య పెద్ద అభావం ఉండదు. గ్రాంథిక ప్రయోగంవల్ల ఎటువంటి సత్తివేశాలలో ఎటువంటి రసాలను చిలికించవచ్చో, అటువంటి ఘట్టాలలో అటువంటి రసాలను వ్యావహారిక భాషా ప్రయోగంవల్ల నుండర తరంగా, మనోహరంగా చిత్రంచవచ్చు. దీనికి ఇందాక చెప్పించే కారణం. గ్రాంథికం బహు నియమసూత్రబద్ధం. వ్యావహారికం అలా కాదు.

రెండవదానిలో భాషాస్వాతంత్ర్యం ఉన్నది. ఇదే నవ్యసాహిత్యానికి మెలుగు దేగల సాధనం.

గ్రాంథికవ్యావహారికాల నుండే సామీప్య సమాజాచన తరవాత, దేశ్యగ్రామ్యాలకెటువంటి సంబంధం ఉందో చూడాలి. సంస్కృతంలో రెండుభాషాభేదాలే స్ఫుటం. మధ్యమసీచపాత్ర బిడ్డరికి ప్రాకృతికమే వాడటం అలవాటై పోయింది. కానీ, తెలుగు మూడు చక్కని విభాగాలకి వస్తుంది. ఉత్తమాంధ్రవృశ్యకావ్యాలలో ఉత్తమ పాత్రలకు సరళగ్రాంథికాన్ని, మధ్యమ పాత్రలకు దేశ్యాన్ని, సీచపాత్రలకు గ్రామ్యాన్ని సరసంగా ఉపయోగించటానికి తెలుగు కవికి అవకాశాలున్నాయి. గ్రామ్యం అంటే కొంచెం సీచమైన భాషే. వేదంవారి ప్రతాపరుద్రీయానికి ఇటువంటి భాషా ప్రయోగమే వన్నె చెచ్చింది. అందుకని కేవల గ్రామ్యానికి, శిష్టవ్యావహారికానికి చాలా భేదం ఉంది. అది కేవలం నాటక కావ్యాలలో రసస్ఫూర్తికి, పాత్రాచిత్యానికి మాత్రమే అరుదుగా వాడవలసిన భాషకానీ, గ్రాంథికానీ, శిష్ట వ్యావహారికానీ చాలా సామీప్యం ఉన్నది.

విశ్వవిద్యాలయంగా వ్యావహారిక భాషను ప్రవేశపెట్టటం అవసరమా? అది ఎక్కడ ఎప్పుడు ఎట్లా ప్రవేశపెట్టాలి? ఇది చాలా ఆవసరమే. ప్రాథమిక విద్యార్థికి కాదు. ఇది ఒక స్థాయిని చేరుకున్న పండిత విద్యార్థికి తప్పకుండా అవసరం. పట్టపరీక్షకు తెలుగునే ప్రత్యేకించి చదివే విద్యార్థికైనా ఇది చాలా అవసరం. వారికి ఉండే తక్కిన పరీక్షలకు తోడు ఒక ప్రశ్నపత్రాన్ని అధునికాంధ్రవాద్యులూనికీ ప్రత్యేకించి ఉంచాలి. అందులో పాఠ్యగ్రంథాలను బోధించటం అంతగా అవసరం కాకపోవచ్చు. అయినప్పటికీ, అవి non-detailed పుస్తకాలలాగ ఉండవచ్చు. ఈవిభాగంలో అధునాతనమైన నవలలూ, కేయాలూ, చిన్నకథలూ ఉంటే. తక్కిన పరీక్షలు విద్యార్థియొక్క శుద్ధగ్రాంథికభాషా పటుత్వాన్ని ఎట్లా పరీక్షిస్తాయో, అట్లాగే ఈ విభాగపరీక్షా పత్రం అతనిశిష్టవ్యావహారిక భాషావృద్ధిత్వాన్ని పరీక్షిస్తుంది. ఇటువంటి విభాగం యొక్క

అవశ్యకత దీనివల్ల స్పష్టమౌతుంది. ఎ. వి. పరీక్షలో తెలుగులో ఉత్తీర్ణుడైన విద్యార్థి ప్రస్తుత వాక్కుయపరిణామాలు తెలియవంటే, అది సాహిత్యపుద మయిన విషయం. నేటి తెలుగు పట్టభద్రులెందరో దేశ్యంలో వ్యవహరించటం, వ్యవహరించినట్లు వ్రాయటం తెలియని వారున్నారు.

అదీకాక, ఈ ఆధునికాధునిక సాహిత్యం ఒక వికసింపని కుసుమపు మొగ్గలాగ వాడిపోవలసిందేనా? విద్యార్థి శ్రీనాథుడిలో శృంగారాన్ని ఆస్వాదిస్తాడు. కానీ, వసంతబూతు భావప్రకాశావ్యవసకు తన తరగతి గదిదాటి రావలసిందే. అదీకాకపోయినా, ఈ అర్చకుడు ఎప్పుడు తెలుసుకుంటాడు - తెలుగు కన్నెర గ్రొన్నడల చిన్నెలను? అయితే, ఈ నవ్యసాహితీని పేరిమి బంగారు సువదను చూడకుండా, ఆధునికను వాక్కుయ కుసుమ పారభ్యాసిస్తే, మకరందాల మాధుర్యాన్ని ఆనందించకుండా విద్యార్థిదశను వెళ్ళబుచ్చవలసిందేనా?—

ఇంక యథాశక్తిగా, యథేచ్ఛగా చదువుకోవలసిందేనానీ, ఒకతరగతికి పాఠ్యంగా నీయమింది విద్యార్థిచేత చదివించవలసింది కాదని చాలామంది అంటారు. కానీ, తనపాఠ్యగ్రంథాలకు అక్షరాణి అధిక్రమించని నేటివిద్యార్థి ఇవన్నీ ఏం చదువుతాడు? చదివినా, అవి ఏలో కులాసోబుర్లలోగ చదివి, అవతల పారేస్తాడు. అందులో ఇమిడివున్న కళనూ, దానికన్న రంగమనూ, అంతర్గతమైఉన్న భావాలనూ అతడు పరికించడు.

పోనీ, ఇతనిమాట అటుంచి ప్రస్తుత వాక్కుయాన్ని గూర్చి కొంచెం మాట్లాడండి. దీనికి ఒక తరగతి గోడలకు ప్రవేశించే యోగ్యత లేదని కొందరంటారు. యోగ్యతంటే ఏమిటి? ఇదాదాక వివరించినట్లు గ్రాంథికానీకీ, దీనికి లేదా అన్నా ఎక్కువలేదు. మరి? దీనిలోమాత్రం కళలేదా?

“లయ పెంచుతూ మధ్య
లయించునూ పాట
రయ మెంచుతూ”

పాడే తెలుగు కోకిల సంగీతాలు వినవస్తుంటే కళలేక పోవటమేమిటి? ఎవరన్నా నవ్వగలరు.

కళాప్రసంగ విభాగము విమూలము దాగున్నా, అది ఆరాధనామయోగ్యమే. ప్రాచీన వాక్యాయము ఒక రకమైన కళ ఉన్నది. అంతే భేదం. మారేనాగరకతతో, మారే మనుష్యులతో మారింది కళాప్రపంచి మార్గం.

ఈవిధంగా ఆధునికాంధ్ర వాక్యాయానికి ప్రోత్సాహం ఇస్తే దాని విస్తీర్ణం తగ్గిన అంధ్ర సాహిత్య విభాగాలూగ విస్తర మా తుంది. అభ్యుదయకవి సొంత పుంతలను త్రొక్కి వింతలన్నీ సృష్టిస్తాడు. అనంతమైన అంతరిక్షాల విహరించే విహంగంలాగ కవి స్వీయ నిశ్చిత స్వతంత్ర సాహిత్యసామ్రాజ్యంలో స్వేచ్ఛగాలిరు గాడగలుగుతాడు. మానవ ప్రాకారాలను దాటి తాని భావాలను వెలువరచడానికి వెలువడు. అప్పుడు భాష ఒక ప్రొత్త రూపును సొందుతుంది. దీనివల్ల ప్రొత్తపదాలు తెలుగురమ భూమణాతాతై. తెలుగు భాషవైశాల్యమూ హెచ్చుతుంది. మనదగ్గర ఒక రమ్యహర్షాన్ని నిర్మించగల పవిత్రము వాడున్నాడు. చాడిచేత మనం ఒక మయసభనో, కనీసం ఒక తామసమాలనో నిర్మింపించింది.

వ్యావహారికం విశ్వవిద్యాలయాన్ని ప్రేమిస్తే, మన ప్రాచీనవాక్యాయానికి చెల్లెతగులుతుందనుకోవడం పొరబాటు. మనిషికి కన్నా ముక్కు చెప్తా కాలూ కేలూ అన్నీ ఉన్నై. అంతమాత్రాన మనిషి కంగారు పడటంలేదు. విఅంగం ఆ అంగం విధిని నెరవేరుస్తుంది తాని, రెండవదాని కార్యాన్ని నయ్యకూ చెయ్యదు; చెయ్యనూలేదు. అట్లాగే, వాక్యాయంలో ఎన్ని విభాగాలున్నప్పటికీ ఒక దాని వల్ల మరొకదానికీ నష్టం కలదు. గద్యంవల్ల పద్యానికి బిలవత్సందా? పద్యంవల్ల పాటకు? అదీకాకపోయినా, ఈ వ్యావహారిక భాషాగ్రంథ పతనం ఒక స్థాయిని చేరుకున్న విద్యాధికేంద్ర నియమించేది! అతనికి ఆపాటికే ఒక ప్రత్యేకమూ ప్రస్ఫుటమూ అయిన గ్రాంథికభాషవైలి అలవడి ఉంటుంది. అందువల్ల, ఈ వ్యావహారిక భాష ప్రవేశంవల్ల గ్రాంథికానికిగాని, పురాతన సాహిత్యానికి గాని ఏమీ చెల్లెతగలదు. ఒక వేళ మార్పువచ్చినా, అంధ్రభాష అంగ్రోవన్యా

సాలలోకి చొరబడ్డవల్ల వచ్చిన నష్టంకంటే, దీనివల్ల ఏమీ ఎక్కువరాదు.

ఈ ఆధునికాంధ్రవాక్యాయ విభాగంలో రకాని కొకటి మచ్చుగా ఉండాలి. కథాసాహిత్యానికి గుర్తుగా కథల సృష్టిని. భాషవాక్యాయానికి ఒక గేయసంపుటిని. శిష్టవాహానిక చిహ్నంగా ఒక నవలనూ నిర్ణయించి పాత్ర గ్రంథాలుగా ఉంచాలి. దీన్ని ఆధునాశన వ్యాసాలను — సాహిత్య సంబంధమైనవీ, శాస్త్రమైనవీ—ఒక పుస్తకంగా కూర్చి నియమించవచ్చు. ఈ విభాగంయొక్క ముఖ్యోద్దేశ మేమిటంటే, తెలుగు పండిత విద్యార్థికి తెలుగు నడలను చూపించి, అభ్యుదయ రచయితల వెనుక పడచటమే. తెలుగు నడకలను సమగ్రంగా చూపాలంటే. ప్రాచీన గేయాలు, ప్రాచీనపదాలూ కూడా ఉండాలి.

దీనివల్ల విద్యార్థికి కలిగే ప్రయోజనం ఏమిటి? మైనచెప్పిన నాలుగురకాల పుస్తకాలూ నామక పాత్రగ్రంథాలుగా ఉంటై అన్న మాటే గాని, విద్యార్థి విమర్శనయిధికి ఆధునాశన వాక్యాయం ఒక మంచి అవకాశంగా ఏర్పడుతుంది. మహాహలం ఉన్న విద్యార్థి అభ్యుదయ రచయితల సోకడలను సమగ్రంగా విమర్శించవచ్చు. ఇటువంటి విమర్శనకు అవకాశం పరీక్షల దొంతర్ల నెరుక్కొని ఉత్తీర్ణులయ్యే విద్యార్థి యాత్రాలకు కలగంపేలేదు. పునాదిలో అవకాశాలలేకపోవటంవల్లవై అంతస్తులో నూదా తన కళాకాలాధ్యాపకులు తయారుచేసిన మరల్లాగ, వల్లెవేసిన నాలుగు ముక్కల్ని మురిముక్కుల్లో ఉంచుకొని పరీక్ష కాగితంమీద వీధిరావటం అయిపోతున్నది. నిన్న ప్యాసైనవాడు ఈవేళ విశ్వవిద్యాలయ ప్రధానాధ్యాపకుడు. అయితే భారతంలో ఒక ప్రొత్తపద్యాన్ని తీసి అర్థం చెప్పవచ్చుకంటే, మా తెలుగు ముసలవ్వకు ఈడుకాదు. ఒకవేళ మనమీద అర్థం చేసుకున్నప్పటికీ, 'ఇంగ్లీషులో చెప్తాన్నా' అంటాడు. తెలుగు పద్యాన్ని తెలుగుబిడ్డ తెలుగులో చదివి, ఇంగ్లీషులో అర్థం చెబుతాడట! భేష్! అయినా, అతడు పేర్లన్న ఒకానొక విశ్వవిద్యాలయ పట్టధ్రుడు. అతనేం చేస్తాడు, పాపం. వాళ్ళ 'మేష్టరు' అట్లాగే

ఇంగ్లీషులో చెప్పంటారు ! అదీకాకా, మొన్న మొన్న నే చదువు చాలించాడు, చదివినదీ చదవనిదీ ఒకేతీరుగా కనిపించేసరికి.

ఏమి ఎట్లాగున్నప్పటికీ, అవిరళనడమలవరి మౌనభరితమనువాచనలు వ్యర్థం కారాదు. పూలేమల చాలిత్యమూ, మార్దవమూ. సౌందర్యమూ, సౌశీల్యమూ వీనరహితం. పుష్ప స్వాదనూతర్గత మకరందాల మూఢుర్యాలు

తేటిబృందానికి కాకుండా ఊరికేపోరాదు.

ఇవీకూడా తెలుగున విరచించిన సుమాల మాలలే. ఇవీ తెలుగున అలంకారభూషణలే. ఆ శోభను తెనుగుబిడ్డ అనందించి తీరవలసిందే. అది అతని విధి.

విశ్వవిద్యాలయంవారు ఈ విషయంలో కూడా కొంత శ్రద్ధవహిస్తారని ఆశిద్దాం.

‘పాలిటిక్స్’లో

గిరిశం పెట్టిన ఒరవట్లు

సోమయాజుల సోమేశ్వరరావు

ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర అదోశన గురించి, దాని పుట్టు పూర్వోక్తరాల గురించి రాష్ట్రపతి డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్యగారికి తుట్టుగా తెలుసు. శ్రీవారు ఏకశృంబంధమైన ఎన్నో పథజ్ఞాపాగ్గాన్నారు. ఇవన్నీ తెలిసివుంటే కూడా “మద్రాసు ఆంధ్రులు కాశ్వతంగా వదలుకోవాలి. ఆగ్రా అయితేగాని వాళ్లకే రాష్ట్రం సిద్ధించను” అని శ్రీవారు నెలవివ్వడం!

ఆంధ్రులు ఆమాయకులు. లేకపోలే ఏళ్ల ఒకటి గ్రహించగల్గారా? ఏ కాలంలో అయినా, ఏ రాజకీయపక్ష అయినా, అసత్యాన్ని అందలంలో పెట్టి ఊరేగించకుండా ఉండగలిగాడు కనకనా? శ్రీ కామరాజు నాడార్ యొక్క 191 వోట్ల బలం లేకపోలే డాక్టరు పట్టాభి గారు తాము “రాష్ట్రపతి” పట్టాభిగారై అతి శోభాయమానంగా జయపూర్వ నగర మహా ఏడుజ్ఞా ఎలా ఊరేగ గలిగారు?

ఇవన్నీ పాలిటిక్స్! పాలిటిషియన్ తన పాలిటిక్స్ మహాస్త్రాన్ని ప్రయోగించి సాధించే అద్భుత కార్యాలు! లోకానుభవం, రాజకీయ విశాల దృష్టి లేని మన ఆమాయక ఆంధ్రప్రజానీకానికే ఏటి నంగలి కించిత్తయినా తెలియదు. పాలిటిక్స్ అంటే యేమిటో, పాలిటిషియను అనగా యెవడో విపులంగా తెలిసికొని, యిక మీదట రాజకీయాలు మౌలంకషంగా ఆర్థం చేసుకో

వలయున్న ఆంధ్ర - అన్నలు, ఆంధ్ర - కమ్మలు. ఎవరైనా ఉంటే, అట్టి వారిని, మహాశివి గురబాడ ఆపార్పరాధుగాని “కన్యాశుల్కం” ద్వితీయాంకంలో గిరిశం. వెంకటేశంగార్లు: జరిగిన యీ ప్రాంత సభాపక్షాను చదవమని పలకాయస్తున్నారు:

గిరిశం: మొత్తానికి మీ ఫాదర్ తో కత్తు కలిచేశాను.

వెంకటేశం: ఎలాక్కలిచేసేమిటి?

గిరిశం: ఒక పాలిటిక్స్ మహాస్త్రాన్ని ప్రయోగించి కలిచేశాను.

వెంకటేశం: ఏఏటం డా ఆస్ట్రం!

గిరిశం: ఒకడు చెప్పినదల్లా మహా బాగుండుదనం! నమ్మోహనాస్త్ర వంటే అదే కదా?

వెంకటేశం: లేక్కరిచ్చి మా వాన్నని వాష్పించడానికి బదులుగా ఆయన చెప్పిందానికి మీరే ఒప్పుకున్నారు?

గిరిశం: గంచం నిలువుగా కొలవడానికి ఏళ్లే సప్తదు, తిరగలేనా నొలిస్తే నాలుగ్గింజలు నిలుస్తాయి. బాగా ఆలూచిస్తే యిస్కాటు మారి యేదీ కూడుననే తోస్తుంది.

వెంకటేశం: ఇన్నాళ్లూ కూడదని చెప్పినారే నాతోటి!

గిరిశం: ఒప్పనియన్న అప్పుడప్పుడు ఛేంజీ చేస్తుంటేనేగాని పాలిటిషియన్ కానేరడు.

కుమారప్ప కమిటీ నివేదిక :

అభ్యుదయ వ్యవసాయానికి

★ ★ ★

అష్టవిధ సూత్రాలు

తాడిమిళ్ల జగన్నాథరావు.

వ్యవసాయకంగా ఇండియా ఎంత ప్రాముఖ్యం పోస్తున్నా, ఆహార ధాన్యాలకు, తదితర అత్యవసర వస్తువులకు ఇతర దేశాలమీద ఆధారపడి ఉంటూ ఉండటే ఇండియా వ్యవసాయ విధానంలో గొప్ప లోటు ఉందన్నమాట. ఈ లోటును సరించడానికి తగిన సాధనోపాయాలను సూచించడానికి లోగడ చాలా కమిటీలు వెయ్యబడ్డాయి. వ్యవసాయ సంస్కరణలు ద్వితీయంగా జరుగవలసివుంది. భూమిసాగు పద్ధతి, ఆమరకపు విధానం ఈ రెండూ తగిన రీతిగా మార్పు చెందాలి. వెనుక నియమించబడ్డ కమిటీలన్నీ భూమిసాగు పద్ధతులమీదే తమదృష్టిని కేంద్రీకరించి పనిచేశాయి. అధిష్టాంతికి సాగుపద్ధతులను తగిన రీతిగా మార్చడమే సాధనంగా వారు తలపోశారు. ఇంతలో కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు తమ తమ రాష్ట్రాల్లో జమీందారీలరద్దు తలపెట్టినవి. జమీందారీల రద్దు ఆనంతరం జరుగవలసిన కార్యకలాపాన్ని నిర్ణయించడానికి, ఇండియా అంతకు ఒకేవిధమైన వ్యవసాయ సంస్కరణలను సూచించడానికి కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు ఒక సూక్మాన్ని సుమారు సంవత్సరం క్రితం నియమించాడు.

కీ) కుమారప్ప అధ్యక్షులుగా నియమించబడ్డ ఈ వ్యవసాయసంస్కరణలసంఘం కేవలం సాగుపద్ధతులపైనే కాక, భూమి ఆమరకపు విధానాలపైగూడ తన దృష్టిని నిలిపి పనిచేసి ఒక అష్టసూత్ర నివేదిక నొకదాన్ని తయారుచేసింది. జమీందారీల రద్దు తదుపరి సంస్కరణలు కమిటీ నివేదిక దృష్ట్యా జరగాలి. వివిధరాష్ట్రాల జమీందారీ రద్దు యా చట్టాలు నివేదికకు అనుగుణంగా ఉండాలి.

కమిటీ సూచించే సంస్కరణలలో ముఖ్యమైనది - కమతాలను ఒక నిర్దిష్టమైన పరిమితికి తెచ్చి వీలైనంతవరకు సమప్తి, ప్రభుత్వ వ్యవసాయాలకు వీలు కల్పించడం. ఈ కమతాల పరిమితి ఆయా రాష్ట్రాల్లో స్థానిక పరిస్థితులకు అనువుగా నిర్ణయించబడుతుంది. ఒకని వద్దనుండి చాలా పుచ్చుకొన్న వ్యక్తి తిరిగి ఇంకొకనికి కాలి ఇచ్చే పద్ధతి పూర్తిగా నిషేధింపబడుతుంది. దీర్ఘకాలముండి సేద్యం చేస్తున్న ఉపకాలు దార్లకు కాళ్ళపైమైన జీరాంబరహక్కు ఇవ్వబడుతుంది. పెద్దపెద్ద మొత్తాలను యంత్రాలద్వారా సేద్యం చేయడానికి ఈ కమిటీవారు సముఖులుగా తరు. ప్రభుత్వ, సమప్తి సేద్యాల విషయంలో యంత్ర పరికరాలను ఉపయోగించవచ్చును. భూమి సాగుచేసిన సేతులకు భూమి సమంగా పొరికేటట్లు చూస్తారు. ఒక్కొక్క వ్యక్తికి తాను సాగుచేసుకోగలిగినంత వరకే భూమి ఇవ్వబడుతుంది. నిజమైన వ్యవసాయ దారునకు, భూమిలేని రైతునకు తగినపని కల్పించడం వీరి ఆశయం. భూమిలో సేద్యగానికి, గ్రామప్రజలకూ హక్కు కల్పించబడుతుంది. వ్యవసాయాభివృద్ధికి మార్గాలు సూచించడానికి కమిటీలు నియమించబడతాయి. ఇవేకాక రైతుల ఋణభారాన్ని తగ్గించడం, రైతు కూలీలకు కనిష్ట వేతనాలను ఇప్పించడం, ఫలసాయాలకు సరసమైన ధరలు నిర్ణయించడం, కుటీర పరిశ్రమలు నెలకొల్పడం మున్నగు సూచనలుంటాయి.

సాగు విధానానికి లోగడ నియమించబడ్డ కమిటీలు ఎన్నో రకాల సూచనలు చేశాయి. ఇంతవరకు సాగులోనికి లేచిన భూములను

సాగుతానికి లేదానికి, కొత్త ప్రాజెక్టులు జలా
 కారాలు నిర్మించి వ్యవసాయాభివృద్ధి చెయ్యి
 దానికి, వ్యవసాయ పరిశోధనలు చేయించి
 మంచిరకం విత్తనాలు ఎరువులు నిర్ణయించడా
 నికి సూచనలు చెయ్యబడ్డాయి. ఈ సూచనల
 విషయంగా మహానుభావుల వ్యతిరేకత లేదు. వ్యవ
 సాయానికి ఇండియాలో యంత్ర సామగ్రిని
 ఉపయోగించాలని ఒక వర్గం వారి వాదన. గాంధీజీ
 ఆర్థిక సూత్రాలను అనుసరించే ఇంకొక
 వర్గం వారు ముఖ్య యంత్ర పరికరాల ఉపయో
 గానికి అంగీకరించుట లేదు. గాంధీజీ సూత్రాలను
 అనుసరించే వ్యవసాయ వ్యవస్థను ఈ కమిటీవారు గూడ
 యంత్రాలు ఉపయోగించడానికి అంత సుముఖు
 లుగా లేరు. ఈ సంస్కరణలో ఇప్పటి వరకు
 రాజ్య ఆహార వ్యవసాయాల సంఘం డైరెక్టర్
 డాక్టర్ సి.వి. గూడవలె గూడ గమనించ తగ్గని.
 'భారతదేశంలో పురాతన కాలంనుండి ఆమ
 లులో ఉన్న పద్ధతులను ఒక్కసారిగా మార్చి
 యంత్రాలు వాడుట మొదలు పెడితే అది
 హానికరం కావడమి. దాని ప్రకటించామి.
 ప్రభుత్వం, సమస్త వ్యవసాయాల నిషయంగా
 ముఖ్య యంత్రాలను ఉపయోగించడానికి
 కమిటీ సుముఖంగా ఉన్నారు.

మన ఇండియాలో వివిధ తెగలు, భాషలు
 ఉన్నట్లే వివిధ భాషలలో ఆచారకట్ట విధానాలు
 గూడ ఉన్నాయి. ఒక రాష్ట్రంలోని ఆచారకట్ట
 విధానానికి మరొక రాష్ట్రంలోని ఆచారకట్ట
 విధానానికి చాలా విధాలైన తేడాలున్నాయి.
 భూమిమీద సంపూర్ణమైన హక్కుభూతలన్న
 భూస్వామి మొదలు, ఒక్క పాలుసేకు మాత్రం
 హక్కుగల భూస్వామివరకు చాలా తరహా
 భూస్వాములున్నారు. ఉన్నట్టి పెరగాలంటే
 రైతునకు తగిన ఉత్సాహం ఉండాలన్న
 విషయం నిర్వివాదాంశం. ఆ విధమైన
 ఉత్సాహం రైతునకు కుండడానికి ఆతనికి భూమిపై
 విదో విధమైన హక్కు ఉండి తీరాలి. శిస్తు ఫల
 సాయానికి తగినట్లుగా ఉండాలి, ఫలసాయానికి
 తగిన ప్రతిఫలం రైతుకు ఉండాలి. ఆయా విష

యాలలో కమిటీ సూచించిన సంస్కరణల
 సబబుగానే ఉన్నాయని చెప్పాలి. 'దున్నేవాడిదో
 పాలం' అని ఇప్పట్లో కానీంచడం అసాధ్యం.
 పరిశ్రమలు జాతీయం చెయ్యడం ఎంత అసా
 ధ్యంగా కన్నడలోందో, భూమిని జాతీయం
 చెయ్యడానికీగూడ నేటి రోజులలో అన్ని అడ్డం
 కులూ ఉన్నాయి. అయితే ఇప్పట్లో ప్రభుత్వం
 చెయ్యకలిగిందెట్లా రైతునకు కొన్ని విధాలైన
 హక్కులూ, సమపాయాలూ కల్పించడమే.

సొంత కమతాలను ఉంచడానికి నిర్ణ
 యించారు. సొంత కమతాలను ముందు తీసి
 వేసి తిరిగి ప్రజాకృత రమ్య పరిస్థితులు గమ
 నిస్తే, నాటిని తొలగించడం కష్టం లాభం
 లేదని లేలుతుంది. కమతాల పరిమితి
 నిర్ణయించడంలో స్వంత వ్యవసాయానికి
 ప్రోత్సలం కలుగుతుంది. కొలుకు ఇప్పటివలె
 అవసరాలు తగ్గుతాయి. ఉపకారదారులకుగూడ
 భూమిపై కాశ్యత్వమైన నిర్మాణాధీశక్తి కల్పిం
 చడం సబబుగానే ఉంది. కొలు నియమాలను
 పాటిస్తున్న రైతును తొలగించరాదనే నియమం
 గూడ విస్తరిస్తే బాగుంటుంది. ఉమ్మడి వ్యవ
 సాయం ప్రోత్సహించడానికి కమిటీకేసిన సూచ
 నలు చాలా బాగున్నాయి. కూలీల కనిష్ట వేత
 నాలు పెట్టించడంలో వ్యవసాయపు కూలీల
 కష్టాలు చాలావరకు తీరుతాయి. పరిశ్రమల
 కూలీలను, వ్యవసాయ కూలీలను సమంగా చూచి,
 ఇరువురికీ సమాన వ్యవసాయాలను కలుగజేయ
 వలసివుంది. ఫలసాయాలకు సరరమైన ధరలు
 నిర్ణయించడమేకాక, ఆ ధరలు రైతులకు సరిగా
 ముట్టిపట్టాలి అనే కట్టదిట్టాలు చెయ్యవలసివుంది.

వ్యవసాయ సంస్కరణల సంఘ నివేదికను
 ఆచరణలోకి తెచ్చిన తేవలసివుంది. భూస్వా
 ములకు రైతులకు గల సంబంధాలు నానాటికీ
 చెడుగా చోణమిస్తున్నాయి. ప్రభుత్వం తుమ్మ
 వాడ్లుగా ఉన్నట్లు కొట్టి ఈ సంబంధాలు
 మరీ బీజీతీరున్నాయి. ఈ కమిటీ ప్రస్తుత
 దేశావసరాలను బాగా గమనించి తన నివేదిక
 కయారు చేసింది. ఇవి వెంటనే అమలు జరిగితే
 రైతునకు తగిన స్వార్థం, ఉత్సాహం కలిగి
 ఉన్నట్టి అధికం అగుటకు మార్గా లేరుదతాయి.

మార్క్సిజం వైజ్ఞానిక వాదమా?

ప్రకృతి, వికృతి, సంస్కృతి. సంభావనాత్మకమయిన మార్క్సు త్రిక సిద్ధాంతం విషయంలో మార్క్సిస్టులే రెండు పక్షాలుగా చీలిపోయి పున్నారు. కొందరు - అది మార్క్సిజాన్ని, విశ్వసంఘటనలను అర్థంచేసుకుంటానీకీ సహకరించే మహాత్మ్యప్రసిద్ధాంతమనీ, అది లేనిదీ మార్క్సిజమే లేదనీ విశ్వసిస్తారు. ఇతరులు - అది మార్క్సు చిన్ననాడు తన్ను ఆకరించిన హెగెల్ సిద్ధాంతమీద పెట్టుకున్న పెరిభ్రమ అని తృణీకరించి వేస్తారు. ఈ ఉభయల్లో ఎవరి అభిప్రాయం సరియయిందో తెల్పుకోడానికి మార్క్సు సిద్ధాంతాన్ని తరచి పరిశీలించడమే ఏకైక మార్గం.

క్షుప్తంగా చెప్పాలంటే, త్రిక సిద్ధాంతం సారాంశం యిది: వాస్తవికతను బట్టి మన ఆభిప్రాయా లేస్పర్థవి గాని, ఆభిప్రాయాలను బట్టి వాస్తవికత యేర్పడలేదు. ఆ వాస్తవికత పరస్పర సంబంధంలేని విభిన్న వస్తువులు గాక, పరస్పరం ఆధారపడి ఉన్న అనేక వస్తుసముదాయపు స్వరూపం. అది స్తబ్ధంగానో లేక నిత్య సంచలిత స్థితిలోనో ఉంటూ, ఉద్భవిస్తూ, వృద్ధి పొందుతూ, నశిస్తూ యీ విధంగా పరిభ్రమిస్తూ ఉంటుంది. ఇందులో ప్రవృద్ధి ఒక స్థితి వరకూ క్రమ క్రమమై, హఠాత్తుగా ఆగి కలవరంపొంది, ఆ కలవరానికి అంతంలో ఒక నూతన స్థితికి దారితీస్తుంది.

ప్రవృద్ధికి, ఉత్పత్తికి, నాశనానికి కారణం - వస్తుగర్భంలోనే యిమిడివున్న వైరుధ్యం. ప్రవృద్ధి అంతంలోకలిగే అంతరాయం, కలవరం నశించేదాని అపజయానికి, నూతనంగా ఉద్భవించే దాని విజయానికి కారణాలు.

ఇవి కేవలం మార్క్సు ఊహావైపరీత్యాలా? లేక వీనికి వైజ్ఞానికమయిన ఆధారం ఏమయినా ఉందా? వైజ్ఞానికాధారంతోపాటు ఇవి మన ఆధ్యాత్మిక సంభావనలకు అనుకూలమా, విరుద్ధమా? అనే విషయాలు విపులంగా చర్చించడం చాలా అవసరం.

మార్క్సిజం: ప్రకృతికాస్త్రం

ప్రకృతి కాస్త్రంలో ముఖ్యమైన సూత్రాల్లో న్యూటన్ పండితుడి సూత్రాలూ, శక్తి అనశ్చయతవ్వమూ చాలా ముఖ్యము లైనవి. అవి దృశ్యములయిన ప్రకృతి సంఘటనలను పరిశీలించగా ఏర్పడిన నిర్ణయములు.

న్యూటన్ మొదటి సూత్రం: విశ్వంలో ప్రతివస్తువూ ప్రతి యితర వస్తువునూ ఆకర్షిస్తుంది. ఆ ఆకర్షణ శక్తి ఆ వస్తువుల భారాన్ని ఒకదాన్ని మరొకదానిచేత హెచ్చించగా వచ్చిన మొత్తం అధికమైనకొద్దీ అధికమవుతుంది. ఆ వస్తువుల మధ్యదూరం అధికమయినకొద్దీ తగ్గిపోతుంది. ఆకాశంలోనక్షత్రాలూ, భూమి వంటి గోళాలూ యివన్నీ యీ ఆకర్షణ

శక్తివల్లనే నిలబడివున్నవి. ఇవి నిరంతరం చలిస్తున్నా, యిందువల్లనే గతి, క్రమమూతప్పకుండావున్నవి.

రెండవ సూత్రం: విశ్వంలో ప్రతి వస్తువు స్వభాగానైనా ఉంటుంది, లేదా నిడుపు రేఖలలో సమవేగంతో చలిస్తూ నైనా ఉంటుంది. బాహిరమైన శక్తి యేదో యీస్థితిని మార్చినై తప్ప, యీ ధర్మాలు వస్తువుల స్థితిని పాలిస్తవి.

మూడవ సూత్రం: కర్మ ప్రతికర్మ సమానమూ, పరస్పరవిరుద్ధమూ; శక్తి సృష్టించడానికి, నాశనంచేయడానికి వీలు లేనిది. స్థితినుండి చలనస్థితికి, ఒక రూపంనుండి మరొక రూపానికి మార్పు చెందుతుండే గాని పరిమాణంలో శక్తి మార్పులేదు.

ఈ సూత్రాలకు విరుద్ధంగా ప్రకృతి లో ఏసంఘటనా సాధ్యంకాదు.

విశ్వంలో సంభవించే వికృతులు భౌతికములూ, రసాయనికములు అని రెండు విధములు. వీటికి ఆతీతమయిన శాస్త్రీయ వికృతి మూడోది.

న్యూటన్ మొదటి సూత్రం ప్రత్యక్షంగా మార్క్సిజానికి సంబంధించింది కాదు. వస్తువుస్థానంలో అనుకూలతనూ, బ్యోతనూ ఊహించితే, మానవ స్వభావం, మానవులూ యీధర్మాన్ని అనుసరిస్తూ రనుకోవచ్చు.

ఇక న్యూటన్ రెండవ సిద్ధాంతం చాలా ముఖ్యమయింది. ప్రకృతిలో ప్రతివస్తువు స్థిమితంగా ఒకచోట వుండడమో, ఒకే వేగంతో ఒకే దిశలో చలించడమో చెయ్యాలి. అలా కాకపోతే ఏదో బాహిరమయిన శక్తి దానిమీద పనిచేసిందన్నమాట.

ప్రకృతిలో వస్తువులు ఏవీ స్థిమితముగానూ లేవు, ఒకేదిశలో ఒకేవేగంతో చలించడమూ లేదు. సూక్ష్మంగా పరిశీ

లిస్తే ఏదీ నిశ్చలంగా లేదు. ప్రతీదీ చలిస్తూనే వుంది ఆఖరికి నిశ్చలంగా కనపడే పర్వతాలుకూడా ఒకవిధంగా చలిస్తూనే వున్నవి. ఈ చలనం ఒకేదిశలో ఒకే వేగంతో జరగడంలేదు ఆఖరికి గ్రహాలు కూడా యీధర్మాన్ని అనుసరించడం లేదు. వాటికి అతిచారవక్రగతు లున్నవి. అంటే ఏమిటి? బాహిరమయిన శక్తి యేదో వీటిమీద పనిచేస్తూ వుండాలి. ఆదిలో స్థిమితంగానో, ఏకదిశలో ఏక వేగంతో సంచరించుతూనో వుండే వస్తువులను తద్వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించే టెల్లు వస్తువులకు యితరమైన శక్తి ఏదో పని చేసి వుండాలి పరిమాణంలో, స్వభావంలో భిన్నములయిన వస్తువుల్లో మొదటి చలనం ఏదో శక్తి, విద్యుచ్ఛక్తితో నడపబడే ఫ్యాక్టరీలో స్విచ్ నొక్కినట్లుగా, కలిగిస్తే తక్కిన చలనాలన్నీ యీ సూత్రాల ననుసరించి నడుచుకుంటవి. న్యూటన్ పండితుడి సూత్రాలు నిజమయితే, వస్తుకోటి సమదూరములూ, సమభారములూ కావడానికి వీలులేదు. వీటిలో విభేదం చాలా అవసరం. మార్క్సు ప్రకృతి, వికృతి, సంస్కృతులీ ఆదిశక్తిస్వరూపం నిర్ణయించడంలేదు. ఏదో శక్తి ఆదివస్తువులో ఆదివికృతినీ కలిగిస్తే, న్యూటన్ మూడవ సూత్రం అనుసరించి చలన క్రమం సాగిపోతూ వుండవచ్చును.

ఇక శక్తి అనశ్వర సిద్ధాంతం: ఏ మార్పు యొక్కడ జరిగినా, శక్తి స్వరూపంలో మార్పుచెందవలసిందేగాని, పరిమాణంలో మార్పుచెందగూడదంటుంది. ఈ ధర్మం మానవ సంఘంలో మార్పులకు అన్వయిస్తే, పూర్వస్థితి

కొంతకత్తిని కోలుపోతే గాని, అంత
కన్నా నూతనమైన ఉత్తమస్థితి రావడా
నికి వీలులేదు. అందుచేత ఉత్తమమయిన
నూతనస్థితి వచ్చినప్పుడు పూర్వస్థితి నశిం
చక తప్పదు. అందుచేత దీనికి మార్పు
సిద్ధాంతానికి అంతగా వైరుధ్యం లేదు.

ఇక మార్పు సంభావించే వికృతి
భౌతికవికృతివంటిదా? రసాయనికవికృతి
వంటిదా? జీవశాస్త్రీయ మయిన వికృతి
వంటిదా? నీరు వేడిచేస్తే, కొంత
సేపు నీరుగానేవుంటుంది కాని అట్లాగే
వేడిజీసుకుంటూ పోతే, ఉడకడం ఆరం
భించి ఆవిరి అయి పరిమాణంలోనూ,
స్వభావంలోనూ, స్థితిలోనూ మార్పు
చెందుతుంది. అలాగే చలనచేసుకుంటూ
పోతే మంచై ఈధర్మాగనే అనుస
రిస్తుంది అయితే యిది కేవలం భౌతిక
మయిన వికృతి. స్థితిమారినా, పరిమా
ణం మారినా యిందులో నీటి రసా
యనిక స్వభావం మారలేదు. వేడి,
చలన విరుద్ధ పరిస్థితులలో ఉపయోగించి
ఆవిరి నుంచి నీటిని, మంచునుంచి
నీటిని తయారు చేయవచ్చును.
మార్పిజాన్ని బలపరిచేవారి ఉప
మానం తరుచు తెస్తారు. ఇందులో
నీటిని వేడిచేయడమయినా,
చలన చేయడమయినా నీటికి బా
హిరమయిన శక్తి ప్రయోగం మానవ
సంఘం నీరనుకుంటే యీమార్పు తెచ్చే
బాహిరమయిన శక్తియేది? ఉత్పత్తి
విధానములలో మార్పా? అప్పుడు
వాటిని మార్చిన శక్తియేది? మానవుడి
బుద్ధి. ఆ బుద్ధిని ఏశక్తి మారుస్తున్నది?
ఆశక్తి విరుద్ధపరిస్థితులలో ఉపయోగించి
నప్పుడు, నీటిస్థితిలాగే, సంఘస్థితి కేపిట

లిజంనుంచి సోషలిజానికి, సోషలిజం
నుంచి పూర్వదలిజానికి మారుతుందా?
మార్పు సిద్ధాంతం, పూర్వస్థితి మారి
నప్పుడు అంతకన్నా ఉత్తమస్థితి వస్తుంది
గాని అదేస్థితి రాదంటుంది. అందుచేత
యీఉపమానం అంతమంచిది కాదు.

ఇక యీ వికృతి రసాయనికమైన
వికృతివంటిదా? ఒక లోహమును వేడి
చేస్తే అది ప్రకృతిలో ప్రాణవాయువుతో
చేరి అక్షైస్దై, ఉత్తమస్థితి పొందు
తుంది. అలాగే ఉత్తమస్థితిలో ఉన్న
దాన్ని వేడిచేస్తే అది ప్రాణవాయువును
పోగొట్టుకు రసాయనికంగా అధమస్థితికి
వస్తుంది. అలాగే రసాయనిక ఆకర్షణ
విరుద్ధంగా వున్న రెండింటిని వేడిచేస్తే
రెండు విరుద్ధస్వభావంగల వస్తువులు
వస్తవి. ఒకటి పోగొట్టుకున్న దాన్ని
మరొకటి తీసుకోడమో, రెండూ కొంత
పోగొట్టుకుని మూడు వస్తువులు కావడ
మో జరుగుతుంది. ఇందులో పూర్వ
స్థితికన్న ఉత్తమస్థితి అంటూలేదు రసా
యనిక స్వభావంలో మార్పు మాత్రం
జరిగింది అంతే అందుచేత పూర్వస్థితిని
మించిన స్థితి కలిగిస్తుందని మార్పు
ఉపహించిన వికృతి రసాయనిక వికృతి
అంటానికి వీలులేదు.

ఇవి రెండూ కాకపోతే అది జీవ
శాస్త్రీయమయిన వికృతి కావాలి. ప్రపం
చంలో ప్రతీదీ నిరంతరం మారుతున్నది
అనేక వస్తువుల సముదాయమే జీవికి
పరిసరములు. అందుచేత పరిసరములలో
నిత్యమూ మార్పు వస్తున్నప్పుడు
జీవి తదనుగుణంగా మారుతుంది.
ఆ పరిసరములను బట్టి మారే ప్రయ
త్నంలో, పూర్వ స్థితి మారి, అంత
కన్నా ఉత్తమస్థితిని పొందుతుంది.

ఉత్తమస్థితిని పొందిన జంతువులు తమ శక్తితో, తెలివితేటలతో అధమస్థితిలో ఉన్న జంతువులను లోబరుచుకోవడమూ, ఆహారంగా వినియోగించుకోవడమూ, మానవుడు జంతువుల్ని లాగ తమకోసం వినియోగించుకోవడమూ జరుగుతుంది. ఈమార్పులో జీవితావసరములు మార్పుచెంది, సమగ్రంగా లభించక, ఉనికి కోసం సంఘర్షణ వర్పడి అందులో ఉత్తములధముల్ని అణగద్రొక్కడమో, సంహరించడమో జరుగుతుంది అయితే కోతికన్న ఉత్తమస్థితి పొందిన మానవుడు తిరిగి కోతికావడం సృష్టి తెనకి నడిస్తేగాని సాధ్యమయిన పని కాదు. మానవుడు మారి అధిమాన వుడు రావడానికి అవకాశం ఉందని జీవశాస్త్రం బోధిస్తుంది అందుచేత మార్పు ఊహించిన వికృతి జీవ శాస్త్రీయమయింది కావచ్చును. అలా అనుకుంటే, పరిసరములలో మార్పు, అందువల్ల జీవ శరీరంలో మార్పు, పూర్వ స్థితికన్న ఉత్తమస్థితి జీవ శాస్త్రీయంగా ఊహించుకోవచ్చును. ఉత్తములు అధముల్ని లొంగదీయడం, స్వార్థానికి సంహరించడం మార్పుజం సమర్థించదు. పైగా ఆ జీవశాస్త్ర సూత్రం మార్పుజానికి వ్యతిరేకం కూడ. అందుచేత మార్పుజం వైజ్ఞానికం (సైంటిఫిక్) అనేవారు దూరం ఆలోచించినట్లు కనిపించదు. మార్పుకూ ప్రగతికీ, అభివృద్ధికీ ప్రకృతి, వికృతి, సంస్కృతులేకాక వేరే శక్తినికూడా ఊహించుకోక తప్పదు. ఆ శక్తిని ఊహించనినాడు మార్పు సిద్ధాంతం సదేహాలకు దారితీస్తుంది. ఈ బాధపడ

లేకనే కొందరు మార్పుఅనుయాయులు ఆయన త్రికసిద్ధాంతాన్ని వ్యక్తిగతమయిన పెరిగా తోసిపారేశారు.

మార్పుజం: అభ్యాస

ఇక విజ్ఞాన ప్రపంచాన్ని వదలి ఆ భ్యాత్మికంగా మార్పుసిద్ధాంతాన్ని పరిశీలిద్దాం.

సృష్టికి పూర్వం అనంతమూ, నిర్గుణమూ అయిన వస్తువులో బ్రహ్మం, భగవంతుడు సూర్యుడు రెండవ సిద్ధాంతంలో బాహ్యమయిన శక్తి, ఆదిచలనాన్ని కలిగించగా సృష్టిక్రియం ఆరంభమయింది జీవ కోటిలో ప్రకృతి, వికృతి, సంస్కృతులవల్ల మానవుడు తయారయ్యాడు ఉనికికోసం సంఘర్షణ, ఉత్తమం అధమాన్ని నాశనం చేయడంలో మానవులు మానవుల్నే నాశనం చేయడంలో వారిలో మనస్సు, దాంతో ఉత్తమ సంహారయూ ఏర్పడ్డవి దాంతో పాప మనస్సు, వాక్కు, దేహ క్రిమిలతో, మూడు విధములయిన కర్మలు సాగించారు ప్రతి కర్మా ప్రతికర్మకు కల్పించి విశ్వ జీవ కోటిని అనంతమైన చలనస్థితిలో ఉంచుతోంది.

బుద్ధి ఏర్పడినా, దాన్ని అర్థమించే పశుగూఢమూ, దాన్ని దుర్వినియోగం చేసే వికృతి స్వభావమూ మానవుడి కర్మలో వ్యత్యాసాన్ని కల్పించినవి. అందుచే మానవసంఘపరిణామానికి కర్మ కారణం. కర్మకు ఆదిహేతు వయిన బ్రహ్మశక్తి ప్రధానం. ఒక ఆదిశక్తిని ఊహిస్తే, మార్పు త్రికసిద్ధాంతం హిందువుల కర్మసిద్ధాంతంలో విశ్వం పొందుతుంది.

పారిపోయిన కుక్క

అంగర వెంకటకృష్ణారావు

సముద్రంలో కనుమాపుమేర కవళల చూర్మి వయపు కోమలారుణ రోచిన్పులకి జరిసి భరమాచలంపైకి నిరోగమిస్తున్నాయి చీకట్లు. ప్రభాతసమారాలు తాజాగా వీస్తున్నాయి.

ఇనకనేల విడిచి రోడ్దెక్కి పనిగజాలు నడిచానో లేనో ఆదృశ్యం కంటపడింది.

సివికలు పీకిన జాట్లు, పెరిగిన గడ్డం. లూతల మిగ్గలు, పిండి జల్లినట్టున్న కట్ట, జీర్ణ వస్త్రాలు, ఒకకాలు సొట్ట-చుక్కలకింద డోలకట్టలు - అట్టి భంజరం!

ఎడమచేతిలో ఒక చిప్ప-ఆ చేత్తోనే వెరచి కట్టుకొన్నాడు కుక్కకు కట్టిర త్రాడు.

దగ్గరగా వెళ్ళాడు, అదేమిటో దింకగా తొడి.

కుక్క వెనుకబాడుకొంది. అతడు గూండ్రి గిలబమతూ కంట పడిపెట్టుకుని, గుడిచేత్తో యాచిస్తున్నట్టు సూళ్ళలు చేస్తూ బ్రతిమాలు తున్నాడు. అతడు బ్రతిమాలినప్పుడల్లా ఆ కుక్క మరీ గింజుకుని, తాను కొని పోరావ దానికి తీవ్రయత్నం సాగిస్తూంది. అతడు చెను టలు కక్కురున్నాడు.

నేను మరీ దగ్గరగా వెళ్ళాను.

'నన్ను విడిచిపెట్టకే! నామాట ము-యత్న లేకపోతే నే నుండలేను!'

నాకు జాలి వేసింది.

'ఒక్క నిమిషమన్నా వుండను' తెగ గింజు తుంది-పనికిరాకూడు వాడు.

వాడిలిపోయాడు నేను! మాట్లాడింది-కుక్కే!! ఆ ముప్పివాడి గడ్జికుక్క!

వాడితో అన్నాను-'ఏమిటోయ్! ఈ కుక్క నిన్ను విడిచి ఎందుకు వెళ్ళిపోతా నంటుంది' అని. వాడు జవాబు చెప్పబోయ్యేలాగా కుక్క నా చేతు చురచుర చూసి, 'నీకెందుకు మా గోల-ఫో, అవకలకి' అని అరిచింది. నాకు సిగ్గు వెయ్యి

లేదు. ఆ కుక్క యజమానిని చూడగానే నా మృదయంలో మానవ నూజమయిన జాలి పిండి లోజికిన లాడింది; మరీ యే యితర సాను భూతికి బోలు లేకపోయింది.

జారిపోతాన్న కైర్కాన్ని కూడగట్టుకుని కుక్కని అడిగాను, 'దయచేసి చెప్పుదూ, యాతడి నెందుకు విడిచిపెనుతున్నాడు?' అని.

'నువ్వు చేసిన ప్రశ్నకు అంత సంక్లిష్టంగా జవాబు చెప్పగల కష్టం-చాలి చెప్పతా!'

అప్పుడు ముప్పివాడి కళ్ళంట జడివాన కురు స్తోంది.

'మారపుడికప్పు గాభరి చేసినందువల్లు ప్రయోజనంలేని నిన్ను రాత్రి మానాస్తూ గ్రహించాను.'

'విశ్వాసాని' పేరున్న బాధికదా నీచి-ఇప్పు డింత ఆచి క్కా నం గా ఎందుకు ప్రవర్తించ బోతున్నావు?'

'చెప్పి తున్నా - తో నడకు' కుక్క కూచుంది.

'మీ కవలరాలుగా వీళ్ళ కుటుంబానికి నేన చేస్తూన్నాను. నా ఆమ్మ నేటికి ఏదాని క్రిందటి దరహా యివని తండ్రికి సకల నవర్యలూ చేస్తూండేసి.'

ముప్పివాడు కళ్ళ తుడుచుకుంటూ అన్నాడు- 'వీళ్ళమ్మ మానండికి వదియేళ్ళకు వైగా నేన చేసింది. ఇద్దరూ నిరుకు ఏకకాలమందే చచ్చి పోయారు.'

మీట నొక్కలే స్త్రీంగు తన్నినట్టు కుక్క లేచి గుడ్డు పెద్దవిచేసి నాచేతు వురిమింది.

మానవసామాజికుడిని తునకసామాజకురాలు ఎదిరిస్తూంది.

'నువ్వలా తొందరపడకు- మామీద కోపపడి కుంటివదైన నీ యజమానిని ఎందుకు విడిచి పెడతావు, సాచం.'

‘ఎందుకా! చేసిన నేపథ్యం ఫలితం వుండాలి. చేసినవాళ్ళకే కాదు- కనిపించుచున్నవాళ్ళకీ. తరతరాలుగా వీళ్ళనికని పెట్టుకొనివుండి వీళ్ళచరిత్ర కనిపెడుతూన్నా—వీళ్ళ పితామహ ప్రపితా మహుల దగ్గరనుంచీ ముప్పివాళ్ళే- వీళ్ళచిరనివాస మయిన అంబటిసత్రపుని వర్ణించడానికి, చివరకి ఎన్ని అబద్ధాలైనా వ్రాయడానికి జంకని ఏ కుకనీ కూడా పూనుకోలేదు—నిక్కాసాలు, బరు వైన ఉచ్చాసాలు. యాతనాజనితహృదయ విదారకాక్రందనాలు, శిష్ట దేహాలు, నిత్యాంధకార భవిష్య జీవనాలు మొదలైనవాటితో ప్రత్యక్ష పరకంగా వున్న వీళ్ళ ఆజ్ఞాకనివాసాన్ని బాగు చెయ్యడానికి విమానపుడు తలపెడతాడు!’

‘కుక్కా, నువ్వు చాలా తొందరపడిపోతున్నావు! మానవుడిప్పుడే సంస్కార కార్యంలోకి దిగేడు- అతడికి కొంత వ్యవధి కావాలి!’

‘వ్యవధి కావాలా! దబాయించకు. ఈపూర్ణో ఒక ఈశ్వరాలయం వుంది. దాన్ని తొమ్మిది వందల ఏళ్ళక్రిందట మరాటీకుండు వచ్చి శిథిల పరిచింది. దాని పునరుద్ధారణకి నేడు రెండు లక్షలు కర్చుపెడతారట! దానినింక తొందరే!’

‘మనదేశం కళలకు నిలయం. ఆ దేవాలయం లో గొప్ప శిల్పం వుండేది. దాని వైశిష్ట్యాలే నేడు పునరుజ్జీవించచెయ్య బడుతున్నాయి.’

కుక్క ఆవహాస్యంగా నవ్వింది- ‘ఓయి పెరివాడా! తొమ్మిదివందలైళ్ళక్రిందట దిగిన రాతి బొమ్మలతకడానికి యిప్పుడే మంత తొందర, అవసరం కలిగాయి! చూడు, నా యజమాని వైపు. ఈగడ్డలో కర్మబదానికి తొలివ్యాఖ్య వ్రాయబడిననాటినుంచి నేటివరకూయికడు శిథిల లంగానే వున్నాడు- ఇతడి పునీ ఆయన అంబటి సత్రపు నిత్యశిథిలావస్థ అనుభవిస్తూంది. ఆ దేవాలయంలో నిర్జీవ ప్రాణాలున్నాయి. ఈ ముఖాలయంలో కవోష్ఠ్యధిరం స్రవిస్తూన్న హృదయాలున్నాయ్! ఈ విషయం గ్రహించలేకపోవడానికి కారణం నీలా హృదయం లేకపోవడమే!’

నే నేనుంటాను? శ్రుతి మించిపోయింది. కాని కరిస్తే కరిచింది - ఇంతకీ పిచ్చికుక్క కాదని తిరిగి ధైర్యం తెచ్చుకున్నాను.

‘ధీర్థిలా ఒక్క భిక్షువు లేడు తెలుసా!’

చోర విరుచుకు నవ్వాను.

‘బోనట. కొండలేక పారిపోయి వుంటారు. చుట్టూ ఎగిరేవాళ్ళతోనూ కేటాయించబడ్డ నగరంలో గాలికి ధూళికి పెరిగేవాళ్ళలా మన గలగుతారు’ అని ఒక్కసారి గుంజుకుంది పారిపోవాలని. ముప్పివాడు కుదిలిపోయాడు- సొట్ట కాలుతో సొట్ట కాకిలా గంతాడు.

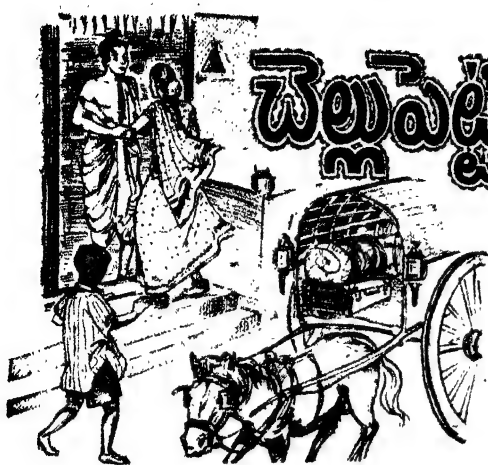
‘ఉండుండు! నా ఆఖరు పుటదేశం విసు’- కుక్క నిల్చుంది.

‘ఈ పూర్ణో చాలా భనవంతు లున్నారు- ఉదారసమాజ లున్నాయి, వాళ్ళవరికైనా ఎప్పటికైనా బుద్ధి పుడుతుంది. వీళ్ళంతా నరక ముక్తి పొందుతారు. తొందరపడి యీ నిస్సహాయ విహవజీవిని పరిత్యజించకు’-నా హృదయం రోదించింది.

‘పిచ్చివాడా! మా అమ్మ చెప్పేది: పదిహేనేళ్ళక్రితం ఈ పూర్ణో పదిహేను మేడలు మాక్రం వుండేది. ఊరు పొడుగు సుమా రొక మైలు-పెడల్పు లేవనే చెప్పాలి. ఏమంటే ఒక వైపు నమద్రం, ఒకవైపు కొండ. ఇప్పుడో! సుమారు రెండులక్షల ప్రజ లున్నారు. పూర్వం దయ్యాలు తాండవించే ప్రదేశాలలోకూడా సినిమా భవనాలు, మేడలు, మోటారుకారులు! ఆ రోజులలో యీ పూరుకటికి ‘పొట్ట’ గలవాడు మితాయి అమ్మే బొందిల బాబా ఒక్కడే నట. కాని అతడి కాపొట్ట ప్రకృతిప్రసాదితం. నేడో! ‘మేడల రక్తమాంసముల పెంపువహించిన’ సూనట్లాంటి. బానట్లాంటి పొట్టలు ఎన్ని వేలా తిరుగుతున్నాయి. కాని అప్పటికీ, యిప్పుటికీ మారనిది అంబటి సత్రపు. మరీ శిథిలమై పోయినవాడు జాయజమాని-అందుకే నేనుండను’ అని మళ్ళీ గుంజాయించింది.

‘అయ్యయ్యా-ఇన్ని తెలిసినదానిని నువ్వు యింత తొందరపడిలే ఎలా.....’

‘తొందర కాదు-మానవులతో కూడుకొన్న యీ అనాగరక వివేకవితం ముగించి-జంతువులతో కూడిన నాగరక ప్రపంచంలోకి వెళ్ళిపోతున్నాను. అది ఆ కనుపించే కొండ కవతల వుంది. అప్పుడప్పుడు కొండెక్కి మాత్తుంటాలే. నరభుక్కుల పొట్టలు- మానవమృత్యుల కంటి పొరలు పోయాక తిరిగివస్తూ అంబటి సత్రపులోకి, కాదు-అధికారంలోకి.’ కుక్కపటక్కున తాడు కొరికి అదే కరుగు. ముప్పివాడు పెట్టిలా చూడడం.

బెల్లపట్టిన బాకీ హితవ్రత

బాకీ దమ్మిడిమిగిగా తనయింట్లో ప్రవేశించడానికి కోడలికి అర్హత లేదని ఆత్తగారు అన్నది. ఎలా! ఆరాశ్రంతా బానకి ఆహించింది....

* * *

అనుకోకుండా బండి దిగిన కోడలిని, ఆమె చిన్న తమ్ముణ్ణి చూసి ఆశ్చర్యపోయారు, బానకి ఆత్తగారు. ప్రశ్నార్థకాల్లా ఉన్న వాళ్ళ చూపులకి సమాధానం ఇచ్చింది బానకి—

‘నాన్నగారు ముఖ్యమైన పని ఉండి రాలేక పోయారు ఈరోజు చప్పిలే మట్టి నెలదాకా మంచిరోజు లేదట—’ మధ్యగానే ఆకివేసింది బానకి. ఈ మాటలకేమి. ఆనలు విషయం నం గతి విమిలన్నట్టు చూసింది బానకి ఆత్తగారు.

‘అంతకంటే ఎక్కువ ఉండడం మంచిది కాదని నాన్నగారు చెప్పే ఇచ్చారు.’ తమ్ముడి దగ్గర నుంచి వస్తున్నట్టుగా చెప్పే మామగారికి అందింది బానకి.

నాలుగు పేలు! పోయిందనుకున్న విలువైన వస్తువు గొరికిన వాడిలా అనందం చట్టలేక చిన్న కేకవేళాడు బానకి మామగారు. ఆత్తగారికి చాటంత ముఖం అయింది. లక్ష్మీ, లక్ష్మీలాంటి కోడల్ని సాపాదించింది కదామరి! ఒక్కసారిగా అయ్యెను కోడలిమీద ఎక్కడలేని ప్రేమా, అభిమానమూ పుట్టుకొచ్చినయ్యే. ఈమధ్యలో అంది:

‘కమలా, మీ పనినెక్కి కాట్ల కడుక్కోటానికి నిల్లియ్యి—ఎప్పుడు నేర్పు కొంటావే, ప్రతిదీ చెప్పావా?’

మాదావిడితో బానకి దరహానం ఎవరూ గమనించలేదు.

ఆరాత్రి—

‘ఇన్నాళ్ళకి నేను జ్ఞాపకం వచ్చానా-బానకి!’ అన్నాడు శ్రీధరరావు, తను మాట్లాడేది అర్థం కాలేక అని తెలిసి ఉండి కూడా. బానకి మాట్లాడలేదు.

క్రొత్తండబ్బు చెట్టిండుకోలేని కారణాన నన జీవితసాఖ్యాన్ని ఎవరి ఇంట్లో అనుభవించ నులసివుండో వారిచేత తిరస్కరింపబడి గోదావరీ నదికి తన మిగిలిన జీవితాన్ని అర్పించిన ఓ అవృష్టహీన విషదాంతగా తలెత్తే నూనెబానకి నేత్రాలు మర్నాడు ఎర్రబడడం సహజమే.

గతరాత్రి మానవోల్లానంబోనం సి నీ మా కి వెళ్ళిన బానకి మరోవేదనలో తిరిగి వచ్చింది. చిక్రం కేవలం తన గత జీవితానికి ప్రతిబింబంలా ఉంది. ఆ రాశ్రంతా బానకి ఆహించింది— చిక్రంలో పరాధూన అయిన మానవతి చేసిన ఆత్మార్పణ ఆమెకు మాటిమాటికీ వేధించసాగింది. మరణించి సాధించగల ప్రయోజనం ఏమిటి? బాలినుండే కలగారు సామూతి పూర్వకంగా నాలుగు అశ్రుకణాలు రాలినవచ్చు. బడబాన లంగా ఆ అశ్రుకణాలనుంచి అగ్నికణాలు ఆవిర్భవించి ఈ దురాచారాన్ని దహించగల అవకాశం లేకపోలేదు. కాని ఫలితం అందుకో టానికి తను లేకపోయిన తర్వాత ఏం జరిగితే ఏం ప్రయోజనం తనకి? విరక్తితో జీవిత విరమించడం కేవలం చేతకానితనం ఒప్పుకోవడమే. ఎవరిమీదో గల కోపమూ, కసీ తనమీదే చూపించుకొన్నందువల్ల కలిగేలాభం ఏముంది? నన దుఃఖానికి కారకులైనవారి మనసులు మార్చడం సాధ్యంకానిదంతలా వారికి తగిన పాతం నేర్పడానికి ప్రయత్నించడం తన కర్తవ్యం. ఇందుకు, తన భవిష్యత్తుకు తమ పిడికెళ్ళలో బంధించిన త్రిమూర్తులతో ఒకసారి ముఖాముఖ మాట్లాడడం ఎంతైనా అవసరం. కాని-కట్నంబాపకు

'ఇప్పుడే నా మనమీద దేవుడికి దయకలిగింది' అన్నాడు శ్రీధరరావు మళ్ళీ జానకీముఖం వెంక చూస్తూ.

'కుగ్గాలు మనచేతుల్లో పట్టుకుని బండి నడచడంలేదని ఎవరో దూషిస్తే ఏం లాభం?' కటువుగావచ్చిన ఈ సమాధానానికి శ్రీధరరావు కనుబొమ తెగరపేసి జానకీవంక చూశాడు.

'అయిపోయిందేదో అయిపోయింది కదా! నిజంగా ఇవ్వాలి ఎంత మంచిరోజు—'

'అవును. నాలుగువేల వచ్చాయి కదూ.'

'అనికాదు, జానకీ...'

'మనసులో ఒకటి, వైకి ఒకటి ఎందుకు? నేనే మీకు కావలసి ఉంటే—'

'శువు నన్ను సరిగా ఆర్థం చేసుకోలేదు జానకీ.'

'నిజం. అందుకే నేనీరోజు ఈ యింట అడుగుపెట్టటం సంభవించింది.'

'నీకు నామీద చాలా కోపంగా ఉంది. జరిగినదానికి నన్ను క్షమించలేవా?' శ్రీధరరావు జానకీ చురుకం ఎత్తి వేడికోలుగా అన్నాడు. జానకీ అతనిచేతిని త్రోసివేసి అంది—

'జానకీ కోపంతో మీకు నిమిత్తం ఏమిటి? మీకు కావలసింది దబ్బేకదా!' శ్రీధరరావు నవ్వాడు.

'కట్నం అడిగారనే నా నీ కోపం!'

'అడిగారని కాదు. కట్నంకోసం మూర్ఖులు పట్టు పట్టి అవతలి వ్యక్తి చేతిలో నాకనం చెయ్యడానికేమీ బంకక అమానుషంగా ప్రవర్తించినందుకు.'

'మరి ఒప్పుకున్న కట్నం ఇవ్వ నక్కర్లేదా?'

'పరిస్థితులు తెలిసికూడా అలా మాట్లాడతా రేమిటి? వివాహంనాటి ముందురోజే కదా దొంగలుపడి నాలుగువేలూ ఎత్తుకుపోయారు. మళ్ళీ అంతడబ్బూ ఇవ్వాలంటే మాటలు చెప్పడమా? పోనీ ఎకవేస్తామేమో అనే భయం ఉంటే నోటుప్రాసి ఇస్తామన్నాడుగా! అదేమీ నీల్లేదు. నాలుగువేల రొక్కంతో హస్తానే ఈ యింట్లో మీ అమ్మాయి అడుగు పెట్టవలసిందనే క్రూరులు మనుష్యులేనా? ఉద్రేకంతో జానకీ ముఖం ఎర్రబడ్డది.

'జానకీ!' కోపంగా అన్నాడు జానకీ మామగారి అనుంగు కుమారుడు. 'పెద్దల్ని అలా దూషించడం నేను సహించను.'

'పెద్దలు మీవాళ్లేనా, మావాళ్ళని దూషించినపుడు వాళ్ళు చిన్నలా?' శ్రీధరరావు ముఖం వాడిపోయింది.

కోపంతో ఎర్రబారిన జానకీ ముఖం అమె సహజసౌందర్యాన్ని మరింత ప్రస్ఫుటం చేస్తోంది. రక్తిమ చెంది వణకుతున్న అమె పెదవులను చూసి శ్రీధరరావు సమ్మోహితుడయ్యాడు.

'జానకీ, ఈ రాత్రివేళ గడచినవన్నీ తప్పుకోటం ఎందుకు? ఏదోవిధంగా సమాధానం నుదిరి పోయిందికదా—' ప్రేమపూరిత స్వరంతో అన్నాడు.

'లేదు. సమాధానం నువరలేదు. జానకీ మీకు కావాలని ఉంటే మీరు కట్నంమీద ఆశ వాదులు కోవాలి.'

'అదేమిటి, నాలుగువేలను చెక్కు తెచ్చావు కదా?'

'లేస్తేనే, మళ్ళీ వాపసు చేయవచ్చు.'

'వాపసా, ఎందుకూ?'

'జానకీ కట్నంతో రాదు.'

'ఏం?'

'అమెని మీకు డబ్బుకోసం పెండ్లి చేసుకోలేదు గనక. ఆత్మాభిమానం గల యే స్త్రీ తనకీ డబ్బుకీ లాకేవేయడం సహించను. చివ్విడ ఇచ్చుకుని చేసే కాపరం లేకపోలేమాత్రం ఏం?'

'అయితే మరి ఎందుకు వచ్చావు?' విసుగ్గా అన్నాడు శ్రీధరరావు.

'మీ మనస్తత్వం ఎలాంటిదో గ్రహించటానికే. శరీరాంధ్రులకు కనిగొడుకులని తెలుసుకోగలిగాను భగవంతుని దయవల్ల.' విగిరినరాత్రి ముళ్ళమీద ఉన్నట్టు గడిపింది జానకీ.

మర్నాడుపొద్దున, 'బాబూ, బండి నీసుకురా' అన్న జానకీ మాటలువిని ఆశ్చర్యపోయింది అమె అత్తగారు.

'అదేమి టమ్మాయి, బండి ఎవరికి?'

'మాకేనండి.' ఈ మాటలువిని జానకీ మామగారు చదువుతున్న పేదరుడుంచి చూపు మరే

లింది జానకివంక చూశాడు. శ్రీధరరావు తల
మంచి చదువుతున్నట్లు నటిస్తున్నాడు.

'ఎందుకు?' ఆ శ్వర్ణంగా అడిగింది
ఆత్మగారు.

'కట్నం బాపతు బాకీ దమ్మిడి మిగిలినా ఈ
ఇంట్లో నడవడానికి మీ కోడలికి అర్హత
లేదన్నారుగా!'

'సరి. ఇప్పుడా గొడవెందుకు? ఏదో మాటా
మాటా వచ్చి అన్నామే అనుకో. ఆపేటి ఒలిలి
పోయింది కదా?' అన్నారు జానకి మామగారు.

'కట్నం బాకీ దమ్మిడికూడా తీరలేదు,
తీరను' అన్నది జానకి దృఢంగా.

'ఏం! దిగ్భ్రమచెందిన ఆమె ఆత్మమామలు
ఒక్కసారిగా అన్నారు.

'ఆ చెక్కు మారదు.'

'ఎందుకు?' నాలుక తడి ఆరింది జానకి మామ
గారికి.

'డబ్బులేదు.'

'ఆ. ఇంక మోసమా!' మండిపడ్డాడు నిరా
శోపహతుడైన జానకి మామగారు.

'ఎంత అవ్యాయం!' ఆమె ఆత్మగారు నోరు
నొక్కుకుంది.

'మీరు చేసిన పనికింటే ఇది ఎక్కువ అవ్యాయం
కాదు. ధనాశాసకులై నోటి
మనుష్యుల జీవితాలను మొదలంట నరకడానికి
సిద్ధపడినవారికి ఎంత అవ్యాయం జరిగినా అది
వ్యాయమే. ఎంతగా అంతరాశ్య వోల్టిస్తే
నేనీలా మాట్లాడగలుగుతున్నానో గ్రహించండి.'

'సిగ్గు లేకపోలే సరి. చేసినపనికి సిగ్గుపడక
తగుదనమ్మా అని వాదనకూడా ... ఛీ, ఛీ'
ఆత్మగారు చీదరించుకుంది. జానకి ఆమెవంక
ఒకసారి చురచుర చూసి మామగారిలో ఆంది.

'మీరు చేసిన అవ్యాయానికి శ్వరణో ఫలితం
అనుభవించబోతున్నారు. క్రిమినల్ కోర్టులో
వియ్యంకుల సమావేశంకోసం ఎదురుచూస్తూ
దండి.'

'అః!'

'అవును. ఫోర్టరీనేరం బనాయించ బోతు
న్నారు మీతైన.'

'ఫోర్టరీ!'

'అప్పుడే బెంటేలుపడకండి మరి. ప్రాసీ
క్యూషన్ కథనం యిది టూకీగా కట్నం డబ్బు
ఎగతారనే కారణాన దశరథరామయ్య అనే
ఒకాయన తన కోడలిద్వారా ఆమె తండ్రిగారి
చెక్కుపుస్తకం దొంగిలించింది దొంగసంతకం
చేసి వసులూనిమిత్తం తనబ్యాంకర్లకు పంపాడు'

'హుం. కలికాలం. సాక్ష్యం!'

'నేనే. మూడురోజులక్రితం మీరు మాడారికి
వచ్చినట్టుగాకూడా సాక్ష్యం ఉంది.'

'నువ్వు అడదానివేవా! సిగ్గు, బిడియం
లేకుండా కోర్టుకెక్కుతావా?'

'నాకు అన్యాయం చేసిన రాక్షసులకి తగిన
పాతం చెప్పడానికి నేను ఏదీ లెక్క చెయ్యను.
ఎలాగో నాజీవితాన్ని ధ్వంసం చేశారు. ఇవా
నేను భయపడవలసినది ఏదీలేదు, నన్నీస్థితికి
తగిన మీనేరం ఎంతగొప్పదో అలాగించు
కోండి.'

'ఫీ-నోరుముయ్యి.' కళ్లెరచేశాడు జానకి
మామగారు.

'మర్యాదగా మాట్లాడండి.' ఉద్రేకం ఆపునో
లేక జానకి మామగారు తటాలున కుప్పీనుంచి
లేచి చేయెత్తాడు.

'నాన్నా!' జానకిధర్త కంఠం ఆరింది.
శ్రీధరరావు ప్రయత్నం లేకుండానే. చేయి
దింపాడు ముసలాయన, చేనే చేమలేక.

'మేజిస్ట్రేటుకోర్టులో బల్ల ఎక్కువైతే అంత
అత్రుతగా ఉందా?' జానకి అపహాసం చేసే
స్వరంతో అంది.

'అక్కా, బండి వచ్చింది.' జానకి చిన్న
తమ్ముడు బాపలికి వెళ్ళి సూట్ కేస్ వట్టుకు
తయారయ్యాడు.

'జానకి.' హీనస్వరంతో అన్నాడు శ్రీధర
రావు ప్రయత్నంమీద. కీన్సంగా శ్రీధరరావు
వైపు చూసింది జానకి. నివ్వలు చెరి! ఆకళ్ళు
వైపు చూడలేక శ్రీధరరావు అకాశంవంక
చూస్తూ అన్నాడు.

'ఎక్కడికి?'

తెలంగాణ విప్లవిద్యాలయం
జానకి.

గ్రంథాలయం
'ఇది కూడా?' సాహసించి అన్నాడు.
శ్రీధరరావు సంఖ్య: 175...

తెలంగాణ విప్లవిద్యాలయం 25

‘కాదు.’

‘నీకు చాలా అన్యాయం చేశాం కానీ.’

‘ఓహో! పశ్చాత్తాప పడుతున్నారా? పాపం! ఎందుకులేడి అంతక్రమ-అంతా మించి పోయింది తర్వాత ఏమవుతుంటే విలంబం-ఎలాగా ఛార్జీ తప్పదు.’

‘అవిషయం నేను మాట్లాడడంలేదు. నీమనసు ఎంతబాధ పడ్డదో నేను గ్రహించక పోలేదు. చేసిన తప్పును దిద్దుకోవడానికి నువ్వు ఆవకాశం ఇవ్వాలి.’

‘ఎందుకీ కల్ల బొట్టి కడుద్దు. పద, బాబూ-’

‘కానీ, నామాట విను-ఇంట్లోకి పద.’

‘నేను ఆట బొమ్మనని కాదోలు మీ ఆభిప్రాయం.’

‘కాదు. అందుకే చెబుతున్నాను, ఇంట్లోకి పద-సావకాశంగా మాట్లాడదాం.’

‘క్షమించండి. డబ్బు మనుష్యులలో నా కేమీ పని లేదు.’

‘అందుకనే నీవంటి పదమన్నాను.’ కొంచెం తీవ్రంగానే అన్నాడు. ఆధికారస్వరం వినిగానే కానీకి ఒట్ల మండింది.

‘ఏమిటి ఆధికారం!’ నూటిగా ప్రశ్నించింది. శ్రీధరరావు కానీ కళ్ళలోకి చూస్తూ అన్నాడు నిశ్చలంగా—

‘కానీ! నీమీద నాకామాత్రం ఆధికారం లేదా!’

నిశ్చేష్టంగా కానీ శ్రీధరరావు ముఖంలోకి చూసింది.

‘అక్కా, బండినాడు తొందరచేస్తున్నాడు’ అని అమె తమ్ముడు చేయిపట్టుకు కదలిచేదాకా కానీకి ఈ ప్రపంచంలోకి రాలేదు. నజలనయ నాలతో అంది.—

‘బాబూ, పెట్టె లోపల పెట్టించు.’

ఆధ్యాత్మిక బోధనలా ఇప్పుడు కావలసింది?

యస్. యస్. నారాయణ

కొంతమంది పేర్కొనుచున్నట్లు ప్రస్తుతము మనదేశములో విచరీకముగా చలామణిగా నున్న ఆవిసిరి, నైతికపతనము ప్రజలకు ఆధ్యాత్మికజీర్ణాన తగ్గుటవలన సుభవించినవి కావు. వివిధరకములైన రాజకీయముల పరిజ్ఞానము ఏ మాత్రములేని పూర్వకాలమున నైతికము అప్పుడప్పుడు దేశములో ఇట్టి ఒడుదొడుగులు సుభవించియుండుట మనము ఎరిగియున్నాము. జనబాహుళ్యముతో నిశ్శబ్దపరైన చెందుచున్న అధునిక సమాజములో ఆదోరణకరమైన మార్పులు కలుగ పుట్టుకొంటు సరికాదు.

ఆధ్యాత్మికతత్వమును పాలిపోసి పెంచిన మన దేశచరిత్రను బ్రిటిషు దేశచరిత్రతో పోల్చి చూచినచో, చరిత్ర మనయెడల చూచిన చిన్న చూపు వ్యక్తముకాకమానదు. బ్రిటిషువారి చరిత్ర ప్రజలెప్పుడు నిరంకుశత్వమునకు వ్యతిరేకముగ

పోరాడుట. వారు మనవలె కేవల ఆధ్యాత్మిక జీవులు గారు. ఈ దేశములో తమ బ్రతుకు నుచ్చస్థితికి తీసుకొనిపోవు ప్రయత్నమే వారి నిశ్శబ్దచరిత్రసమస్య. మనచరిత్ర చూడగా, మహమ్మదీయులు ఈ దేశమునకు రాకభార్యము దేశము అనేక స్వతంత్ర భాగములుగా చీలి, వాటిలో వాటికి వికమత్యములేక అకాంతికి నిల యమై యుండెడిది. మహమ్మదీయ యుగములో నైతికము ఎప్పుడో ఒక అక్కరు వంటి వాని పాలనమందు తప్ప ప్రజలు సౌఖ్యముగా బ్రతికి నట్లు మన మెరుగము. బ్రిటిషువారి సవలికర్ణి ప్రేమను వేరుగా చెప్పబూనుట సాహసము. వారి చల్లనిచూపు ప్రభావమును నేటికిని కొన్ని సమస్యలలో మనము చవిచూచుచునే యున్నాము. మైగా నాటిపాలకులలో నైతికము ఈ జడ త్వము దాపురించినది. మహమ్మదీయులు మొద

తనవారి దాడినుండి దేశమును కాపాడుటకు
వా రొకనాటికి ఏకముకాలేదు. (ఫ్రెంచివారు,
అంగ్లేయులు మున్నగు పాశ్చాత్యులు వర్తకా
ర్థము మనదేశమునకు వచ్చినపుడు, అడిగినదే
తడవుగా వారి స్థావరములు ప్రసాదించి, తరు
వాత పెద్దలకు చేసినదియు వారే. మనదేశమును
జయించి, కొల్లగొట్టు నుద్దేశముతో యిచటకు
వచ్చి విఫలమనోరథులై పోయినవారిని మన
మెరుగము. తమదేశమును ఎవ రెట్లు చేసినను వారికి
పనిలేదు. ప్రజలలో కొందరు లాకికవాదులు
దాఖ్యంగాది వ్యవసారములలో జోక్యము కలి
గించుకొన్నను, పరరాజుల పంచన జేరి దేశ
ప్రదోహమున కొడిగట్టినను జనసామాన్యము
మాత్రము - 'దేశము ఏగంగలో కలిన మన
కేమి, మనకు మోక్షమువస్తే అంతే చాలు' అను
మనస్తత్వము గలవారై యుండిరి. ప్రజలు
ఆధ్యాత్మిక జీవనమే ప్రధానముగా గల్గిన
మతముల కానాడు దాసులై యుండిరి.
కాని పక్షమార్గము బట్టిన చరిత్రగ్రంథములు
మార్పు వీరులు లేకపోయిరి. పరలోక సంబంధ
మగు విషయములలో గల ఆసక్తి నిత్యజీవిత
సంబంధములైన వ్యవహారములలో వారికి లేదు.
ప్రపంచచక్రంలో ఇట్టి పరిస్థితులు సుభ
మించుట కిది మొనటిపారి కాదు. కాని ఎట్టి
పరిస్థితులందును, లోకము రాజకీయనాయకుల
కృషివలన యథాస్థితికి వచ్చినదికాని, ఆధ్యా
త్మిక గురువులు దేశవ్యవహారములలో జోక్యము
కలిగించుకొని, శాంతిని స్థాపించుట మన మెరు
గము. గాంధీజీవంటి నాయకులు ఎట్టి పరిస్థి
తులందు ఆధ్యాత్మిక నాయకుల సానుభూతి వేడి
నదిలేదు. నేడైనను మనదేశ గుర్తింకి నైఋత్య,
జయప్రకాశ నారాయణ మొలగు రాజకీయ
నాయకులే ఆదోళన పడుచున్నారని, 'కేవ
లము ధర్మసూక్ష్మాపసార్థమై రాజకీయములలో
జోక్యము కలుగజేసుకొని, తమపని దీరగనే
తిరిగి ఆధ్యాత్మిక ప్రపంచములోనికి మరలి
పోవుదు'రనెడి రమణమహర్షి, అరచిందుడు
మొనలైన మత చిహ్నానువులు ముందుకు వచ్చుట
లేదు ('తెలుగు న్యతంత్ర' - పే 13). ఇది
భౌతిక విషయములందు వారికేమాత్రపు టాసక్తి
కలదో వ్యక్తపరచుచున్నది. వైవా మంచా

ప్రభువుల పాలనగ్రాద అవినీతి నిలయమై
యున్నప్పుడు దానిని క్రమమైన స్థితిగానికి
తీసుకొని వచ్చినది, ఫక్తు రాజకీయవాది-నా
యెట్-నీ. లోకపు భయంకర స్వరూపానికి
రోసి, దీని మరమ్మతు మాత్రము తనపని కాదను
కొని, ఒక్కరుగా రాజకీయములనుండి తప్పు
కొనిన ఆరవందులు ఎప్పటివారో కారు. కనుక
మొనటియైయు లోకచరిత్రను సరిదిద్దినవారు
రాజకీయనాయకులు, మేధావులు- ఆధ్యాత్మిక
గురువులు ఏమాత్రము కాదు.

విద్యార్థులు, సమర్థ రామదాసస్వామి-
మహమ్మదీయ ముస్లిములవలన పతనావస్థలో
నున్న దేశము. మతము, సామ్రాజ్య మొదలగు
వానిని కాపాడుటకై-ఆవేశమువలన దేశవ్యవ
హారములలో జోక్యము కలిగించుకొనిరి. కాని
ప్రజలందరికీయగుమును కీరి వారట్లు చేయలేదు.
శివాజీ, రామరాజు మున్నగువారి పాలనలో
ఆన్యమతస్థులు, ముఖ్యముగా మహమ్మదీయులు
వారివలన పొందిన సత్కారములు మన మెరుగు
దుము. నేడును మతలక్ష్యములలో దేశభక్తుల
మునుగు పేరుకొని రాజకీయములలో ప్రవేశించు
వారు లేకపోలేదు. మన దేశ విధానమను యిట్టి
ప్రయత్నలే ముఖ్యకారకులు.

వివేకానందాది మహానాయకులను యిట్టి
వారినో పోల్చుట వారివట్ల అచరారమగును.
సాటి మానవుల దుర్భరస్థితికి కన్నీరు నైతము
కొచ్చిన ఘట్టములనేకములు ఆయన జీవిత చరి
త్రంలో గలవు. కాని జనులలో ఆధ్యాత్మికత
కగ్గిపోవుటకు ఆయన యెన్నడును వాపోయినది
లేదు.

సమాజము ముందుకు సడచు యత్నములలో,
ఆధ్యాత్మికతత్వమును ఒకదశలో జనులలో
ఆశ్రయిక ప్రచారమును కలిగియుండు ననియు;
పాశ్చాత్య దేశములు నైతము ఒకప్పుడు యిట్టి
స్థితిలో ఉండినవేననియు-ప్రఖ్యాత రాజకీయ
తత్వజ్ఞులు యం. యస్. రాయ్ చెప్పి
యున్నారు. ఆధ్యాత్మికతత్వము ధనిక,
వర్గమువారి ప్రచారాంగమని కూడ వారే నెల
విచ్చిరి. కనుక, ఇదికూడ నేడు బహుళ ప్రచార
ములలో నున్న సోషలిజము, కమ్యూనిజముల

మంటి ఒక తాత్కాలిక విధానమే కాని సమాజ
మూలా కాళ్ళకముగా నుండునదికాదు. నేడు
మనదేశము ఈ దశను గడచి ముందుకు పోవు
చున్నది.

తాకికసూత్రము లట్లుగాక కాళ్ళత ప్రయో
జనము గలది. ప్రపంచము కొన్ని నైతికమైన
కాళ్ళకలకు కట్టుబడియే ఎక్కువగా నడచు
చున్నది కాని, కేవలము రాజకీయ కాననము
లకు కట్టుబడి మాత్రమేకాదు. ప్రజలు నీతి
వంతులుగా నుండుటకు ఆధ్యాత్మిక చిత్తాన
కలిగినవలె యుండవలెననుట సత్యమారము-
గొప్ప ఆధ్యాత్మికజ్ఞాని యైన ఘోరకార్య
ములు చేయకాలదని ఎవరును ఋజువు చేయ
జాలరు. ఆధ్యాత్మికతశ్వమునకు పూర్తిగా వ్యతి
రేఖలైన లెనిన్, కార్లర్ మార్క్సిస్టు మున్నగు
మహానీయులు ఎట్టి ఆదర్శబీజములు గడపినది
మన మెరుగుదుము. నేటి ప్రపంచములో కాంతి
స్థాపనకొరకై మనసార ఆందోళనచేయు మేధావు
లందరును ఆధ్యాత్మికతశ్వము కలవారని ఎవరును
చెప్ప సాహసించరు.

కనుక నేడు దేశములోని కట్టాలమునకు
నైతికప్రమాణముల లోపము కొంతకారణ మన
వచ్చును. కాని ఆధ్యాత్మిక చిత్తాన
లేకపోవుట మాత్రము కాదు-
నాటికి నేడు స్వతంత్రమును పొందిన మన
దేశము ఒక్కమారుగా భూలోక స్వర్గముగా
మారు ననుకొనుట అనమంజనము. ఏమి చేసినను
ప్రజాప్రభుత్వ మూడుకొనుచున్న దను ప్రజల
అలక్ష్యమును దీనికి కొంతకారణము కాకమానదు.
పార్టీలోని కాలవ్యయమును, ప్రజలలోని అవి
సిరిని ముందు నిర్మూలించక- ప్రభుత్వము రాజ
కీయములనే ప్రధానముగా నెంచుట, ప్రజాహిత
సంస్కరణలను కాలనియమము లేకుండ నాయి
దాలు చేయుట- తాకికజీవితమును చరిత్రము
చేయుటకే సాయపడినవగును, కాని, ప్రజలలో
కానినీ ప్రవృద్ధము చేయుటకు మాత్రము కానే
రవు. ప్రజలు, ప్రభుత్వము ఆశ్చర్యకరమైన
చేసికొని దేశమును ముందుకు నడపిన మనము
బాగుపడుదుము. దేశమును ఆధ్యాత్మిక నాయ
కుల కొప్పుగించి, చరిత్రను వెనుకకు నడుపు
యన్నించుట జరుగని పని.

“నవదీపనం” తమిళచిత్రంలో ఆభినేత్రి జయలక్ష్మి

పరబ్రహ్మం తత్వం

“మాన్యు”

జైను. నిజంగానే. పరబ్రహ్మం, సుఖీంద్రాభావన తర్వాత, తాళిగా పూటగా వెలిబుట్టి ప్రతి అభిప్రాయంతోటి ప్రపంచంగా అనుభవం గల ప్రతిమానవుడూ అంగీకరించవలసిందే. సాధారణంగా వివిషయం విన్నా వెంటనే తన ఉద్దేశం తెలియబర్చును. ‘మూడో ప్రపంచయుద్ధం వచ్చేలావుంది’ అంటే డోరుకుంటాడు. ఏమీ మాట్లాడడు. నాలుగురోజులు పోయూక ఏపేకాట చెబ్బలాట నమయ్యారోనో నాతాత్తుగా - ‘మూడో ప్రపంచయుద్ధం కాదోయ్ - ప్రపంచ పరిస్థితులు వీలుపడనియ్యవ్’ అనేస్తాడు. ఈ తాడుకి చొంగరం నాలుగురోజులక్రికా ఎవరో అన్నమాట.

వివాహాలూ, యువకులూ, ఆదర్శాలూ వీటిని గురించి చర్చించి ఓసారి అన్నాడు - యువకులు తమ ఆశయాల నెరవేర్చుకోగల మనస్సు పడం పట్టిపోరాటాలు. ఎన్నో కలలు కంటూంటారు. అవన్నీ మేడల్లాగ స్థిరంగా ఉన్నట్లు కనిపిస్తాయి. సఫలమై పోయాయి అనుకుంటూంటారు. తమ ప్రాణమిశ్రుడన్నవాడితో ‘ఒరేయ్ ఫలానా ఆహ్వానించి ప్రేమించావరా. ఆమె నాకోసం ఏత్యాగమైనా చెయ్యటానికి సిద్ధంగావుంది. ఏమంటావ్’ అంటారు.

‘పెళ్ళిచేయూ’ అంటాడు వాడు, తమ వాడు కాదుకనక, అసమర్థుల శవశికాదు కనక - ఏదో ఆదర్శాన్ని నిలబెడుతున్నా నమోని.

‘జేను, అదే ఆలోచిస్తున్నాను’ అంటాడు.

‘బడిపాతుకోజా జాతుంది, ఇరవైరోజులవుతుంది, నెల్లా శ్మశ్రుతుంది. ఇంట్లో పెళ్ళిగొడవల చర్చలవుతున్నాయని తనకి తెలుసు. కాని తనం బట్టించుకోడు, గదిలో కూర్చుని మహావ్యథ పడిపోతాడు. పోనీ పడిపోతున్నా ననుకుంటాడు. ఇంట్లోవాళ్లు చివరికి వాడితో చెప్పేస్తారు ... ‘అమ్మయ్యా - అయిదువేలూ, పట్టుకుంచలూ, వెండిచెంబులూ...’ అని మాట్లాడడు. ఒకనెక

మాట్లాడినా ‘ఇప్పుడే యెందుకు పెళ్ళి? అంటాడు. అంతే, జరిగిపోతుంది. స్నేహితులంతా బాగానే వుండటాదు. అంతా అప్పుడే వాడి ప్రేమవిషయం మరిచిపోయారు. పెళ్ళయి పోతుంది దిగ్విజయంగా. మరో రెండేళ్లు పోయాక ఎవరితోనో అంటాడు -

‘అదే, యిష్టం లేకపోలే తల్లిదండ్రుల అభిమతానికే బలమిపోయాడను యువకుడు... ఉదాహరణకి నేనున్నా నయ్యాండి..’ నను జీవితంలో ఓ అమ్మాయిని ప్రేమించాననీ, తన పెళ్ళి తన కిష్టంలేనిదనీ గొప్పగా చెప్పుకుంటూంటాడు...

సున్నిహితవాదం అవుతూంటే వెంకట్రాముడు కసిగా అన్నాడు-‘ఇప్పుడున్నది వూరే మార్గమేలేదంటావా?’ అంగీకరించుకొని తర్జుమా చేస్తూ.

‘ఏం రామకృష్ణ ఉదాహరణ చాలదా?’

వెంకట్రాముడు తొట్టు వడ్డాడు-‘అది వేరులే... అయినా పట్టువలతో-’

‘ఏం, రామకృష్ణ కన్నానా ఏమిటి? ఓ యబ్బో-ఈనడింపుగా అనేకాడు. మరి మాటాడలేదు వెంకట్రాముడు. సభిరులు నోరెత్తలేదు. ఒక్కసారి పరబ్రహ్మం గర్వంగా ఎడంకన్ను విటించి సిగరెట్ పొగ చిక్కగా వాదిలాడు.

* * *

నాకు తెలుసు, పరబ్రహ్మం తన పాయింటు నెగ్గించుకునేందుకు జరిగిన విషయాన్ని కాస్త తప్పు బద్దీలు తొక్కివూంటాడని. అంతా జరిగిన విషయం జరిగినట్లుగానే చెప్పేస్తూ ఎక్కడో పెడతాడు చిన్నముడి-దాంతో అతను రాదల్పుకున్న అభిప్రాయానికి చక్కగా అనుసరించుకుంటాడు. అయినా రామకృష్ణుడి విషయం ఏమిటో నామనస్సు చాలా పీడింది. సంగ

తెమిటా తెలుగుకుందామని మూడోరోజు వర
అమ్మం దగ్గరి కట్లాడు.

విషయాన్ని ఎలా ఎత్తడమో బోధపడింది
కాదు. 'ఏమిటి రామకృష్ణ సంగతి?' అని ప్రశ్నిం
చానా అంటే తెలుసు, ఏం జరుగుతుందో- 'అ-
ఏమిందీ - వాడి ప్రేమా, పెళ్ళిరంగతి. చివరికి
చచ్చినట్లు పెళ్ళి చేసుకున్నాడుగా పక్కంటి
అమ్మాయిని' అని పోగుతుంటాడు. నాకు కావల
సింది 'చివరికి' ముందు జరిగిన సంఘటనలు-
వాటి విషయం నోరు మెదపడు.

అంచేత, ఓ పద్ధతిలో ప్రశ్నలు ప్రారంభించి,
చివరికి వాణ్ణి ఉపన్యాసనోరణిలోకి దింపాలి.

'మొన్న నువ్వన్నదానో' పూర్తిగా ఏకీభ
వించిన చావుంటుందనితోస్తోంది.

ఏ విషయం?

'అదీ- పెళ్ళిళ్ళూ, ప్రేమా గురించి.'

'కాదుమరీ. మనం గాలిలో ఆటాచించి
లాభంలేదోయ్. కూర్చుని ప్రేమగాథలు వ్రాయ
డం అనుకున్నారు కాబోలు. సమస్య ఎదుర్కున్న
వాడికి తెలుస్తుంది దానిసత్య. మాడు. రామ
కృష్ణ పేరెత్తగానే ఒక్కడేనా నోరెత్తడేమో.
అంతే తక్కువ మందులా కట్టింది కాదా?'.

'అయితే రామకృష్ణ విషయంలో ఏదో కాస్త
గొడవ జరిగిందన్నమాట.'

'కాస్త ఏమిటి బోలెడు గ్రంథం.'

అలాడు. సాప్రాం గుటుక్కుమంది. ఇంక
ఏదేమో మాట్లాడేమో ఆ విషయం—

'నీకు తెలియదన్నమాట అయితే' అన్నాడు
మళ్ళీ.

'అల్లే...అసలు తెలియదు' తొందరగా
అన్నాడు.

'ఏమిందీ- కాలేజీలో రాధని ప్రేమించాడు.
ఓ సంవత్సరం గడిచిన ప్రతివాడూ కాలేజీలో
ఇదే అనుకుంటుంటాడు - తను ఎవరో ప్రేమిం
చావని. రాధది అసలే తలనిరుగుడు వ్యవహారం.
తెలుసుగా నీకు ఆమెసంగతి? సరే- మనవాడు
జ్ఞానస్థూర లేఖలు మురిపించాడు. చివరికి ఆ
అమ్మాయి కాలేజీలో వీడ్చి ఆపి, 'ఏమిటి గొడవ?
ప్రేమిస్తే ప్రేమించు- ఈ ఉత్తరా లెందుకూ
వ్రాయటం?' అంది.

'మరీ... తెలుపుదుచెయ్యటం ఎలా?' అన్నాడు
వీడు తైర్లం నిక్కబట్టుకుని.

'నాకేం బాగాలేదు ఈవరస' అంది ఆమె.

'నేను మానలేను. నావ్యాదయరాజ్ఞివ సీపు'
అనో ఏకా అనుంటాడు.

వాడు మాత్రం మరెవళ్ళతోటీ చాలాకాలం
దాకా చెప్పకోలేదు తన ప్రేమవిషయం. కాని
రాధ పోగుతుంటుందా - నన్ను ఫలానావాడు
ప్రేమిస్తున్నాడు, నాకు ఫలానావాడు ప్రేమ
లేఖలు వ్రాస్తున్నాడు అని చెప్పకోవడం ఆదో
తనందం, గర్వం. ఎవడో ఒకడు తన
వెనకాల లెరుగుతున్నాడు, తనకు స్థానం గొప్ప
వాళ్ళ ప్రభువంటా ఏర్పడింది అని చెప్పకుం
టూండడు.

సరే, పాకిపోయింది కాలేజీ అంతాను.

సరిగ్గా నేను బోధ్యం చెప్పినట్లే అయింది.
ఎవరో లేల్చిఆడిగేకాదు వాణ్ణి సంగతేమిటి అని.
'ఫీ' అన్నాడు వాడు... నాకు తెల్పు, వాడలానే
అంటాడని... 'నేను ఆమెను పెళ్ళిగా ప్రేమిస్తు
న్నాను' అన్నాడు - పరిస్థితుల్ని ఎదుర్కోవలసి
వచ్చినప్పుడు అందరు ప్రేమికుల్లాగా... వాడు
రాధని ప్రేమించటం లేదని ఎంతో మందికి
వ్యాదయభారం తీసింది. కాని నన్ను మస్కా
కొట్టించలేదు ఏమీ? వీళ్ళ సంగతి మనకి భూత
భవిష్యత్తులు తెలుసు.

'నీగొడవన్నీ ఎలా తెల్పు?' నేను అన్నాను-

'అద్దు ప్రశ్నలు వెయ్యకోయ్... ఎలా
తెలుస్తేయో? నోరుమూరుకు వినంతే...'

చివర కోరోజున ఆమెను గొడవ లేల్చి వెయ్య
మని అడిగేకాదు. ఆమె అన్నదికదా... 'ప్రేమిం
చావు, బాగానేవుంది కాని-మీ నాన్నా అమ్మ
ఒప్పుకుంటారా, మా నాన్నా అమ్మ ఒప్పుకుం
టారా?'

'ఓస్, అదెంతా?' అన్నాడు వీడు.

'నీదృష్టిలో మీ నాన్నా అమ్మ అంతే
యేమోకాని, మా అమ్మ నాన్నా గురించి
నువ్వు ఎలా అనగలవా?'

'అంటే ఏమిన్నిటికన్నా ప్రేమ గొప్పది
కాదా?' అన్నాడు వీడు.

ఆమెకేం సమాధానం చెప్పాలో బోధపడ
లేదు. 'సరే చూద్దాంలే' అంది ఆమె.

ఒకటి రెండు నెలలయాయి. ఇంకా 'సరే చూద్దాం'లేదగ్గరే వుంది వ్యవహారం. వీడికి పిసిక తగ్గిపోయింది. ఎందుకో తెలుసా—

ఇంటిదగ్గర ఘోరంగా చెబ్బలాడుతున్నాడు. ఏమయినాసరే వాళ్ళింటివక్క అమ్మాయిని పెల్లాడనని. తన దీనితం అంతటితో ఆఖరు అన్నాడు. నూలిలో దూకుతా నన్నాడు. తను కన్న కలలన్నీ కల్ల అవటం ఎంతమాత్రం ఒప్పు కొన నన్నాడు. ఏమీ చదువూ సంస్కారంలేని పిల్లల్ని తను పెల్లాడ నన్నాడు. ఇకర ప్రేమికు లో వీడికి లేదా ఏమిటంటే, వీడు అందరిలాగ స్నేహితులతో మాత్రమేకాకుండా, నాన్నతోటి కూడా వాదంలోకి దిగాడు.

వాళ్ళ నాన్న ఉపన్యాసాలన్నీ తాగ్ర త్తగా విన్నాడు. వినివిని చివర కే మన్నాడో తెలుసా... 'పోనోయ్ కుర్ర కుంకా నీ కేం తెలుసు.'

మనవాడికి పిచ్చెత్తింది. చివరికి నాన్నే గలిచేసా వున్నాడు. నాన్న ఏడిపోతానేమో అని ఎప్పుడూ అల్లాచించినట్టే కనపడదు. తననో గడ్డిపోచ కిందకూడా ఖాతరు చెయ్య లేదు నాన్న.

వీడికి ఆకేకోపం అనిపించింది. తన విషయం నాన్నకూడా విడో అనిచివున్నట్టు కనిపిస్తే వీడికి కాస్త గర్వంగా వుండేది. కాని అది దక్కకపోయి.

చివరికి రాధ అడిగింది పిట్టి- 'నీ పెళ్ళిటగా?' అని.

'ఎవరికి, నాకా?' అన్నాడు.

'చాల్లేవోయ్. ఊళ్ళో అందరికీ తెలిస్తే దడు తెలియదట... భయమెందుకూ... చెప్ప నా దగ్గర.'

'నిజమే. మా నాన్నా అమ్మా పట్టువలగా ఉన్న మాట వాస్తవమే.'

'అయితే, పిన్ ఇత్యాదా చగ్గరనుంచి ఇక్కడ కొచ్చానన్నమాట.'

'అయితే నేను వాళ్ళమాటలకి లొంగిపోతా ననేనా నీ వుద్దేశం?'

రాధకి ఏం చెప్పాలో తోచింది కాదు. 'సరేలే చూద్దాం' అంది.

రామకృష్ణుడికి, తన ప్రేమని నిలబెట్టుకోవ టంకన్న, మాట నిలబెట్టుకోవటం అవసరమైంది చివరకి.

సరాసరి నాన్నదగ్గరికి వెళ్ళాడు. 'నాకి పెళ్ళి అక్కర్లేదు' అన్నాడు.

'మరి?' అన్నాడు నాన్న.

'అసలు చేసుకోనే చేసుకోను' నాన్నతో రాధని ప్రేమిస్తున్నానని మాత్రం చెప్పాడు. అసలు పెళ్లే చేసుకోనూ అని ఎవరేనా అంటే, ఒకటే నిర్ణయం చేసుకో-వాడు పోరాటంలో సగం అప్పుడే ఏడిపోయాడని.

'తరవాత?' అన్నా నేను.

'తరవాత ఏమింది? పెద్దలు నిశ్చయించిన శుభ ముచూరాలానికి దిక్కులుపిక్కటిల్లే సన్నాయి రండోళ్ళతో, సకుటుంబంగా వచ్చిన బంధు మిత్రుల సమక్షాన రామకృష్ణ వక్కయింటివారమ్మాయిని చక్కగా పెళ్ళి చేసుకున్నాడు.'

'రాధ?'

'నేను రామకృష్ణ విషయం మాట్లాడుతో న్నది. రాధేమరు? కథలో ఎప్పుడో విపోయింది ఆ పాత్ర...'

'మరి-?'

'మరీ లేదు గిరి లేదు. ఇంతేరా అబ్బాయ్. వీళ్లు తెలివితక్కువగా ప్రేమించా అనుకొని నలుగురితో చెప్పకునేటందుకు. స్నేహితు లే మనుకుంటారో తెలుసా... రామకృష్ణ, రాధా వివరీతంగా ప్రేమించుకున్నారనీ, అసలు పెల్లి అయిపోయేదేకాని వాళ్లనాన్న ద్రోహి అయి ఇదంతా చేశాడనీ. మరోరెండేళ్లు పోయాక— నేను రాధను ప్రేమించే రోజుల్లో... అని ఉపన్యాసం దంచడానికి బోల్తంత మేటరు.'

'అదికాదురా... మరీ ప్రేమించి పెల్లి చేసు కున్నవాళ్ళనుగతి? ఉదాహరణకి రమణ ఉన్నా డనుకో—'

పరబ్రహ్మం ఏమీ తడుముకోలేదు. 'వాళ్లు మానవాళికులా ...' సమస్య లేల్వేశాడు. చిక్కు విడిపోయింది. 'కాకపోతే వాళ్ళనాన్నలు వట్టి చవట లన్నమాట.'

ఇంతకి రామకృష్ణ యీ విషయంలో ఎక్కడ నన్ను పట్టాలు తప్పించాడో బోధపడలేదు. ఎక్కడో తప్పించే వుంటాడు. వాడితత్వమే అంత.

త్రిటపండి ప్రదేశం నైకం మనుష్యులు యిట్లు కట్టుకొని జీవిస్తున్నారుంటే అంతా అశ్వర్యపోతారు. అది ఒరిస్సా సముద్రతీరాన వికాంతంగా ఉన్న ఒక ప్రదేశం. బాలసార్ అనే పట్టణానికి ఎనిమిదిమైళ్ళ దూరం. అక్కడున్న చిన్న చిన్న బంగాళాలన్నీ మిషనరీవార్యులవే. నేనుండే బంగాళా ఒక ఎత్తయిన ప్రదేశంవై ఉంది. వెనుండి సునాయాసంగా అన్ని దిక్కులు కనిపిస్తాయి. వికారమైన సముద్రం, పొద్దు కొస్తున్న నల్లటి నీలిరంగు కెరటాలు, వాటి అపకార సాయంకాలపు సూర్యుడు అస్తమించే దృశ్యం, అమందు వికారమైన యిసుకమైదానం, అపై చెవరుగా అనేకమంది పల్లెవాళ్లు, కొంత దూరంలో అడవులు, చీకటి క్రమంగా అడవులవై వ్రాలుతూవుంది. ఆ కనిపించే గుడిసెలన్నీ పల్లెవార్యులవే, అది అంతా దిక్కుమాలిన తోట వలె వుంది. బాగా పెరిగిపోయిన చెట్లమయం. అది ఎవ్వడిచేత పెంచబడకుండా దానంతటాదే నిర్లక్ష్యంగా పెరిగినట్లుంది: వివిధజాతుల చెట్లు, గుబురుచెట్లు, పుట్టలు, గుట్టలు, అల్లుకు పోయిన తీగలు, ఎత్తటి మండ్రులకైలు గల బెర్రీ చెట్లు, కెల్లటి పువ్వులు అంటులేకుండా పెరిగి ఉన్నాయి, అపకార చిన్న చిన్న నీటి కొలనులు, వంకర టింకర కాచిబాటలు. అదిఅంతా కాంతి మంతంగా, రమ్యంగా కనిపిస్తుంది. ఇంకా చిలుకపులులు, దుప్పలు, ముళ్ళపండులు అందులో స్థాన మేర్పరచు కున్నాయని వినికొడి. నాలుగో నేను పిచ్చితనంగా చిత్రించు కుంటు

న్నాను- ఒక చిలుకపులి పొడనుండి వస్తూ వున్నట్లు, ఒకజింక నీళ్ళప్రక్కగా నిలబడినట్లు.

ఇంకా నాగస్వరం ఎక్కడనుండో విని పిస్తుంది. అది ఒక పాములవాడి వాయిద్యం. అపై పే చూచాను. అతడు నాబంగాళాను చేరే దారినే వస్తున్నాడు. పొదుగుకు తగ్గ అందం అతనిలో ఉంది. అతని ప్రక్కన వృద్ధాప్యంలో వున్న ఒకస్త్రీ, ఆమెకూడా మంచి పాదగరి. ఆమెలో ఒకప్పటి చక్కదనం శిథిలమై ఉంది. వాళ్ళిద్దరూ సమీపించగానే తల్లి కొడుకులని చెప్పటానికి ఎంతో నేపు పట్టదు. వాళ్ళిద్దరూ మెల్లగా సలామలు చేశారు. అతడు అంత కుట్టవాడు కాదు, పడుచువాడు కాదు- యిరవై సంవత్సరాల టాయి- అతని గొంతుక వినియాన్ని, మర్యాదను ప్రకటిస్తోంది. 'పాములను అడిస్తాను- దయవుంచి చూస్తారా మహారాజ్!' అంటూ ప్రశ్నించాడు. నేను పాములాట లిదివర కనేక పర్యాయములు చూశాను. కాని అదేమిటోగాని మట్టి చూడాలనే ఆభిలాష ఎప్పటికీ వదలదు.

అతడు బుట్టలన్నీ క్రిందకు దించాడు. వాటి పొంతనే కూర్చొని, నాగస్వరపుకాయ నోట పెట్టి పాట పాడటం ప్రారంభించాడు. ఒక్కొక్కటిగా పాములు బుట్టల నుండి వస్తూన్నాయి. అవన్నీ అతని శరీరానికి మెడకూ చుట్టుకుంటున్నాయి, క్రిందకు జారిపోతున్నాయి. అతడు చుట్టూ ఒక పర్యాయం చూశాడు- నోటినుండి నాగస్వరపు కాయ తీసి ఎవ్వరినో

మూలం : స్నేహలతా సేన్

అనువాదం : మరదాని సీతారాం

ముద్దుగా పిల్చాడు: “రా, రా, చంద్రుడా! ఎచ్చట దాగావు, నాముద్దుల చిట్టి- నీ ఆటను మహారాజుకు ఒకమారు చూపు.” అతడు నాగ స్వరపుకాయ నోట పెట్టి పాట ప్రారంభించాడు. చాలా తొందరగా పాడుతున్నాడు. అంతులేకుండా వెర్రి వెర్రిగా యింకా పాడుతూనే ఉన్నాడు. అతడు పాడుతూ ఉంటే గంభీరంగా ఉంది. అంత ప్రయాసపడి పాడటం దేనికీ! నాగస్వరంలో మంత్రకక్షి అనేది ఉంది. ఆ శక్తి వాటిని స్వాధీనం చేసుకుంటుంది. కాని నేను ఆశ్చర్య పోయాను- ఎంతో నేపథ్యమంది పాడుతున్నా ఏ పాములోనూ ఏమీ కదలిక కనిపించలేదు. మరి ఆ మంత్ర విద్య ఏమయిందో- అన్నీ యథాప్రకారమే వడి వున్నాయి. అతని పాట మరింత శ్రుతిమించి పోయింది- యింకా వెర్రిగా పాడుతూ ఉన్నాడు. ఇంతలో ఒక తెల్లటి పాము బుట్టునుండి చల్లగా వచ్చింది. దానిమీద మచ్చలు ఏమీ లేవు- మిగతా తెలుపు రంగు. దానిచర్మం చాలా మృదువుగా ఉంది- అటువంటి తెల్ల పాము నే నిదివర కెన్నడూ చూడనే లేను. అది చూట్టానికి చాలా చక్కగా కనిపించింది. నేను ఆశ్చర్యపోయాను- నావృద్ధి అంతా దానిమీద లగ్నమై పోయింది. అతన్ని ప్రశ్నించాను. “నీ పాములన్నీ మనుష్యులు చూస్తున్నట్లే చూస్తున్నాయి.” అతడు నోటనున్న నాగస్వరపుకాయ తీసి “మహారాజ్! మనుష్యుల ఆత్మలు యీరూ కంటూ బంధించబడి ఉండవచ్చు; మన ఆత్మలన్నీ రకరకాల రూపాల్లో ముక్తి వస్తేవరకు బంధించబడి ఉంటాయి” అని సమాధాన మిచ్చాడు. నేను యిటువంటి సమాధానం అతని నుండి వస్తుందని అనుకోలేదు- అతడు చెప్పినది విని నిర్భాంతపోయాను. పాములవాడినుండి ఏదో సాధారణమైన జవాబు వస్తుందనుకున్నా. కాని అతని సమాధానం నాలో చాలా ఆశ్చర్యం కలిగింది సాధారణంగా హిందువులందరి నమ్మకం యిదే- ఈ వేదాంతాన్నే ఆనేక సమయాల్లో చెప్పటం వరిపాటి. ‘అది నీ నమ్మకమా! ఐతే జంతువులకు ఆత్మ అనేది లేదనే మనం నమ్ముతున్నాం కదా’ అని నేను ప్రశ్నించాను. ‘మహారాజ్! అది ఎలా చెప్పగలం!—మీ నమ్మకా

లన్నీ తూర్తిగా వ్యతిరేకంగా ఉన్నాయి. మీరు చెప్పింది నాకు చాలా ఆశ్చర్యంగా ఉంది. మనుష్యకాలి పుట్టింది కోతులనుండి- అటువంటిప్పుడు జంతువులకు ఆత్మలేదని చెప్పడంలో ‘ఆధారంలేదు’ అని అతడు నన్ను ఎదుర్కున్నాడు. ఆ పామువై పే చూస్తూ నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోయాను. దానికళ్లు వజ్రాలవలె మెరుస్తున్నాయి. ‘ఇది చూట్టానికి చాలా అందంగా ఉంది, సాధారణమైన పాము కాదు’ అని, అతనితో చెప్పాను. ‘అవును మహారాజ్! ఇటు వంటిదే ఒకటి ఉండేది. దాని కథ అంతా మీకు చెప్తాను. అది నిజంగా జరిగిందే. దేవుడికి తెలుసు- దాని తో మీ ఆపనమ్మకాలన్నీ పోతాయి’ అని సమాధానమిచ్చాడు. ‘పాము గురించేనా?’ అని అడిగాను. ‘అవును మహారాజ్ - మీరు వింటానంటే చెప్తాను’ అని ఆ పాములన్నింటిని బుట్టులో పెట్టాడు. ‘నరే’ అని వింటానికి నమ్మలేనిచాను. ‘అమ్మ నవ్వుకథ బాగా చెప్పగలవు’ అని తల్లిని కథ ప్రారంభించ మన్నాడు - ఆమెరూపం, సొగసైన ఆకృతి చూస్తే సరిహద్దు రాష్ట్రంలో కనిపించే అనాది ఆద్యుల మనిషి వలె ఉంది. ఆమె తెల్లటివెంట్రుకలు మెరుస్తున్నాయి. ఆమె రెండుచేతులు ఒడిలో పెట్టుకొని, ‘నేనే కథ చెప్తాను’ అని తన శ్రావ్యమైన కంఠంతో ప్రారంభించింది.

‘నా భర్తకు ముగ్గురు భార్యలు, అతడు పాములమంత్రగాడు- వాళ్ల పూర్వపుత్రికాదా అదే. అతనికి చిన్నతనంలోనే మొదటి పెళ్లి చేశారు. ఆమెకూడా అపల్లలోనే పుట్టి పెరిగింది. అతడు ఆమెను ఎంతో గౌరవించేవాడు. ప్రేమించేవాడు- ఆమెకు భయ పడేవాడు కూడాను. ఎన్నార్యకీ బిడ్డల కలగలేదు. ఎవ్వరికీ తెలియకుండా ఆమె వదలి ఎక్కడికో వెళ్లిపోయాడు- ఐదు సంవత్సరాల వరకు ఆతనికాడ ఏమీ తెలియలేదు. ఆమె ఎప్పుడూ ఆతనిరాకను కోరుకొంటూ, అతనికోసం ప్రతిరోజూ ఎదురుచూస్తూ ఉండేది. ఒకరోజున ‘పూజ’ పండగముందు, ఒక చక్కటి వరదేశిని వెంటతీసుకుని వచ్చాడు. ఆమె అతని రెండవ భార్య. ఆమె మా కులానికి చెందిందే- కాని ఆమెది చాలా దూరదేశం. ఆమె అందాన్ని

నేను చెప్పారీ అంటే అలవికాని యి. నిజంగా చంద్రుడులాంటి ముఖం రూపానికేగ్గ నుగు గాటుకూడా ఉన్నాయి. అతని యౌవనాన్నంతా ఆమె అనుభవించింది. కాని అతని మొదటిభార్య కించపడలేదు. ఆసలు వాళ్ళ జోలికే పోయేది కాదు. వాళ్ళు చూచిఅమాయ కూడా పడేదికాదు. ఓర్వలేనితనం ఆమెలో ఆసలు లేనేలేదు. అతనియందు వాళ్ళిద్దరూ ఎంతో అభిమానం చూపుతూ ఉండేవాళ్ళు. ఇంటిపని అంతా ఆమె చూసుకొనేది. వాళ్ళ సంరక్షణ అంతా తనదే. ఈ విధంగా రెండు సంవత్సరాలు గడిచిపోయాయి. ఒక్క కొడుకు కొరకు ఆపేషించాడు. ఒక్కబిడ్డకూడా యిద్దరిలో ఎవరికీ కలగలేదు. మూడోపర్యాయం వన్ను పెల్లాడాడు. రెండు సంవత్సరాలు గడిచాయి. అప్పుడు వీడు పుట్టాడు. నేనెలాగో ఒక లాగున పుట్టింటి వద్ద ఉండేదాన్ని. నేను యిద్దరిలోటి కోడళ్ళ మధ్య ఉండడం నా తల్లికి యిష్టం ఉండేది కాదు.

వీడు పుట్టినతరువాత అతని రెండవభార్య కలరావల్ల చనిపోయింది. భయంకరమైన అంటు రోగం. వల్లెఅంతా గాలించి చాలామందిని తుడుచుకుపోయింది. అతడు ఆమెకొరకు చాలా కాలం విలపించాడు. ఆ తరువాత నేను కాపరానికి వచ్చాను. ఆమె చనిపోయిన తరువాత అతడు పాములూట వృత్తి మానేశాడు. అతనికి నాగ స్వరం పాడడం యిదివరకుంటే యిప్పుడు మరీ ఎక్కువై పోయింది. ప్రతిసాయంకాలం నాగ స్వరం పాడటం పరిపాటు పోయింది. సాయం కాలపు నిశ్శబ్దాన్ని భగ్నచుస్తూ ఉండేవాడు. ఒక ఆశ్చర్యం కొలిపే విషయం- ఒక చక్కటి పాము, యిప్పుడు మీరు చూసిన పాము వంటిదే. మహారాజ్, మాచెరువు దగ్గరి పొదలో ఉంటూ డేచి. ఇంటి ముందు కొచ్చి పడగ వైచెత్తి ఏదో వింటూ ఉన్నట్టుండేది. ప్రతిసాయంకాలం యిలా జరుగుతూ ఉండేది. మేము చాలా ఆశ్చర్య పోయే వాళ్ళం.

ఒకనాడు అతడు దానిని సమీపించాడు. కాని చక చకమని ఆ పొంతనే ఉన్న పొదలోకి పోయింది. ఎవరు దగ్గరికి వెళ్ళినా అలాగే పొద

లోకి దూరిపోతూ ఉండేది. ప్రతిరోజూ ఆడే వరకు. ఆ పామును అలా విడుదలించడం ఎవ్వరికీ యిష్టం ఉండేది కాదు. ఎవరూ దానినిసమీపించే వారు కాదు. అది పెంపుడు జంతువువలె యింటి చుట్టూ తిరిగేది.

ఇలా వది సంవత్సరాలు గడిచిపోయాయి. అప్పుటికి వీటికి భద్రాండు సంవత్సరాలు. అతడు చాలారోజులు జ్వరంతో లీచుకొని చివరికి మరణించటం జరిగింది. అతని మరణశయ్యంగా అతని మొదటిభార్య నిశబ్దంగా ఉండిపోయింది. కన్నీరు గాల్చునే లేదు. ఆమె నాతో చెప్పింది- 'చెల్లీ! నేను సహగమనం చేస్తాను, అతనిని కలుసుకుంటాను. రేపే చిలి పేరుస్తారు. ఒక్క మాట గుర్తుచుకో- నన్ను ఆ ఆగ్ని జ్వాలలు ఆహుతి కొనే సమయంలో ఒక తెల్లటి, పొడుగాటి పాము ఆచిలిలో ప్రవేశిస్తోంది. దానిని చంపవద్దు, కేకలు వేయవద్దు. అది 'వైరా' అని రెండవభార్య చరణేళి సుందరి. ఒకనాటి రాత్రి ఆవిధంగా కలగన్నాను.' మహారాజ్, యిది అంతా వట్టి అబద్ధమనుకునేరు. అంతా నిజం. మరుసటిరోజున చిలి సిద్ధం చేయబడింది. ఎంతోమంది సహగమనాన్ని చూట్టానికి వచ్చారు. పాము కాస్త్రాలు ఘోషిస్తున్నారు.

ఆ రోజులలో సహగమనం ఆరుదుగా చేస్తూ ఉండేవాళ్ళు. పెద్దావిక పెద్దనాటిమంగళసూత్రం యింకావున్నవగలు తీసేసింది; సింహారం నుదుట ధరించింది- ఆ చిలివై ఆరోహించింది. మహారాజ్! నేను చూసినదంతా చెప్పాను ఆమె పవిత్రమైన సహగమనాన్ని చూడలేకపోయాను. మిగిలినకథ అంతా నువ్వుచూశావు కదా! నువ్వు చెప్పు" అని ఆమె కొడుకును కథ పూర్తి చేయమంది. 'ఆ, నేను చెప్తాను' అని కథ ప్రారంభించాడు.

'మహారాజ్! చాలా మంది సహగమనం చూట్టానికి వచ్చారు. ఆమె చిలిచక్కన నిలబడివుంది. నిశ్శబ్దం. నుదులుపై కెగ్రాకిపోతున్నాయి. తెల్లటి పాము, చాలా చక్కటిది-

చిలిపైపు ప్రాకుతూ వచ్చింది. అంతా గొల్లమని గోలచేశారు - పాము, పాము! చంపెయ్యండి, చంపెయ్యండి. అని నేను ఒక్క మారుగా ముందుకు పోయాను. అందరినీ ఆపేశాను. చంపవద్దు, చంపవద్దు-అది మా పెద్దమ్మ, మా నాన్న రెండవభార్య- దానిని ఏమీ అలబడి చేయవద్దు, అలానిని కలుసుకుంటానికి పోతూ వుంది అన్నా. ఒక్కమారు అంతా నిశ్శబ్దం తెల్లటిపాము- నెమ్మదిగా చిలిపైకి చేరుకుంది. అతనికాళ్ళకు చుట్టుకుంది. అంక్యరేయలు జరిపే ఆబ్రాహ్మణుడు- యిది అంతా ఏమిటి, నాయనా అని ప్రశ్నించాడు. మహారాజ్! నా కేమీ తెలియదు- మా పెద్దమ్మ ముందుగా చెప్పింది, ఆపె ఏమి కోరిందో అదే చేశాను అని సమాధానం చెప్పాను. మంటలు చిటవటలాడుతూ ఉన్నాయి. ఫెళ్ళఫెళ్ళమని శబ్దం. మంటలు రాను రాను పైకి లేచి పోయాయి. ఆసమయంలో నా

ముఖాన్ని రెండుచేతులతో కప్పుకున్నాను మహారాజ్- కథంతా చెప్పాను. ఇది నిజంగా జరిగింది. నేను, మా అమ్మ యిద్దరం చూస్తూనే ఉన్నాం.'

ఒక్కమారుగా సముద్రం మీదుగా ప్రబల వాయువు వీచింది, తుపాను చెలరేగింది. పాముల వాడికి ఏదో ముట్టచెప్పాను. 'చాలా చీకటి పడిపోయింది- ఈ గాలికి యీ బంగాళాలో వదుకోండి' అని వాళ్ళతో చెప్పాను.

అప్పుడప్పుడు ఈకథ నాకు గుర్తుకు వస్తూ ఉంటుంది. ఆ సమయంలో ఆశ్చర్యపోతూంటాను. అశదు చెప్పింది ఎందుకు నిజం కాకూడదు? మరణం అనే రహస్యం యంతవరకూ రహస్యంగానే దాగి ఉంది. చనిపోయి ఈ గోకాన్ని విడిచినవాళ్ళ ఒక్కమారుగా తిరిగి వచ్చి, ఏదానిగుండా ప్రమాణం చేశారో చెప్పాను కాదుకదా!

దక్షిణభారతహిందూస్థానీ ప్రచారనలో స్నాతకోత్సవం

ఇటీవల మద్రాసులో వైసభ వార్షిక స్నాతకోపన్యాసం శ్రీవిద్యోభ భావే యిచ్చారు. పరిశులలో నెగ్గిన వారికి ఆయన సర్టిఫికేట్లను అందిస్తున్న దృశ్యం.

చ ర మా చ్చా ద నం

మూలం: ప్రేమచంద్

అనువాదం: 'అన్వేషి'

గుడిసె ముందర తండ్రి కొడుకులు యిద్దరు ఆరిపోయిన చలిమంటముందు మానంగా కూర్చున్నారు. లోపల కోడలు బుధియూ ప్రసవ చేదన ఆనుభవిస్తుంది. ఉండిఉండి ఆమె నోటి నుండి వెలువడే బాధాభూరిత భస్మికి ఆ యిద్దరు భయవిహ్వలు లైపోతున్నారు. చలికాలపు రాత్రి ప్రకృతి అంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. గ్రామ మంతా నీకటిలో కలిసిపోయి వుంది.

'బలికేట్టు లేదు. పగలల్లా పరిగెత్తటంలా గడిచిపోయింది. ఒకసారి చూచన్నా రారా!' అన్నాడు ఘీసూ.

'వచ్చేది, తొందరగా సావరాదు- సూసి మాత్రం ఏం సేసేది!' అన్నాడు మొగుడు మాన్.

'దయ అనేది ఉండదంటరా, నీ గుండెలో? విడాదినుంచి దాంతో సుఖించావు. దానికే నంటరా యీ ద్రోహం.'

'దానిబాధ, ఆ కాళ్ళు నేతులు కొట్టుకోవటం నేను సూడలే నానా.'

కలం మాదిగ. ఊరంతా చెడ్డపేరు. ఘీసూ ఒకరోజు పనిచేస్తే మూడురోజులు విశ్రాంతి లేకుంటాడు. మాన్ అంకకంటె పనికొంగ. అరగంట పనిచేస్తే గంటన్నర టలు పీలుస్తూ కూర్చుంటాడు. దీనివల్ల వీళ్ళకి ఎక్కడా కూలి పని దొరికేది కాదు. ఇంట్లో సిడికెడు గింజలున్నాయంటే పని మొహం చూడరు. రెండు మూడు ఉపవాసాలు చేసిన తరువాత, అప్పుడు తండ్రి ఏదో చెట్టెక్కి నాలుగపుల్లలు విరుచుకు వస్తాడు. కొడుకు వాటిని ఆమ్ముకొస్తాడు. ఆ దొబ్బు లున్నంతవరకు, యిటూఅటూ గప్పాలు కొట్టుకుంటూ లిరుగుతారు. మళ్ళీ ఉపవాసాల ప్తిలి వస్తే అప్పుడు కట్టెలు విరుచుకు రావటమో, కూరపని వెతకటమో చేస్తారు. ఊళ్ళో పనులకేమీ కొడువ లేదు-తైరు గ్రామం. నడుంపంది పనిచేసేవాడికి లక్ష పనులున్నాయి. కాని వీళ్ళకుమాత్రం పని దొరకదు. ఒక్కడితో

అయ్యో పనిని నలుగురితో చేయించుకోవలసిన అవసరం కలిగితే తప్ప వీళ్ళని పిలవరు. వీళ్ళది విచిత్ర జీవితం. ఇంట్లో రెండు మూడు మట్టి పాత్రలుతప్ప వేరే నువ్వు లేదు. చిగిగి పేలికలైన గడ్డముక్కలు కప్పకు బ్రతుకుతున్నారు. సంసారపు బాధలు లేవు. ఎప్పుడూ అప్పుల్లో మునిగే ఉంటారు. రోజూ లిట్టూ చెబ్బలూ లింటున్నప్పటికీ ఏచింతా ఉండదు వాళ్ళకు. ముఖాలు ఎంత దీనంగా ఉంటాయంటే, పసులయ్యే ఆకలేకపోయినా, ఆ దీనత్వాన్ని చూచి కాస్తా కూస్తా అప్పుయిస్తూనే ఉంటారు ఆ వూళ్ళో వాళ్ళు. ఇతరుల చేతుల్లోని బటానీగో, బంగాళా దుంపలో ఏవో ఒకటి దొంగతనంగా తెచ్చుకు వచ్చేది, కాల్పుకు లెనేది. అదీ లేకపోలే నాలుగైదు చెరుకులు పెరుమ్మవస్తారు, వాటితోనే కాలం గడుపుతారు. ఘీసూ యీ ఆకాశ వృత్తి తోనే అరవై సంవత్సరాల జీవితాన్ని గడిపాడు. కొడుకుకూడ, తండ్రి అడుగుజాడల్లో నడవడమే కాకుండా, తండ్రిని కూడ మించిపోతూ ఉంటాడు.

ఈ సమయంలో యిద్దరూ చలిమంట ముందు కూర్చుని దొంగిలించి తెచ్చిన బంగాళా దుంపలు కాల్చుకుంటున్నారు. ఘీసూ భార్య చనిపోయి చాలకాల మైంది. మాన్ కు క్రిందటి సంవత్సరమే పెద్దయింది. ఈ స్త్రీ వచ్చినప్పటి నుంచి పిండి వివరటమో, పప్పు వివరటమో, గడ్డి కోసుకు రావటమో చేసి కూటికి నుపాదిం చుతూ వచ్చింది. ఆమె వచ్చినప్పటినుంచి వీళ్ళు మరీ సోమరిపోతు లైపోయారు. ఎవరన్నా కూలికి పిలిస్తే, ఎక్కడాలేని కూలి అడుగుతారు. ఒక్కొక్కప్పుడు, మాకేమీ యీ కూలి పని చేయవలసిన అవసరం లేదన్నట్టు మాట్లాడటం మొదలు పెడతారు. ఆ స్త్రీ యీ రోజున ఘోర మైన ప్రసవచేదన ఆనుభవిస్తూంటే వీళ్ళిద్దరూ అదెప్పుడు చస్తుందో, ఎప్పుడు సుఖంగా నిద్ర లోదామా అన్నట్టు కూర్చున్నారు.

‘పోయి, దాని గతేట్టుతో కొంటెం నూసి రారా!’ అన్నాడు ఘోసూ, కాలిన బంగాళా దుంపల తోలు తీస్తూ.

‘గతేం చెప్పా- రావ్వునల్లె కంటుంది, యింకెలా ఉంటాడే!’ అంటుంటే, బంగాళా దుంపల్లో పెద్దభాగం కాజేస్తాడేమోనని మాన్లోగాడి భయం. అందుకని, ‘అదే పోటానికీ నాకు బయం వేస్తావుంది పోపా’ అన్నాడు.

‘బయం ఏందిరా! నేను యీదనే ఉండానుగా!’

‘అయితే నుయ్య పోయి నూసిరాగూడదే!’

‘అరేయి, సిగ్గుదంటరా నీకసలు! మొగం మాడ నరిగా నూడనిదాన్ని, దినమొలతో ఉండగా నూడమంటావంటరా? నన్ను సూస్తే అది సిగ్గుతో నస్తాదిరా!... నా పెళ్లాం నచ్చి నవ్వుడు మూడుకోజాలుదానిదగ్గరనుంచి కదిలితే ఒట్టు.’

‘కెళ్లా, పీసో పుడితే, యింటో సాంటి, తెల్లం, నమూనా ఏమీ లేదుగదా, మరి ఎట్లాగా అని ఆలోచిస్తాం.’

‘భగవంతుడి దయ ఉండాలగాని, అన్నీ వస్తాయి. యిప్పుడు యియ్యనోళ్ళే రేపు పిల్చి మరి యిస్తారు దుడ్డు. నాకు తొమ్మిదిమంది పిల్లలు పుట్టారు. అప్పుడూ యింటే, యింటో ఏమి ఉండేది? దేవుడు ఎట్టనోట్ట ఒడ్డు నేనే వాడు.’

ఈ సమాజంలో రాత్రింటగట్ల కష్టంచేసే వాళ్ళ దశమాశ్రమం, ఏమంత బాగుంది? కండలను కరిగించి, కష్టపడే కార్మిక కర్షకుల కంటే, వాళ్ల దౌర్బల్యాన్ని సహాయంగా చేసుకుని, వాళ్లదగ్గర నుండి సంపాదించేవారే సుఖన్నలై ఉన్నారు. ఇటువంటి సమాజంలో వైనిచెప్పిన మనోవృత్తి గల వాళ్ల పుడుతుంటారంటే ఆశ్చర్యం ఏముంది? నిజంగా ఘోసూ, ఆ విమర్శజ్ఞానకూన్యలైన కార్మికకర్షకుల కంటే, విచారశీలుడనే చెప్పాలి. అందుకనే వాడు విచారశీలుడు కాని ఆ కష్టజీవుల సమాహారంలో కలముండా, ప్రస్తుత విచారశీలు రసికించుకానే లిండిపోతులూ కలుస్తాడు. కాని ఆ లిండిపోతులు పాటించే వియమాలు పాటించని మాట నిజమే.

ఇద్దరూ ఉర్లగడ్డలు వేడివేడివే తినటం

మొదలు పెట్టారు. నిన్నటినుంచీ ఏమీ తినలేదు. అందుకని అవి చల్లారేందుకు చట్టే ఆలస్యాన్నిమాడా వహించలేక పోతున్నారు. ఎన్నో సార్లు నాలికలు కాలినయి, తోలు తీసిన ఉర్లగడ్డ వైభాగం మాత్రం అంత వేడిగా లేదు. కాని పళ్లమధ్య పడగానే, అంతాభాగం దవడలను, గొంతును కాల్చి వేస్తోంది. గొంతులో చడ్డ తరువాత లోపలికి వెడతే అదే చల్ల బడుతుంది. అందుకని వెంట వెంటనే మింగేస్తున్నారు. కన్నుల వెంటజీ, ముక్కుల వెంటజీ నీళ్ళు కారుతున్నా, వాళ్ళు మాత్రం తినటం మానలేదు.

ఆ సమయంలో ఘోసూగాడికి యిరవై సంవత్సరాల క్రితం తన పెళ్ళిన కొటిళ్ళరుడైన తామారు గారి యింటి పెళ్ళి సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చింది. వాడి జీవితంలో శృప్తిగా భోజనంచేసిన రోజు ఉన్నదంటే అదే. ఇప్పటికీ వాడికి ఆ రోజులాగా జ్ఞాపకం ఉంది.

‘ఆ భోజనం మర్చిపోలేం రా. మళ్ళీ అటువంటి భోజనమే దొరకలేదు. పిల్ల తరుపోళ్ళు అందరికీ పాట్లనిండా నేలి భారీలు పెట్టారు. చిన్నోళ్ళు, పెద్దోళ్ళు అంతా తిన్నారు. ఆ పచ్చడి, ఆ కూరలు, ఆ పూరాలు, ఆబ్బ-వాటి రుచి యిప్పుడేం నెప్పేది. ఒడ్డన్న కొట్టి పడేసేవోళ్ళు వడ్డన గాళ్ళు. కూడు తిన్నాం. ఆకులు ఒక్కలు యిచ్చారు. నేను మాత్రం ఆకులు వేసుకోలేదులే. ఆకులకు సున్నం రానుకునే ఓసిక లేకుండా తిన్నా. ఆపళ్ళు ఎల్లి కంబడిమీనపడి నిద్రోయాను. తామారంటే ఎనంతో రుకుకున్నావ్.’ అన్నాడు ఘోసూగాడు, అటువంటి భోజనం మళ్ళీ దొరుకుతుందా అని ఆలోచిస్తూ.

ఆ మాటలు వింటుంటే మాన్లోగాడి నోరూరుతోంది.

‘యిప్పుడు అసాంటి భోజనం మన కెవ్వరూ పెట్టారు?’ అన్నాడు నాలిక చప్పరిస్తూ—

‘యిప్పుడెవ్వరు పెట్టారా! ఆ కాలమే ఏరు. యిప్పుడంతా పీసాసాంట్లు అయిపోనారు. పెల్లిల్లో కర్చుపెట్టరు, కర్చు, ధర్మాల్లో కర్చు పెట్టరు. బీడీల్ల సొమ్ము యిట్లా అవలంబించారు గదా! అదంతా యాడ పెట్టానునో! అవలంబించారు.

తంలా తక్కువ నేయకూడదు. కాని కర్నూ
పెట్టుటలా మాత్రం పొదుపు తోస్తాది.

'ఓ యిరవై పూరీలన్నా లిన్నావా?'

'యిరవై ఏంటేస్! ఎక్కువే లిన్నా'

'నోస్తేలే యాత్రెయన్నా లినేవోట్టి'

'నోన మాత్రం యాత్రెకంటె తక్కువ లిన్నా
నంటా! నాలా సాగం లేదు యాత్రె లింటా
దంట, యాత్రె'

ఇంకలా ఉర్ల గడ్డలు లెవటం పూర్తి
అయింది. ఇద్దరూ అక్కడే, పొట్టలా కాట్ట
పెట్టుకుని, తమతమ చిరిగిన పోవతులు కప్పకుని
నిద్రపోయారు.

ఇంకా బుధియా బాధ పడుతూనే ఉంది.

2

ప్రాద్దునే మాఫోగాడు గదిలోకి వెళ్ళి,
వెళ్ళాం చచ్చిపోయి ఉండటం చూచాడు.
ముఖపై యాళు ముసురుతున్నాయి. అది
వరకు లాపలికి పీక్కుపోయిన కళ్ళు, యిప్పుడు
బయటికి వెళ్ళుకొచ్చాయి. శరీరమంతా
దుమ్ముతో నిండిపోయింది. గర్భంలాని పిండం
లానిన మైపోయింది.

మాఫోగాడు పరుగెత్తుకుంటూ ఘోషాగాడి
దగ్గరకు వచ్చాడు. ఇద్దరూ రొమ్ములు బాదు
కుంటూ ఏడ్వటం మొదలుపెట్టారు. ఇరుగు
పొరుగువారు యీ యేడ్పులు విని పరుగెత్తు
కొచ్చారు. పూర్వాచారం అనుసరించి ఆదర్శా
గ్యులను ఓదార్చడం మొదలెట్టారు.

వీళ్ళకి ఎక్కువ ఏడవవలసిన అవసరం కన
బడలేదు. మూడు కట్టెలు, శవంమీదికి గుడ్డ
కావాలి. వాటికి డబ్బుకావాలి. గడ్డకూట్లో
మాంసం ఎంత ఉంటుందో, వీళ్ళిట్లా డబ్బు
అంతే ఉంటుంది.

తండ్రి కొడుకులు యేడుస్తూ ఊళ్లో జమీం
దారుదగ్గరకు వెళ్ళారు. ఆయనకు వీళ్ళిద్దరంటే
పరమానంద్యం. ఇదివరకే యిద్దర్నీ దొంగ
తనాలు చేసినందుకు, పనికివస్తామని రాకపోయి
వందుకు ఎన్నో సార్లు కన్నాడు.

'ఏంరా ఘోషా! యిప్పుడేక్కడా కనబడ
డంలేదే! ఏడుస్తూన్నావే?' ఆయన అడి
గాడు, కొంచెం అవహ్యాగానే.

'ఏం నెప్పేది దొరా! పెద్ద అవదొచ్చి
వట్టాది. రేల్రె మాఫోగాడి వెళ్ళాం నచ్చి
పోనాది. రేత్రెజ్జా బాధపడ్డానే ఉండి దొరా!
ఉన్నకాడికి మందు మాకు యిచ్చినాం, లాబం
లేకపోయింది. యింక దిక్కులేదు దొరా!
అంతా నానవమైపోయాం. మీ పాదాలకాడ
బలికేవోట్టి దొరా! మీరు తప్ప అట్టి ఒడ్డు
నేనేది ఓరు దొరా! నేనులా ఉన్నాది కాస్తా
మందుకు, మాకుకు అయిపోనాది. పెయివోరి
దయంలేనేగాని, పీరిగ లేవదు దొరా. మీ
యిల్లుకప్ప యింక యాడికి పోయేది దొరా!
కళ్ళలా నింపుకుని, తల నేల కాన్చి, గుక్క లెవ్వ
కోకుండా, అనివరకే అలోచించి పెట్టుకున్న
ఆ నాల్గమాటలు అనేకాడు ఘోషాగాడు.

జమీందారు దయార్థివైనాడే. కాని
వీళ్ళమీద దయచూపటం అంటే నల్లగొంగళికి
రంగు అడ్డటంలాంటిదని ఆయన ఉద్దేశ్యం. 'పోరా,
గాడిద! పనికి వెలిస్తే రావు. అవసరమస్తే వచ్చి
ఏడుస్తావు పో' అలాంటి ఆ మాటలున్నాడు.
కాని యిది దండోచవలసిన సమయం కాదు.
గొణుక్కుంటూ రెండు రూపాయలు పారేశాడు
వాడి మొహన. వీళ్ళి వాడివైపు చూడవైవా
లేదు.

ఘోషాగాడికి జమీందారుగారి పేర దండోరా
వేయటం బాగా చేసినపుడు. జమీందారుగారే
రెండు రూపాయలు యిస్తే, ఆనలు యివ్వ
కుండా ఉండేందుకు ఎవరికి వీలుంది? అంతా
తలా ఒకటి, రెండు అణాలు యిచ్చారు. ఒక
గంటలో ఘోషాగాడి దగ్గర ఏడురూపాయల
రొక్కం చేరింది. ఒకరు కాసిని గింజలు
పెట్టారు. ఇంకొకరు కాసిని కట్టెలు యిచ్చారు.
రెండుజాములకు తండ్రి కొడుకులు శవంమీదికి
గుడ్డ తీసుకురావడానికి వెళ్ళారు. ఇక్కడ
యిరుగు పొరుగువారు చాసాలు, గీసాలు విగిస్తు
న్నారు. ఊళ్ళోని మంచి మృదయంగల స్త్రీలు
వచ్చి శవాన్ని చూచి, బుధియా దుప్పిలికి రెండు
కన్నీటిబొట్టు విడిచి పోతున్నారు.

3

ఇద్దరూ బజారు చేరారు.

'దాన్ని తగ రియ్యటానికి, కట్టెలు సరిపోవం
టరా మాఫో!' అన్నాడు ఘోషాగాడు.

'కట్టలు నరిపోతాయి. ఇప్పుడు ఆ గుడ్డ ముక్క కావాలింది.' మాగోగా దన్నాడు.

'అయితే, ఏదోటి సవకరకం గుడ్డ తెద్దాం.'

'అవును, లేకపోలే! చవం లేనే యాలికి ఎట్టాగో శ్రేత్రపుద్ది. అప్పుడు ఎవడు సూస్తాడు ఆ గుడ్డ.'

'ఏం ఆకారంరా యిది - బతికుండగా మానం కప్పుకోటానికి గుడ్డ పేలికైనా పర్వాలేదుగాని, నస్తీ కొత్త గుడ్డ కావా లంటారు.'

'గుడ్డ చవంతో పాటు కాలిపోతాది గందా?'

'మరి లేకపోలే, కంటాదంటరా? యీ అయిదురూపాయలు గొంతు నే దొరికుంటే, మందో మాకో సూసేవోళ్లం.'

ఇద్దరూ ఒకరి హృదయంలో మాట యింకొకరు తెలుసుకుంటున్నారు. బజారులో ఆ కొట్టాకీ, యీ కొట్టాకీ తిరిగారు. సిల్కుని, నూలుని చాలా చాలా గుడ్డలు దేరుచేశారు. కాని ఏదీ నచ్చలేదు. సాయంత్రం అయింది.

ఆ సమయానికి, ఏ వైప్రమేచో నాశ్విద్దగిని కట్టుడుకాణం ముందరిన నెట్టుకుపోయింది. గోపలికి కెల్లారు. కాసేపు యిద్దరూ నాశ్విద్దావళ్ల గోపడి నిలబడ్డారు. 'మామూడా ఒక రొట్టింట్ల' చూసి చూసి ఏమాత్రం అన్నాడు, కట్టుకోసేవాడి దగ్గకు పోయి.

దాని తరవాత, కాసిని పోయి. కాసిని కాశ్చిన చేతులు వచ్చినాయి. యిద్దరూ వసా రాలో కాంతంగా నిల్చుని, త్రాగటం మొదలెట్టారు.

నడుములో కొట్టు తాళేసప్పుటికి నివా ఎక్కింది.

'గుడ్డకొకటి ఏం ఒప్పుద్దిరా? ఇది కాలి పోయేకిగా, దానితో ఏమైనా అన్నా!' ఏమా అన్నాడు.

'ఏదో, యీ చవం చవం. యీ ఖల్ల యీ బాపనోళ్లకు దుబుగొండలు ఎందుకు యియ్యటం? పరలోకమంట, మరలొకం. ఆడ పోటు దొరుకుట్టో, దొరకదో ఎవడు సూశాడు?' మాగోగాడు పైకి చూస్తూ అన్నాడు.

'ఒరే, పెద్దొట్లకాడకుండా, ఊడేత్రారు. మన కాడేముంది, ఊడేత్రానికి?'

'గుడ్డేదని, అల్లడిగలే ఏం నెపుతావే, నాయన!'

'దొడ్డోంచి కాలిపోయినాయి - ఎంతెక్కినా దొరకలేదని నెపుదాం.' ఘోసూ నవ్వుతూ అన్నాడు.

'అట్ల నమ్ముతారంటా?'

'నమ్మకపోయినా మళ్ళీ యిత్రాద.'

మాగోగాడికి నవ్వువచ్చింది, ఎంత అనుకున్నా పట్టని యీ అదృష్టానికి.

'పాపా, బలే మంచి మనిశిది. నచ్చేటేల కూడ, యింత బాగ తింటానికి పెట్టే నచ్చింది' అన్నాడు.

మిగిలిన నగం లాట్టి కాళీ చేశాడు. ఘోసూ గాడు యింకా చెండు సేర్దు పూరిలు, వాటిలోకి మాంసంకూర, చట్నీ, గిట్నీ అన్నీ తెప్పించాడు. ఇక కొద్దిగా మాత్రమే మిగిలాయి డబ్బులు. గుడ్డేదని అడుగుతారని భయంగాని, తిడతారని భయంగాని, చెడ్డపే రొస్తుందనే చింత గాని ఏమీ లేకుండా, ఆడవిలో సీహం తాను పేటాడి తెచ్చుకున్న ఆహారాన్ని నిర్భయంగా కూర్చుని తింటున్నట్టు, దర్జాగా కూర్చుని తింటున్నారు.

'మన మనస్సు నిండుతుంటే, దానికి మాత్రం పున్నెం రాదుటరా?' ఘోసూగాడు అన్నాడు. ఆలోచిస్తూ.

'తప్పుక రా వాలి. యిటువంటి తిండి యీ జీవితంలో దొరికిందా? మేం మనసార ఆసీరనిస్తోన్నాం. ఏ దేవుడా! పువు నరవాంత గామిని దాన్ని వైకుంఠానికి తీసుకెళ్లాలి.' మాగోగాడు శ్రద్ధతో కల వంచుకొని నిమిలిత నేత్రుడై అన్నాడు.

ఒక క్షణం తరవాత మాగోగాడికి ఒక అనుమానం వచ్చింది. 'అయ్యా! చవం కూడ ఒకంటేజు ఆడకే పోయే వాళ్ళమేగా?' అన్నాడు. ఘోసూగాడికి ఆ పరలోకవిషయాలను ఆలోచిస్తూ, ప్రస్తుత ప్రపంచక సుఖాలను ఆవరోధం కలిగించుకోలా యివ్వలేదు. అందుకని యీ అమా యిక ప్రశ్నకు సమాధానం యివ్వలేదు.

'ఆడ బుధిమా గుడ్డ ఎందు కివ్వలేదంటే ఏం నెపుతావు?'

'నీ కలకాయ! ఆని నెపుతాం. దానికిగుడ్డ దొరకవని నీ కేం తెలుసు? దానికి ఇంతకంటే మంచి గుడ్డ దొరుకుతాది.'

మా ఫోగాడికి నమ్మకం కుదరలేదు. అందుకని, 'ఎవడిస్తాడు? డబ్బు నువ్వు కర్చు పెట్టేశావు. దానిపెట్టా కాని కట్టింది నేను. అది నన్ను అడుగుద్ది.' అన్నాడు యేడు ముఖం పెట్టి. 'దాని! గుడ్డ దొరుకుదని, నీ యెందుకు నమ్మవు?' ఫీమాగాడు కాకెక్కిన కంకతో అన్నాడు.

'యెవడిస్తాడో నెప్పువేం?'

'ఎవడేందిరా! యిప్పుడిప్పులా! అల్లే. యీ తడవ మా త్రం డబ్బు మన చేతికి యియ్యరు.'

రాత్రి ఎక్కు వత్తున్నకొద్దీ నక్షత్రాల మెరుపు ఎక్కువవుతోంది. దాంతో పాటు కల్లు దుకాణానికి కూడా మెరు గెక్కువవుతోంది. ఒకడు పాడుతున్నాడు. ఒకడు ఏమేమో ప్రేలు తున్నాడు. ఇంకొకడు స్నేహితుణ్ణి కాగలించు కొంటున్నాడు. మరొకడు నోటికి కల్లు లాట్టి అందిస్తున్నాడు.

అక్కడి వాతావరణం అంతా నిమిలో నిండిపోయింది. ఎంతోమందికి, అక్కడికి వస్తేనే నిమి ఎక్కుతోంది. కల్లుకంటే అక్కడి గాలి వాళ్ళని నిమిలో ముంచేస్తుంది. జీవితం లోని క్రమదుమారు వాళ్ళని యిక్కడికి లాక్కొస్తున్నాయి. కాస్తేపటివరకు వచ్చిందీ, బ్రతికిందీ కూడా మర్చిపోతున్నాడు.

ఇంకా యీ యిద్దరూ లాట్టులు వేస్తూ కూర్చున్నారు. అందరిదృష్టి వీళ్ళమీదే ఉంది. బొట్టనిండా తిని, మిగిలింది వాళ్ళవైపు ఆకలి గొన్న కళ్ళతో చూస్తున్న అడుక్కునేవాడికి యిచ్చాడు, ఫీమాగాడు. దానంచేస్తే వచ్చే గౌరవం, కలిగే ఆనందం, ఉత్సాహం, అన్నిటిని వాడి జీవితంలో యిదే మొదటి సారిగా అనుభవించాడు —

'తీసుకో, ఫో. నంపాదించి నచ్చింది. దాన్ని దీయించు, మనసారా దీయించు. నీ దీయన దానికి తప్పక తగుల్తాది. వైకుంటానికి దారి అయిపోద్ది.' అన్నాడు మాఫోగాడు ఆకాశం వంకచూస్తూ.

ఫీమాగాడు లేచి నిండున్నాడు. ఉత్సాహ మనే నమ్రదంలో మునక లేస్తున్నాడు. 'ఒక క్షణం యింపింకలేదు. నచ్చేయాలకూడ మనకి తృప్తిదీర తినిపించి నచ్చింది. అది కాక

పోలే యింకా ఓరురా వైకుంటానికి పోయేది! యీ లావు, లావుటోల్లు వీడొల్లుకు రెండు నేతుల్లా దోనుకుని, ఆ సేతి కంటిన పాపాలను కడుక్కోటానికి గంగలో మనిగేటోల్లు, గుల్లలో అదినేకాలు నేసేటోల్లు - ఎల్లారంటా వైకుంటానికి!' అన్నాడు నిమిలో మాట లేలిపోతూ.

ఇంక కొంచెం సేపటికి నిమి దిగిపోయింది. దాంతో ఆమాటలమీద శ్రద్ధ మాయమైంది, యిక నిరాశ ప్రారంభమయింది. "అది బతికినంత కాలం బలేకష్టం లనుభవించింది." అంటూ మాఫోగాడు బావురుమని ముఖమీద చేతులు పెట్టుకొని యేడ్వటం మొదలుపెట్టాడు.

'ఎందుకురా ఏడుస్తావు! అది ఆదురువ్వవంతురాలు కాబట్టే, యామాయలాంచి విడిపించుకుంది, యింత తొందరగా. నంతోపించాలిరా" అని ఫీమాగాడు ఓదార్చటం మొదలెట్టాడు. ఇక యిద్దరూ లేచి నుంచుని పాటలు పాడటం మొదలెట్టారు.

తాగుబోతుల కళ్ళన్నీ వీళ్ళమీదనే ఉన్నాయి. వీళ్ళమాత్రం ఎవళ్ళని గురించి అలా చించడం లేదు. ఇద్దరూ కాసేపు వ్యక్తంచేకారు, ఎగిరారు, దూకారు, పడ్డారు, లేచారు. భావభంగిమలు ప్రదర్శించారు, కాసేపు ఆభిషయం పట్టారు. ఆఖరుకు నిమిలో పూర్తిగా వివశులై అక్కడే పడిపోయారు. కవంమీది గుడ్డ అనే మాటకూడ, వాళ్ళతో, అక్కడే పడి ఉండి పోయింది.

"స్వకంత్ర" ఇంగ్లీషు, తెలుగు వారపత్రికలు అమ్ముటకు యాదిగువచోట్ల ఏకైంట్లు కావలెను:

బళ్ళారి
చల్లపల్లి
మండవేట

కలకత్తా
శ్రీకాకుళం
నరిసీపట్నం

తణుకు

మేనేజరు:-

స్వతంత్ర

160, లాయిడ్స్ రోడ్డు,
రాయపేట, మద్రాసు 14.

యజ్ఞ పశువు

మా. గోఖలే.

ఎమ్మే ఫస్తున ప్యాసయిన సుందరం పూర్ణోపూరి కేనేలిరుగుతున్నాడు. పూరికేనేలిరుగుతున్న సుందరాన్ని గురించి ఆపూరి మేలుకోలే పెద్దలకు వివిధాభిప్రాయాలు లున్నాయి. ఈ ఆభిప్రాయాల్ని గురించిన ఆభిప్రాయాలు సుందరాని పున్నాయి.

'నిజేపంలాంటి పిల్లవాడు- పాపం- వుద్యోగం దొరక్కండా వుంది.' పాపం వినబడేట్టు అనుకుంటున్న దావిడ.

తడిగుడ్డతో తలుపు చేయబోతున్న ఆ విధ వావిడ- పాపం స్వవిషయం మరిచి దారే పోతున్న తనలాంటివారిమీద సానుభూతి చూపించటం ఆత లయయొక్కంగా లేదను కున్నాడు సుందరం.

'మన సుందరాని కేం వుద్యోగం దొరికినట్టు లేదే, ఖాళీగానే తిరుగుతున్నాడూ?' అన్నా డాయన, కట్టుపేనుకు కూచుని అరచేతిలో పాడుం దులుపుకుంటూ.

ఈయన గవర్నరు జనరలుకు సలహాదారుగా పోతే బాగుండునని ఆభిప్రాయపడ్డాడు సుందరం.

'ఒరేయ్ సుందరం, మావాడు సెక్రటేరి యట్లా వున్నాడని నీకు తెలుసుగా? నువు ప్రయోజనపడ వస్తుతావని నాకు తెలుసు. పెద్ద తనం వచ్చిందిగాని కొంచెం మధ్యమధ్య నీ విషయం జ్ఞాపకం చేస్తుందూ?' ఆప్యాయంగా అన్నాడు సూరయ్యగారు.

ఏజ్జిల్లంనుంచి సూరయ్యగారు తనకీ విధంగా జ్ఞాపకంచేస్తున్నా, ఏరోజు కారోజు కొత్తగా భవిష్యత్తు తను, సూరయ్యగారు యీ మాటలు ఎప్పుడు వుచ్చరిస్తున్నా, అమాంతం ఆయన్ని కాగి లించుకుని ప్రేమకొద్దీ ఆయన మీసాలు దువ్వుతూ సర్వదా ఆయనకు కృతజ్ఞాదనని చెప్పుకుందామనే ఆభిప్రాయం లున్నయి సుందరానికి.

'పాపం వాళ్ల నాయన పిల్లవాణ్ణి దరిద్రుణ్ణి చేసి పోయినాడు గదులే సుందరాం!' అని అవిడ అవిడతో అంటున్నది.

ఇలాంటి మాటలూ వినిపించుకునే సుందరానికి వెంటనే ఆతాలూకు ప్రాణంల రెండు కొప్పులూ పట్టుకుని డీకొట్టిచే పూహలూ కలిగేవి.

'అయినా మన సుందరానికి కళ్ల కద్దుకుని అయిదారువేల కట్నంలో పిల్లల్ని యిస్తారు.' అనుకుంటున్నాడు, ఆ ముత్తయిదువులు నలుగురు.

కట్నాలను గురించి ఏ ఆభిప్రాయాలూలేని సుందరానికి అశ్వశృంగం కలిగించేట్టు వై ఆభిప్రాయాలు ఎట్టెట్టుగా అనిపించినట్టుగానే వుండేవి కాదు.

ఆ మాట కొస్తే లోగడ సుందరానికి నాలుగువేలు ఖరీదుచేసే పిల్లలతో ఆతాలూకు తల్లిదండ్రులు పెట్టివిషయమై ప్రాధేయపడటాలు జరగలేదనుకోటం పారబాటు. 'ఏమిరా నాయనా' అని ఆ సందర్భాల్లో అమ్మ సుందరం కళ్ల చూసింది కూడా. అదే సమయంలో ఎందుకో మనస్సు చికాకుగా - కట్నం అనే ముక్క చెవిని పడకూడదనే సుందరం ఆభిప్రాయం - వుండి, ఆ చికాకుదృష్టితోనే ఆ పెట్టి కూతుళ్లు కొంచెం నల్లనల్లగా వున్నట్టు అనుకున్న సుందరం తనకు పూజ్యురాలైన అమ్మ యిష్ట తను ఆ సందర్భాల్లో నివారించకపోలేదుకూడా.

సుందరం దరిద్రుడు. తనతోపాటు ఆసా ఖ్యాతులుగా దరిద్రు లున్నట్టు సుందరం నమ్మడు. కూలివాడు కనీసం రోజుకు ఒకటిన్నర రెండో సంతాపించుకుంటాడు. ఒకవేళ సంతాపించుకోక పోయినా వాడికి సిగ్గుబిడియూ లేవు. ఆకలితో ఆ రోడ్లవక్కన, నిశ్చింతగా పడుకుని నిద్రపో గలడు. రైతులరైతు పడుచులతో పాటలు పాడుకుంటూ, సరసాలాడుకుంటూ ఆపచ్చటి బంగారపు

పాటాల్లో ఆనందంగా జీవిస్తారు. ఆముదవృక్షాన్ని, ఆముదవృక్షాన్ని లేకపోతే గొర్రెపెంటా, గొర్రెపెంటా లేకపోతే బ్రెకపేడా, బ్రెకపేడా లేకపోతే పందిపెంటా ఏమివు చేసయినా పంటలు కంటించుకుంటారు. అసలు పంటలే పండకపోతే గాకాల్లో ధాన్యాలుంటాయి వాళ్ళకు. వాళ్లు ప్రకృతి పురుషులు. కోమటి కొట్టుపెట్టుకు బతుకుతాడు. బ్రాహ్మణీకం పున్న బ్రాహ్మణుడు బ్రాహ్మణీకంతో బతుకుతాడు. తన బతుకు సదుమంత్రపుబతుకు.

ఇంతకూ తన కదవ్వడం లేదు. తప్పు తనది కానేకాదు - వీరేశలింగం అన్నట్టు బహుశ సమానికి యిందులో కొంతభాగం వుండవచ్చు. ఎవళ్ళకు వాళ్లు బాగా బతుకుతున్నందువల్లే తన నిషయం యీ సమీక్షలు వట్టిచు కంటున్నట్టు లేదని కొంత ఆనుమానానికి తావు లేకపోలేదు. అదే నిజమయితే యిలాంటి చచ్చు సమాఖతో దేశం చీడవట్టిపోయే అవకాశం వుంది. దేశం మూలకంగా సమాఖ చీడవట్టి వుంటాయనేది వట్టిమాట. అదే నిజమయితే వీరేశలింగం నిష్ప)యోజకు డన్నుచే.

స్వాతంత్ర్య దినోత్సవాల్లో రైలుపెట్రెలియూడ నెక్కి పుకన్నవాల్లో పాగ్లాన్న సుందరానికి యీ మధ్యనుంచి పేకర్లు చూస్తుంటే చెమట పోస్తున్నది.

నాలుగున్నర యింటర్వ్యూలకు వెళ్ళి- అర యింటర్వ్యూలో ఆరుగుళ్ళ పాట్లయిన సుందరం టిక్కెట్టులేమోడా రైల్వే వచ్చాడు— 'ఇన్ డ్యూ కోర్సు' అనిపించుకుని ఏడ్చుకుంటూ వస్తు చెప్పి చూశాడు సుందరం. ఏడారం తరువాత డ్యూకోర్సు వర్సెనెంటుకోర్సు అవుతుందిని కొప్పుకునే టైములేదు సుందరానికి.

ఈ సమయాల్లో సుందరానికి మధ్యమధ్య లలిత ప్రత్యక్షమౌతుంటుంది అంత మంచిగా వుంటులేదు. ఆనాడు- వానన భరించలేకనే- అయినా యితకన్న పోయి దేమందని కాఫీ హాటలుకు వెళ్ళి కూచుంటే ఒక మంచి నీళ్ళ గ్లాసు, యింకొక పింగాణీ కప్పు, దాని తాలూకు సానరూ చెయి విసుట్టో గచ్చుమీదకు బారటంవట్టి, అయ్యరు ఏదో అంటున్నా విని పించుకోకుండా నర్సర్లలో పాటు అయ్యరును

వక్కకు నెట్టుకుంటూ వచ్చి ఏటిపొద్దున కూచున్న సుందరానికి లలిత ప్రత్యక్షమయింది.

అసలు అదవార్తను గురించి ఎలాంటి మీమాంసల్లోకి దిగని సుందరానికి లలితను గురించి కొంచెం తీవ్రంగా ఆలోచించవలసిన అగత్యం ఏర్పడింది.

లలిత అందచందాలు చదువు సంధ్యల్ని గురించి తనకేవిధమైన ఆశ్చర్యాలులేవని ఆరంభం లోనే చెప్పకున్నాడు సుందరం. అందుకనే గాబోలు ఆ నలుగురు ముత్తయి దువులా 'యీదూ బోదూ చక్కగా వుంది'...అని అంటుంటే తనను విన బుద్ధి పుట్టింది!

తమ లలిత పెళ్ళి సమస్యనుగురించి లోగడ వడ్డ బాధలను గుడ్డ నీరు కుక్కకుం యీ దర్శినులయిన ఆదంవతులు కాళ్లు పట్టుకోవటమే తరువాయిగా ప్రాశ్నయపడుతుంటే నీరుకారిన సుందరం ఆ ఆవేదనలోనే వెళ్లికి ఏ ఆటంకాలు లేవని లలిత వ్యవసూన్ని ఆనంద పెట్టినందుకు గర్వించాడు. వెంటనే తన అమ్మ తలపు వచ్చి సుందరానికి తనను గురించి తనకే ఆశ్చర్యం కలగకపోలేను.

'ఏమంటా వన్నా!' అమ్మ నడిగాడు సుందరం లలితను గురించి.

'సిల్ల కేమిరా, నాయనా. నీకమ్మ తల్లిలా గుంది! వాళ్ల అభిప్రాయా లేమిటో తెలుసుకో వద్దుట్రా సుందరం?' లలిత శర్ల దండ్రులను గురించి విచారించింది అమ్మ.

'వాళ్లందరికీ యిష్టమే నమ్మా'.

'ఇంకా ఎన్నాళ్లరా చిన్నతనం సుందరీ! అల్లుడి ముచ్చట్ల గురించి అనుకోమట్రా నాయనా?'

'వాళ్లై అంత పున్న వాళ్లు కాదమ్మా' అంటున్న సుందరం గొంతు బిగిసి నట్టయింది.

'అట్లా అనమాకరా సుందరీ. అయ్యో పిచ్చి కండ్లీ వాళ్లుమటు కేంముచ్చట్లుతీర్చుకోకుండానే పెళ్ళి చేస్తారుట్రా!'

'శక్తి లేదన్నా రమ్మా.'

'అయ్యో పాపకోర్కూ! ఎక్కడన్నా కడ్డట్రా యీ అవచారం! మన ఆచారాలే మంట పెడతా పుట్రా నాపిచ్చికండ్లీ. నా కేమన్నా కట్నాల మీద మోసా మంటిగడ్డలా! అయినా యిత

అయోమయ మేమిట్రా సుందరీ! ఎంతయినా
యీ ప్రాణిని నువ్వేకదా-

‘నువు తప్ప నాకుచుట కెవరున్నా రమ్మా-’

‘నా కండ్రీ! ఆయన ఎప్పుడో లేకుండా చేసి
పోయినాడు గదా; ఆయనకేం మహారాజా-’

‘పూరుకో అమ్మా-’

‘అయ్యో శ్రీరామచంద్రమూర్తి - అట్లాగేలే
కండ్రీ - పిచ్చి మూడను ఏదో వాగుతుంటాను -
నాయనోయ్ సుందరీ, కాస్త నలుగుర్లో చెప్పు
కునేట్లు యీ ప్రాణిని సంతోష పెట్టావా నా
కదే పదివేలు; ఆ మహారాజులేని ఊపమూ
తీరుతుంది. ఊవరు సెకండ్రీ చదువుతున్న ఆ
నరసమ్మ కొడుక్కి ఆరువేల పిచ్చి నిశ్చేషంగా
పెళ్లిచేస్తుంటే యిట్టే ముచ్చటేసింది. నరసమ్మ
బతుకుకన్న తీసిపోయిన బతుకుట్రా నాది
సుందరీ! మరి అబ్బరం గాని- ఆ మాత్రమన్నా
లేంది ఆడపిల్లల పెళ్లిళ్లు జరగవని వాళ్లకు మటుకు
తెలియదూ! శేపు వాళ్లబ్బాయి పెళ్లికిమహా
చక్కగా అన్ని ముచ్చట్లా తీర్చుకుంటాను’.

‘వాళ్లబ్బాయి కట్నూ తీసుకోకుండానే పెళ్లి
చేసుకున్నా ట్రమ్మా’.

‘మరీ విచిత్రంరా నీదీ! అయ్యో రామ, నీకు
నాకు తెలియనిస్తారుట్రా పిచ్చినాయనా!’

‘ఎట్లాగమ్మా-’

‘ఏమిట్రా సుందరీ!’

‘మాట యిచ్చా నమ్మా-’

‘అయ్యో వెండ్రండ్రీ, చిన్నకుకపు నీకేం
తెలుసురా మాట యివ్వటానికీ- అయినా యిదో
పాపకర్మం మరిమా! వాళ్లకేం పెద్దానిన్నా
పట్టిపు లేదాయో పాదూ; ఛీ, యిదోపాప్యే
కాలా - అయ్యో, యిదే పాపకర్మగా సుందరీ
కండ్రీ.’

‘నీ యిష్టప్రకారమే లే అమ్మా. ఎట్లా
వాళ్లతో చెప్పటం!’

‘పనివాడికి మల్లే అదేమిట్రా సుందరీ!
ఏదో పెద్దవాళ్ల మాట్లాడుకోకుండానే అయిందా
యిదంతా. అయిదువేలూ, పట్టుబట్టలూ, వెండి
చెంబులూ ఆ వానపాముల వాళ్ళు యిస్తానన్న
వేగా—అయినా మన మేమన్నా యిందులో
బావుకునేది వుంటుందా పాదా! ఆఖర్పు
యీ ఖర్చు అంటూ అంతా పెళ్లి ఖర్చు

కింద చెల్లిచుకునేదేగా. పది మందితో కూడు
కున్న పని వెలితయిలే సిగ్గుచేటు కూడాను కర్క!
ఆ పిల్లి కండ్రీ ఎట్లాగో వస్తాడు గనుక నువు
మెదలకుండా వుండు—అయినా చిన్నకుకల
కేం చెలుసు పెళ్ళి పేరంటమంటూను! మానాయన
యీ కాస్త మాటా దక్కించు.’

తనమీద కొండ్రాత ఆకపెట్టుకున్న తన తల్లి
కోరిక ఎట్లా కాదనగలడు సుందరం? లలితతో
తన ఆవస్థ అలిసినంగా చెప్పాడు సుందరం.

‘మా అమ్మ కోరిక తీర్చండి ఎందుకునాబతుకు?’
అన్నాడు సుందరం.

‘మీరు కొంచెం కొందర పడ్డట్టుంది.’ అన్నది
లలిత తలవొంచుకుని.

‘ఏదిధంగా?’ అన్నాడు సుందరం ఆత్మీతగా.

‘మీ అమ్మ మనస్సు గ్రహించుకుండా
కొందరపడి నాన్నప్పిలి ఆక కలిగించారు.’

‘నువు ఆపార్థం చేసుకుంటావని నాకు తెలిసి
మనస్సులో ఎంత దాధపడుతున్నానో నీకు ఎట్లా
తెలుస్తోంది? ఇంకో లలితా, కట్నం కోసం
యీ పెళ్లి జరగటాలేదని నువు మనస్సుల్లిగా
నమ్మాలని నాకోరిక. ఇందుకు తార్కాణంగా
అయిదువేలూ ఆరువేలూ కట్నాలిస్తామని వచ్చి
నప్పుడు నేను తిగస్కరించినట్టు మీరు విచా
రించి తెలుసుకోవచ్చు. ఏ అయిదువేల వేలతోనో
నా పెళ్లి ఆర్థాటంగా చేసుకుందామని ముచ్చట
పడుతున్న మా అమ్మ నువ్వులేమిటో యిచ్చంతో
యిప్పుడు కందు వేల అయిదువేలవతోనే
సంతృప్తి పడుతున్నది, పాపం. అమ్మను సంతృ
ప్తిగా తెలుసుకుని నువ్వు ఎంత ఆనందించగలిగేదీ
నే నూహించగలను. నలుగురూ పెళ్లిని గౌర
వించాలని యీ కొద్దికోరికతో పాపం అవిడ
ఆమాయక హృదయం ఎంత ఆరాట పడుతున్నదో
నీకెట్లా తెలుస్తుంది, లలితా! నిజానికి మన
ప్రేమకు యీ చిన్నవిషయాలు అటంకాలనుకుం
టేనే ఆశ్చర్యం చేస్తుంది!’

‘మీ అమ్మ ముచ్చట మా కుటుంబానికి
ప్రాణసంకట మని మీరు తోచివుంటుందను
కున్నా. మా అమ్మ నాన్నలనూ ముచ్చట్లున్నయి
గాని యిప్పుడని నా పెళ్లి ఎంత హీనంగా జరిగినా
తీరేట్టున్నయి. కనీసం ఏ అయిదువేలవతో
తామకున్నా నా పెళ్లి ఎప్పుడో జరిగి పోయే

దని అభిమానం చంపుకుని కూడా మీలో చేర్చాడు నాన్న. మీరు నన్ను చూసే యిష్టపడి పెళ్ళి చేసుకుంటా నన్నందుకు ఎందుకో చట్టరాని మతోదం వచ్చింది.

‘ఇప్పుడుమటుకు నేను నిన్ను చూసి కాక యింకే వుద్దేశంతో పెళ్ళి చేసుకుంటున్నా ననుకుంటావు లలితా. నేను నిన్ను కోరేదల్లా అమ్మ కోరికతో నన్ను అంటగట్టక మా యిద్దరినీ ప్రత్యేక దృక్పథంతో గౌరవించమంటున్నా.’

‘నాన్న యీ పెళ్ళి ఆక వాడుకుంటున్నాడు.’

‘యీ స్వల్ప విషయానికే—!’

‘ఈ పెళ్లిళ్లు అడపెళ్ళిల్లేగాని అదా మగ పెళ్లిళ్లుగా లేవంటున్నాడు నాన్న.’

‘అంటే—?’

‘అంటే ఏమీ లేదు. పెళ్లి వుభయాల అవతరం అని. ఈసారి పెళ్లిప్రస్తావన వస్తే తన తూతుకో కట్టుమిస్తానని వాచ్చేవాడికి తప్ప నన్నిచ్చి పెళ్లిచెయ్యట్ట నాన్న.’

‘మీనాన్న మాటలు సబబైనవనే అంటవా లలితా?’

‘మానాన్న మాట ఎట్లాకాదనను? నన్ను ఎంతో ప్రేమించి నామేలు కోరతాడు నాన్న.’

అవిధంగా తనకు లలిత దక్కకపోవటం అట్లావుంచి తరువాత ఒకటిరెండుసార్లు లలిత కనిపించినప్పుడు తననో జుతువును చూసి వట్టుగా చూసిన ట్రిసిందినందుకు గుండెలో ముట్టుకర్ర పెట్టి పొడిచినట్టుయింది సుందరానికి.

‘ఫీ, ఫండాలుపుబతుకు—’ అని బిగ్గరగా చీద రించుకున్నాడు సుందరం, సాయంత్రం వారు వీరంటూ నదికి పికారువస్తారనే గమనికే లేకుండా.

‘నువ్వంటున్నబతుకు అన్ని బతుకుల్లాకీ మహా తక్కువైన బతుకుగా దార్శనికు లెప్పుడో నిర్ణయించారు.’ అన్నాడు ఆ వ్యక్తి, తనపక్కన ఎప్పుడు వచ్చి తెలియకుండా కూచున్నాడో కూచుని.

పడిగమిద కొట్టిన ట్రియిన సుందరానికి ఆ కళ్ల బోడు సుదురు ప్రత్యేకమయింది.

‘పురాతన నిర్ణయాల్ని గురించి కాదులేండి యిప్పుడు మనం విచారించవలసింది’ అన్నాడు సుందరం.

‘నువు చదువుకున్నా వసుకుంటా?’ అన్నాడు ఆ వ్యక్తి.

‘లేదా ఏం లేను’ అన్నాడు సుందరం.

‘ఇంకే! అయితే యీనాడు మనం చదువంటే సంస్కృతని ఆర్థం చేసుకోవాలి- వాడు చదువుకున్నాడా డాటే ఏం లాభంలేదు. ఎందుకంటే- లేకుంటే కొన్ని పళ్లులకీ, మనకీ అటే లేదా వుండను.’

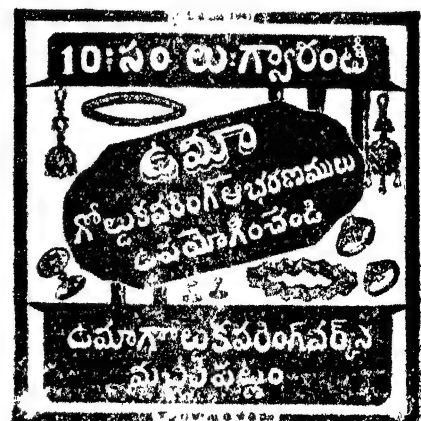
‘అయితే మానవుడి జీవితం యీ నా డెందుకింత దౌర్భాగ్యంగా వుండాలి?’

‘యజ్ఞపశు మంటే మీకు తెలుసనుకుంటా?’

‘తెలుసు.’

‘అది తాము మోక్షం పొందబోతున్నట్టు భావిస్తాయని కొందరు చెప్త లంటారు. బహుశా అంతేనేమో. అవుతే అవిషయం నిజంకాదని ఆ యజ్ఞపశువులకు అనిష్టేమటుకు మరుక్షణం కొమ్ములతో డొక్కల్లా పొడిచి పరుగెత్తుకు వెళ్లి యుక్కగడ్డి తింటూ తిరుగుతాయి.’

‘అచ్చే, మీ రేమిటో విషయంగాని విషయం మాట్లాడుతున్నారు’ అని మొహం తెప్పకున్నాడు సుందరం.

కాలప్రభావం

క్రియలే- సూదాడి బాబూ- పెడుతుందని
లేననా, కంట్రోలా? అన్నాడు అదుర్దాతో
గొల్ల వెంకన్న.

గొల్ల వెంకన్నకు కడుపులో గుడుగుడుమం
టున్నది. సాంశకడుపు కెట్టావున్నా, యింక
ముందు లింట్లున్నా లెవకపోయిరా, గంపెడత
సంసారం పెత్తిన వడ్డశరువాక కన్నకడుపు-
బిడ్డల విషయమై వుండబట్టలేను. ఆశకు
ముందు తనకడుపుకీ, తన శరీరానికీ తన సుఖా
నికి ఎంతగా ఆవేదనపడేవాడోననా, యింట్లో
సిల్లా, జెల్లా నరదాగా కనిపిస్తుంటే తన సుఖా
నికి వడే ఆవేదన క్రమంగా నన్నగిల్లుతుంది.

కరణం యీ కబురు గ్రామమంతా చెప్పి
ఉబ్బిపోతున్నాడు. వైగా తన సుతోషం అంద
రికీ చోడ్యంగా వుంటుందనే కారణాన, కబురు
చెప్పిన వెంటనే ముఖం తప్పిస్తున్నాడు. అంద
రికీ కడుపులో గాలాపెట్టి చేరినట్లుగా వుం
టుంటే, యాయన కింత సుఖం మొదలకా.

గొల్ల వెంకడికి సమాధానం కూడా చెప్పకుం
డానే- 'పోవోయ్ ! నీ కివన్నీ వికడంగా
విడమర్చి చెప్పడానికి నీకింద బుట్రోతు నను
కున్నావా?' అని నివ్వలు గక్కుతూ చూచాడు.

'అయ్యో, అంశమాటూ, బాబూ- నేనట్లా
అన్నానా?' అన్నాడు వెంకన్న ఎంతోతప్పు
చేశాననే భావంతో. విసుగుగా కరణం వెళ్లి
పోయాడు.

ఉట్లో వర్తకులందరూ దుకాణాల్లోని నరు
కంతా ఒకసారి లెక్కచూచుకొని నర్దుకుంటు
న్నారు, ఏదో మహాప్రమాదం ఎదుర్కొ
నాలి అన్నట్లుగా. పాతర్లలో పుట్టకుపుట్టు దాని
పెట్టి రేషనులేని కాలంగా కూడా ప్రజానీకాన్ని
పీడిస్తూ అమ్ముకున్న పెద్దమనుషులుకూడా కొంత
ఆగుద్దా, కొంత సుఖంతో మునిగిపోతున్నారు.
ఆ గ్రామాలకు శిశిభికి రావలసిన ప్రభుత్వోద్యో
గులు తమపంట పండిందనే భావంతో కొత్త
ప్రాజెక్టు, చొక్కాలూ కట్టించుకుంటూ మురు
స్తున్నారు.

ఒకవంక- అటు ఆస్తిపాస్తులు కూర్చున్నా, యిటు చేతిలో డబ్బులేక నిరాశతో నింగి
వంక నూస్తూ కూర్చున్నారు కొందరు దీనులు.
మరొకవంక- ఆస్తులూ, పొలమూ పుట్రలూ
లేక-ఏదో ఉన్నంతలో... కొనెంకవ్వంగానే...
సంసారనావకు నెట్టేప్రకాశవి తమ భావిపరిణా
మాన్ని గురించి తిచేకదీతనో అలోచిస్తూ,
ఏమీ నోచక అటూ యటూ పచార్లు చేస్తు
న్నారు.

ఉట్లో పెద్దమనుషులంతా సాయంత్రంపూట
జరిపే మామూలు పంచాయతీల్లో రేషను విష
యాన్ని ముఖ్యప్రసంగంగా తీసికొని ఎన్నో
వ్యర్థతీర్మానాలు చేయటం ప్రారంభించారు.

కరణంగారు ముసి ముసి న్యవులతో గ్రామ
మంతా చుట్ట బెట్టి కొంప జేరుకున్నారు.
ఎన్నడూ ఆ అలవాటు లేకపోయినా- యింటిలో
పిల్లమూక అంతా నాయన తమకేదో లింటా
నికి తెచ్చాడు గాబోలుననుకొని, ఒకట్లచొక్కా
ఒకట్ల ధోవతి, మరొకట్ల కండువా పట్టుకొని

నుండునున్నారు. ప్రతిరోజూ కనుదుకొని మీద
బడి కొట్టవచ్చే తండ్రి ఆరోజు దరహాసిత వద
సంతో సిల్లవంక చిక్కచూడుకు పారవేసివంట
యింట్లోకి దారిలేకాడు- పెళ్లాం వుండేమోనని.
దాంతో పిల్లలు-తండ్రి ముఖవిశేషాన్ని కనిపెట్టి
యి చాళ యే దో వున్నదనుకొని -
తింటానికి మేకకూడా తెచ్చాడనుకొని వంట
యింట్లోకి కూడా వెంటబడ్డారు, అల్లరిచేస్తూ.
మరుక్షణమే తలకొకటి పడ్డించాడు కరణం.
దాంతో పిల్లలు ఉన్న కాస్త విశేషాన్ని అనుభ
వించి ఏడుపు ముఖంతో వెనక్కు మళ్లారు.

కరణం వంటయింట్లో కాలుపెట్టగానే
కూన్యం గోచరించింది. గృహిణి ఎక్కడకు
పెళ్లిందో అనే అనుమానం కలిగింది. పొయ్యి
మీద పెట్టిన బియ్యం కింద మంట లేదు. కాస్త
వేపున్న తరువాత- ఒకక్షణం ఒకయుగంగా
గడచిన తరువాత - కరణం భార్య చంకన వీళ్ల
బింతెతో తడిగుడ్డలతో ప్రవేశించింది. ఆయన్ని
చూడగానే ముఖం చిట్టించుకున్నది. దాంతో
కరణానికి అరికాలుమంట నెల్లికెక్కింది. తాను
శుభవార్త కొంపనూ పారవేస్తే కొంత బరువు
తగ్గతుందనే ఆశతో యింట్లో ప్రవేశిస్తే, కాలు
పెట్టగానే యింట్లో అయిన అవశేషాలు ఒక్క
సారిగా సింహావలోకనం చేసుకున్నాడు. ప్రారం
భంలోనే పిల్లలు కాళ్ళకు చుట్టుకోవడం-వార్లను
వదలించు కోటానికై తాను నాలుగు వడ్డించ
వలసి రావడం; వంటయింటిలో భార్య లేకపోవ
టం, తనకాక్షణం యుగంగా గడవటం; భార్య
వచ్చిన తరువాత తనముఖం చూచి సంతోషించ
టానికి బదులు, చిట్టించుకోవటం - యివన్నీ
అతన్ని ఎంతో కలవర పెట్టాయి.

ఎట్లాగో ధైర్యం తెచ్చుకొని కరణం భార్యతో
మంభావణ ప్రారంభించాడు.

'ఈ సంగతి విన్నావా?' అన్నాడు సంతో
వయనాలతో.

'పొద్దున్ననగా యెక్కడికో వెళ్లి యిప్పుడు
మళ్ళీ కొంపముఖం చూస్తే, నేనే సంగతులు
వంటాను మీ దగ్గరనుండి. చాలా మందివారు
గాని యికనన్నాపోయి ముఖం కడుక్కొండి.
ఎవరన్నా చూస్తే నన్నిపోతారు' అన్నది తల
యెత్తకుండానే.

ఈ మాటల్లో కరణానికి చీకాకు చేసింది.
'ఎందుకీ బ్రతుకు' అనుకొని మెల్లిగా దొడ్లోకి
వెళ్ళాడు. వేపపుల్ల ఒకటి తీసికొని ముఖం
కడుగుతున్నాడన్న మాటే గాని, ఎంతసేపటికీ
'రేమను ఎప్పుడు పెడతారో, తాను ఎప్పుడు
కోమటింటికీ వెళ్ళి గుమ్మంలో నిలబడగానే
వాళ్లు వచ్చి నువ్వర్థపుష్పం చేతిలో పెడతారో'
అని ఆలోచిస్తూనే వున్నాడు.

ఎలాగయితేనేం పాచిపోకుండానే ముఖం
తోమకుని మళ్ళీ వంట యింట్లో పడ్డాడు.
ఈ సారి ఆమె అనుమతి కెదురు చూడకుండానే
'రేమను పెడుతున్నారు - మళ్ళీ మన పాలెంలా
కూడా; మనపంట పండింది' అన్నాడు, భార్య
నుంచి సంతోషంగా రావలసిన సమాధానానికే
ఎదురు చూస్తూ.

భార్య చేతులు లెప్పతూ 'ఆ, మన పంట
పండింది. ఎప్పుడయితే బీది చాట్లు మల
మల మాడి చస్తుంటారో, అప్పుడే మనకు కడు
పాత్రం ఎక్కు వవుతుంది. ఎంతసేపటికీ మన
పంటపండింది నిమిషంబంశపు, వార్లపంట పాడవు

ది ఇండియన్ బ్యాంక్

లిమిటెడ్

హెడ్ క్వార్టర్స్ : మదరాసు

(Estd:

1907)

బారీచేసి చందావేయబడిన

మూలధనం రూ. 72,00,000

అడిగిన మూలధనం రూ. 53,00,000

రిజర్వ్ ఫండ్ రూ. 62,00,000

అన్నిరకాల బ్యాంకింగ్

స్వపనారాలు చేయబడును.

యన్. గోపాల అయ్యర్,
కార్యదర్శి.

కుందనే విషయం ఆలోచించరే, మీ ఆంకట మీరు?' అన్నది రోషంతో.

కరణానికి తల తిరిగింది. కాని ఎట్లాగయినా వచ్చజెప్పి భార్యను సంతోషపెట్టాలని ఆలోచిస్తున్నాడు.

సూటుమీట్లతో కొడుకు పట్నం నుండి అప్పుడే యింట్లో ప్రవేశించాడు. ఆయన పట్నంలో చదువుకుంటున్నాడు. కరణానికి గుండెలో గాలం పడ్డది. కొడుకు తన ఆటలు సాగనివ్వడు. ఆయన నవ్వు ప్రసంగాన్ని మరమ్మతు చేయటానికి బయలుదేరిన మహా శయ్యుడు. ఎన్నో సమస్యలకు గురించి తీవ్రంగా ఆలోచనలు జరుపుతుంటాడు. అలాంటప్పుడు యీ లంచగొండికనాన్ని తన కళ్ళ యెదుట, తన తండ్రి చేస్తుంటే పూరుకుంటాడా? ఇట్టే లాడి అలాగా వరే తండ్రిని మానిపించే కార్య ధరణిడు. ఎండాకాలా సెలవుల్లో యింటికి వచ్చాడు. ఈ మూడు సెలవలూ యిక్కడే వుంటాడు. 'మూడు సెలవులు... అబ్బ! ఎంత బేరం పోతుంది' అన్నాడు, మనస్సు - మనస్సు కోసే, కరణం.

లేని చిరునవ్వుతో అప్పాయికి స్వాగతం చెప్పాడు తండ్రి.

* * *

'ఏనాడూ యిలా అప్పుకడలేను. - యియ్యాలన్నా ఆ బియ్యం, ఆటియెవరూ సూడవు' అన్నది వెంకడి భార్య.

'ఎంతోమంది మరాజులు బళ్ళలో మురిగి లెట్టు కొంటుంటే... రీవోల్వ... మన కొంపలో వున్న ఆ పుట్టిగింజలూ నీవుకూ చూరు గదా - బగవంతుడా' అని కళ్ళ నీళ్ళు పెట్టుకున్నాడు, గొట్ట వెంకడు.

సెల్లిన చేతులు పెట్టుకొని కన్నీటి కాల్య కార్యం - అట్లా ఎంతనేసా... మళ్ళీ రోషం వచ్చింది... లేచాడు. 'అట్లామహాకైట్టంట...

ఆ డయినా శరే... యియ్యాల... తీసుకురావలసిందే. నాయింట్లో... నే బతికుండగా... భార్య, పిల్లాల్లు పస్తు పడుకుంటే సూడలేను' అని కండువా మీద వేసికొనితిరిగి మాడకుండా వెళ్లిపోయాడు.

కోమటి సెట్టి యింటికి చేరాడు. 'సెట్టి గారూ' - అనే వెంకడి పిలుపుకి 'ఆ వత్తుండా' అనే నమాధానం వచ్చింది సెట్టినుండి. కాళ్ళా పేళ్ళా పడ్డాడు వెంకడు. విషయమంతా చెప్పాడు విడమర్చి. సెట్టి నాలుగు వైపులా పరిశీలించి చూచి 'సరే - నా యింట్లోంచి యిత్తుండా, పని గిడ్డలు కాడికి. మరి ఎవరితోనన్నా చెప్తావా?' అని అడిగి 'చెప్ప'నని సమాధానం తీసు కున్నాడు. భద్రంగా రెండు మూడు గడులు దాటి చీకటికొట్టోకి తీసుకు వెళ్లాడు వెంకడిని. సెట్టి, బస్తామూని విచ్చాడు.

'సెట్టి' అనే పిలుపు వినబడ్డది.

'ఇంకే మురి-కరణం వచ్చాడు వో, యిడ నుంచి' అని కనిగాడు వెంకడ్డి సెట్టి. చెమ్మగిలిన కళ్ళతో వెంకడు వెళ్ళిపోయాడు. తరువాత కరణం నవ్వుకుంటూ, జేలు తడుముకుంటూ వచ్చాడు.

వెనకనుండి 'ఏరా, వెంకడు-బాగున్నావా' అనే మాట వినిపించింది. వెంకడ్డి తిరిగి చూచాడు. కరణం కొడుకు, వెంకడి కన్నీళ్లు చూచాడు. గ్రహించాడు- ఇంటికి తీసికొని వెళ్లి తండ్రిలేకుండా చూచి బియ్యం కొలిచాడు. డబ్బు ఇవ్వవస్తే వద్దన్నాడు.

'ఆ రోజు మరచిపోగలనా?' అని ఆలోచిస్తుంటాడు వెంకడు. 'కరణంకొడుకు కడు పు... యింతదయ వుండా' అనికూడా అనుకుంటాడు.

'చీకపరిసిలి యిండా' అని ముక్కుమీద వేలు వేసికొంటుంటాడు, కరణం కొడుకు.

జనవాక్యం

విశ్వ
హ
ల్య...

సంపాదకునికి ప్రకటనార్థం పంపించిన లేఖలు యీ శీర్షిక కింద ప్రచురితమవుతాయి. లేఖలు క్లుప్తంగా, కాగితానికి ఒక పక్క ప్రాసె పంపాలి.

జిల్లాబోర్డు ఎన్నికలు-కాంగ్రెసు

కాంగ్రెస్ ద్వారా కానన సభలను యెన్నుకొనబడిన సభ్యులు కాంగ్రెసు ప్రణాళికను మరచిపోయి, పదవీవ్యామోహంబట్టి ప్రాప్తులుగా తయారయి, వారివారి బంధుమిత్రుల స్వలాభాపేక్షతో క్రమ విరుద్ధమైన పనులు చేస్తున్నారని ఒకరిపైనొకరు నిందలు మోపుకుంటూ ఆఖరికి మోకమాండు వరకు వెళ్లిన సంగతులు కుత్రికలలో తరుచు చదువుచునేయున్నాము. దీనిని బట్టి కాంగ్రెసు ప్రభుత్వమునందు ప్రజలను దీవదీనము నమ్మకము తగ్గిపోవుచున్నదని యనుకొనుట అతిశయోక్తి కాదు. ఈ సంగతులుకూడా కుత్రికలద్వారా ప్రజలు వెల్లడిస్తూనేయున్నారు. పెద్ద నాయకులని పేరు గాంచిన కాననసభ్యులే వారివారి స్వార్థపరత్వాలతో కుచులాడుకొంటూ ప్రజలను మరచిపోతే, యిక రాష్ట్ర, జిల్లా, కాంగ్రెస్ కమిటీలు జిల్లా బోర్డు ఎన్నికలలో నిలబెట్టబోయే చిన్న నాయకులను ప్రజలు విశ్వసించి వోటిస్తారని భయపడుట హాస్యాస్పదము. అదీగాక కాంగ్రెస్ లో లేని వ్యక్తులు అనేకులు ప్రభాసేవకులు లేకపోలేదు. కాబట్టి మన రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ కమిటీవారు ప్రకటించిన విధముగా కాంగ్రెస్ తరఫున సభ్యులను నియమించుట చూచితే, వారివారి యిష్టాను

సారము సభ్యుల నెన్నుకొనుటకు వోటర్ల కవకాళ మిచ్చుట మంచిది.

ఉజ్జయిని వెంకన్న

విదనవోలు

కొవ్వూరు తాలూకా

కాంగ్రెస్ కమిటీ సభ్యుడు

ధాన్యనేకరణ వింతలు

విశాఖపట్నం జిల్లా గొలుగొండ తాలూకా కృష్ణాదేవిపేట ప్రాంతములలో ప్రాక్యూర్ మెంటు డిమాండు ప్రకారము యిచ్చినప్పటికి మరల డిమాండు ఉన్నదని రేషనింగు అధికార్లు, రెవెన్యూ అధికార్లు, రైతులందరూ, నానాహింసలుపెట్టి, దౌర్జన్యముగా ప్రాక్యూర్ మెంటు చేసి విత్తనములకు, తిండి లేకుండా ధాన్యం తీసికొనుచున్నారు. పాలము పనిమీద పోయిన కొంతమంది రైతులతాలూకు యిక్కడ చొరబడి తలుపులు పగుల గొట్టించి, ప్రాక్యూర్ మెంటు చేయుచున్నారు.

పంటలు పండించుటకు అందుకు సరిపడు విత్తనములు కావలయును. విత్తనములు లేనిదే పంటలు పండించుటెట్లు! ఈ విషయమును రేషనింగు అధికార్లు, రెవెన్యూ అధికార్లు గ్రహించేటట్లు చేయు బాధ్యత ప్రభుత్వముపైన ఉన్నది. కృష్ణాదేవిపేట యల్. గౌరినాయుడు

